

עונג שבת

מבחר עלונים לשבת

פְּרִשֵׁת וַיֵּצֵא – תשפ"ג

זמני ת"א:

בְּנִיטַת הַשַּׁבָּת: 16:15

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:15

ר"ת: 17:48

שבת שלום לכל עם ישראל!

לקבלת העלון מדי שבוע לזואטסאפ, שלחו 'עונג שבת' למס': 054-6868199

לקבלת העלון מדי שבוע בטלגרם: <https://t.me/alonimleshabat>

דרך הבעש"ט

גיליון שבועי לקירוב לבבות ואהבת הבורא

ידי ע"י עמותת דרך הבעש"ט ע"ר. 580660942

גיליון מס' 296 | ט' בכסלו התשפ"ג

פרשת ויצא

זמני כניסה ויציאת שבת

יציאה	כניסה	חיפה
17:14	16:03	תל אביב
17:16	16:14	ירושלים
17:15	15:59	באר שבע
17:18	16:18	

העלון הוקדש - לע"נ משה בן שמואל בדיחי

מקדישים עלון ורואים ישועות
054-8424530

הרה"צ ר' אשר פריינד זיע"א
מייסד הדרך

ליצירת קשר
054-8424530

בנק לאומי | סניף 856 | מ.ח. 5335809
ע"ש דרך הבעל שם טוב

מתנות מה'

היהודי לומר "זה לא שלי, הכל מאתו יתברך".

אבל לבן הרשע חינוך בדיוק להיפך: בהמשך הפרשה מובא (לא, פסוקים מב-מג) שכאשר יעקב ברח מבית לבן, לבן רב עמו, ולאחר שיעקב אמר לו "לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק כי עתה ריקם שלחתי" כלומר, "כל מה שיש לי אלו הרחמים של ה'. לבן מגיב - "ויען לבן ויאמר אל יעקב: הבנות בנותי, והבנים בני, והצאן צאני, וכל אשר אתה רואה, לי הוא" - יעקב, תפסיק לטעון שהכל מאת ה', הכל שלי!!

לנו יש שלוש תפילות ביום להחדיר בעצמותנו שאנחנו תלויים ברחמים של ה', לברוח מבית מדרשו של לבן לבית מדרשו של יעקב אבינו.

יש כאן שני כיווני חינוך: יעקב מחנך לאמונה, לבן מחנך לטבע. וכאן התורה באה להדגיש "רחל באה עם הצאן אשר לאביה", כך היא חונכה, שהכל שייך לאביה. יעקב לקח את רחל, שלא חונכה לאמונה, וכך היא נהיתה "רחל אמנו".

כיוון נוסף הוא שההורים צריכים להראות לילדיהם שהדבר המשמח אותם יותר מכל, אלה הדברים הרוחניים - כשמגלים על הבן או הבת נקודה של יראת שמים, עבודת המידות או יותר קשר והכנעה לה' - ההורים אומרים מילה טובה כי הילד גילה נקודה רוחנית טובה וזה משמח באמת. שבת שלום.

"עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן אשר לאביה כי רעה הוא". (כ"ט ט)

שואל ה'בן איש חי' זיע"א, מדוע התורה מדגישה שהצאן היה שייך לאביה, פשוט הדבר שהצאן אינו שלה?

מבאר ה'בן איש חי': בזמנים קדמונים היה מקובל שכאשר נולדה בת, היו מפרישים לה כמה פרטים מן הצאן, ואלו יולידו ויתרבו עד זמן נישואיה וכך תהיה לה נדוניה נאה. ובא הכתוב ללמדנו שהיה לבן צר עין שלא הפריש צאן לבנותיו, "ורחל באה עם הצאן אשר לאביה" - אל תחשוב שרחל באה עם הצאן שהפריש לה אביה עבור הנדוניה שלה, אלא "רועה היא" כשאר הרועים ההולכים עם הצאן גם שאינו שלהם.

ואפשר לבאר כאן: בבית יהודי החינוך הוא לדעת שכל מה שיש לנו זו מתנת ה'. הילדים טועמים מהעוגה הטעימה שאפתה אמא ומפריגים לה: "אמא, איזו עוגה טעימה הכנת". והאמא מיד עונה: "העוגה הזאת היא סיעתא דשמיא". וכן על זו הדרך לגבי כל דבר. כך ההורים מחזירים בילדים שכל מה שיש להם זה מחסדי הקב"ה.

אברהם הכניס אורחים ולאחר שאכלו ושתו, הוא אמר להם "ברכו למי שאכלתם משלו - סבורים אתם שמשלי אכלתם? משל מי שאמר והיה העולם אכלתם". (רש"י בראשית כא, לג) זו הדרך של האיש

יש לי שאלה

יש רק דרך אחת בעבודת ה'

תשובה:

תודה רבה על שאלתך. ר' אשר אמר במפורש: "לא חידשתי כלום, פתחו את הספרים הקדושים ותראו שכל מה שאני אומר לכם כבר כתוב". החסידות לא המציאה את עצמה, אלא הדגישה יסודות ביהדות שכבר היו קיימים עוד לפני. ולכן מי שמתבונן וקורא על גדולי ישראל מתנועת המוסר ועל גדולי ישראל בתקופתנו כמו הרב שטיינמן זצ"ל, הרב אלישיב זצ"ל, הרב שך זצ"ל, גדולי ישראל האמיתיים ועוד

שאלה:

שלום לכבוד הרב שליט"א,

ברצוני לשאול, האם ר' אשר עצמו הושפע מתנועת המוסר שהיתה בזמנו, כלומר, מרבי ישראל סלנטר, הסבא מקלם, הסבא מנוברדוק ועוד גדולים כמוהם...? אני שואל מפני שאני לומד על "תנועת המוסר", ומוצא שרעיונותיו של ר' אשר משקיים לרעיונות תנועת המוסר.

ועוד גדולים, יראה שהיו להם המון יסודות משותפים עם "דרך הבעל שם טוב" ונקודות המחלוקת הן ממש קטנות וזעירות. היסודות הם יסודות זהים כפי שר' אשר אמר: "יש רק דרך אחת בעבודת ה'". זאת אומרת, העקרונות הם אותם עקרונות אצל כל גדולי ישראל. אשריך ששמת לב לכך, ירבו כמותך בישראל.

שבת שלום.

יש לכם שאלה לרב? שלחו אלינו! Derech.alon@gmail.com

ניתן לקבוע פגישה עם הרב לייעוץ בשלום בית וחינוך ילדים

להזמנת שיעורי תורה בשעות הבוקר 050-373-9010

אישיות כוללים, לבריאות סלנטרים

להוציא את העצבות מהבית

מדוע מומלץ לנקות את קורי העכביש בערב שבת וכיצד נגרום לילדינו להיות דבוקים בנו?

כותב המדרש תנחומא בפרשתנו: "בשעה שנכנס עשיו עם המטעמים לאביו כדי לקבל את הברכות, אמר ליצחק: 'יָקָם אָבִי וַיֹּאכַל מֵצֵיד בְּנוֹ בְעֵבֶר תְּבָרְכֵנִי נִפְשָׁךְ' - עשיו מבקש מאביו שיאכל ממטעמיו כדי לקבל את הברכות. 'וַיַּחֲרֵד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מָאד וַיֹּאמֶר מִי אֶפְוֵא הוּא הַצֵּד צֵיד וַיָּבֵא לִי... גַּם בְּרוּךְ יְהוָה' - היה פה מישהו לפניך שלקח לך את הברכות. ממשיך המדרש: באותה שעה הוריד עשיו שלוש דמעות: אחת מעין ימין, שמכוחה נחרב בית ראשון. אחת מעין שמאל שמאל שמכוחה נחרב בית שני ואחת נקשרה לו בעינו וממנה אנו סובלים עד עצם היום הזה. מה פשר המושג 'נקשרה לו בעינו'? קשר מבטא חיבור - עשיו התחבר למה שהדמעה מסמלת כלומר לעצב ולמרידות ומכח החיבור לעצבות הוא מצליח עד היום להזיק לעם ישראל.

כשלאדם אין שמחה והוא כל הזמן בעצבות הדרך לכל העבירות קצרה מאד. ב"ספר הברית" מובא כי לעכביש יש אלף ומאתיים עיניים כדי ללמדנו שאדם הנמצא בעצבות יש לו אלף ומאתיים עיניים, הוא כל הזמן מסתכל על אנשים אחרים: "תראה איך הוא מוצלח, תראה איך הילדים שלו מוצלחים... איך הם שיפצו יפה את הבית, איזו מכונית חדשה הם קנו..." יש לו אלף ומאתיים עיניים על כל העולם. ולא רק שהוא מסתכל על כולם, הוא גם מזיק עם העיניים שלו.

תשמח במה שיש לך.

תשמח במה שיש לך ותהיה מאושר! אני זוכר שכשסבא שלי ז"ל, מורי יהודה, היה מסיים את התפילה בבית הכנסת, מספר אנשים נהגו ללוות אותו בקביעות. פעם אחת במהלך ההליכה הם אמרו לו: "מורי יהודה, תראה את הבית החדש של השכן..." והוא ענה: "מה אכפת לנו מאנשים? אדם שטוב לו לא מסתכל במה שיש לאחרים אלא אלא מסתפק בחלקו, טוב לו עם מה שיש לו. במידה והוא רואה כי השכן שיפץ את הבית או קנה מכונית חדשה הוא יפרגן לו: 'תתחדש, שיהיה לך בשעה טובה...'".

כתוב במשלי ל' פסוק כ"ד: "אֲרַבְּעָה הֵם קִטְנֵי אֶרֶץ וְהֶמָּה חֲכָמִים מְחַכְמִים" ישנם ארבעה יצורים קטנים, ואף על פי כן הם חכמים ומחוכמים: השפן, הארבה, הנמלה והעכביש. המפרשים מסבירים שחוכמתה של העכבישה שהיא עושה את ביתה בצורת עיגול כמו מחוגה. מהי החכמה בדבר? אלא בא הדבר ללמדנו שטבע האדם שכאשר דברים 'אינם מסתדרים' כפי שחשב ותכנן הרי שזה מוביל אותו למחשבה על עצמו: "אני כלומניק, אני אפס, לא הולך לי כלום בחיים, אני לא שווה כלום..."

זו היא הטעות של העכביש: העכביש חושב על עצמו שהוא אפס ולכן צורת הבית שלו הינה עגולה כמו הספרה אפס.

דבר נוסף שמאפייני את העכביש שהוא ניזון מזבובים. יצר הרע נמשל לזבוב, הוא נתפס לנפילה אחת שלך ומהכישלון הזה הוא ניזון. הוא עוד מסוגל לחבר עבורך מאמר שלם כמה אתה חסר ערך וכאן נכנסת העצבות.

שורש כל העבירות כולן.

קעת נבין שבית שיש בו עצבות או דאגות זה בית שיש בו קורי עכביש, לכן כתוב שראוי לפנות את הבית מקורי עכביש לפני שבת כדי שבשבת תהיה בבית שמחה.

ר' מנחם מנדל מויטבעסק בעל ה"פרי הארץ" אמר שהעצבות היא הקליפה הכי קשה שיש וכמו שהשמחה היא המדרגה הגבוהה בעבודת ה' - כך בטומאה, העצבות היא הקליפה הקשה שיש. והראיה, העבודה הזרה נקראת על שם העצבות "עֲצִיבֵיהֶם קֶסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם". (תהלים, קטו, ד) - "עצביהם" זו העבודה הזרה שנקראת על שם העצבות.

עשיו היה עצוב

בספר משלי (ל, ה) (ה) העכביש מוזכר בשם שממית: "שממית בידיה תתפש והיא בהיכלי מלך". במאר הרלב"ג במקום שממית הוא העכביש. ומדוע נקראת כך? משום שעיקר עבודת אריגת הקורים היא בידיים, השממית יוצרת בידיה קורים הנתפשים ונאחזים זה בזה לכן שמה 'שממית' כי

היא ממששת בידיה.

במדרש (שם) על המקום מובא כי השממית רומזת על עשיו. גם עשיו טרח להכין אוכל לאביו בידיים. וזה נתן לו את הכח להחריב את "היכלו של מלך" - בית המקדש. ומוסיף המדרש: "אין לך שנוא בשרצים יותר מהעכביש ואין לך שנוא באומות יותר מעשיו" שנאמר "וְאֵת עֵשׂו שָׂאת". (מלאכי א, ג).

כשעשיו חזר מן השדה ויעקב הכין נזיד עדשים לאביו, ביקש ממנו עשיו לטעום מהתבשיל. אמר לו יעקב: "אין בעיה עשיו, רק אם תמכור את בכורתך ל". התגובה של עשיו היתה "הֲיֵהָ אֲנִי הוֹלֵךְ לְמוֹת וְלִמְוֶה לִי בְכָרָה?" עשיו היה רק בן חמש עשרה, מדוע שבחור בן חמש עשרה יאמר שהוא הולך למוות? התשובה היא, כי הוא היה בחור דכאוני.

עשיו היה רשע מרושע בגלל תכונת העצבות שבו. אף פעם הוא לא היה מאושר ושמת. ומכאן הגיעה אליו כל הרעה.

סיפר לי חבר שבבית הכנסת בו הוא מתפלל היו באופן קבוע מריבות ומחלוקות והוא שם לב שתקרת בית הכנסת מלאה קורי עכביש. הוא ניגש לגבאי ושאל אותו: "שמת לב כמה קורי עכביש יש פה, האם אפשר לדאוג לנקות אותם?" הגבאי לא כל כך הבין מדוע זה מפריע לו והשיב: "אין לנו זמן, פעם בשנה אנחנו מנקים וצובעים את בית הכנסת". מידענו הציע לו שהוא ינקה את כל קורי העכביש בבית הכנסת. וכך היה, הוא לקח מטאטא, וניקה את כל התקרה והנה פלא! באותה השבת פסקו המחלוקות, האווירה היתה נעימה ואנשים היו רגועים יותר". כתוב בספרים הקדושים (דוד החיים" לרב חיים מאוסטרא ז"ל, דף ט'): "**ראוי בכל ערב שבת לסלק מקירות הבית קורי עכביש שמביא דאגה ותוגה בבית ואדרבא בשבת צריך לשמוח בשיר ושבתה**", כלומר קורי העכביש גורמים לדאגות ועצבות בבית, ואילו בשבת ראוי לשמוח. דבר מפליא ביותר.

מעניין מאוד להבין את הקשר בין העכביש למחלוקות ועצבות.

כל כך קטן ומסוכן

ידוע מרבתינו שיצר הרע לא מסית את האדם באופן ישיר לעשות עבירות כי בצורה הזו אף אחד לא ישמע לו, לכן יש לו תחבולה פשוטה: קודם כל הוא גורם לאדם כאב כלשהו: אם זה בבית, בעבודה או בכל תחום אחר והכאב מביא את האדם לעצבות, יורד לו מצב הרוח ומפה הדרך מהירה לחטאים הכי חמורים.

כשאדם בעצבות הוא יכול להגיע למקומות הכי קשים. כתוב בספר "מגן אבות" לרשב"ם שהתכונה של העכביש זו הדאגה והיגון. העכביש לא רגוע, הוא כל הזמן דואג עד כדי כך שהאמא העכבישה כל הזמן שומרת על ילדיה ומגדלת אותם בתוך גופה שמא יקרה להם משהו ורק כשהם גדולים ממש - היא משחררת אותם מבטנה.

העכביש הוא סמל העצבות, לכן הוא מסוכן. משום שהעצבות היא השורש שממנו מגיעים לכל העבירות כולן. אומרת הגמרא (סוכה, נב). שיצר הרע בתחילה דומה לקורי עכביש. כמו שקורי עכביש בהתחלה הם חוט חלש וקטן ולבסוף הטרף נתפס בו. כך יצר הרע לא משכנע את האדם ישירות לעבוד עבודה זרה, אלא קודם מכניס אותו לעצבות. וכשאדם נמצא בעצבות, מכאן ואילך המדרון כבר תלול לעבירות.

המפתח להצלחה היא השמחה

מובא בשם הספר "דרכי חיים ושלום" על האדמו"ר ממונקאטש זיע"א שהיה אחד מצדיקי הדור ובנוסף הקפיד כל ימיו שלא לצער בעלי חיים. למרות זהירותו הרבה בענין, אם היה רואה עכביש על ידו היה טורח להורגו, וכמה פעמים עלה בעצמו על הספסל ולקח נר עם אש ושרפו. ופעמים שאפילו חלץ נעלו והרג בו את העכביש ואמר "עַל אֲדָוֶם אֶשְׁלַךְ וְנִלְלָה" (תהלים, ס, י). סיפור מפליא ביותר! מדוע דווקא את העכביש?

אלא התשובה היא: העכביש הוא מידת העצבות שהיא

אל תתפלאו שהכל חשטנה לטובה!
החיבור הימי לשיעורי דרך הבעש"ט
העמיד כבר רבבות על הרגליים!!!
דודי! חיוך יומי קצר: 03-3090-990
הקו המלא: 03-3090-900
סרטון יומי: 058-3139000

מנשה צאלח 8 רמלה
בשעה 20:45
בית הכנסת 'הקראוון'
יום חמישי | לגברים ולנשים

מנחם בגין 24 פתח תקווה
בשעה 22:00
בית הכנסת תהילות השם
יום חמישי | לגברים ולנשים

טכורש 6 בני ברק
בשעה 18:00
בית הכנסת אחוזת מרדכי
יום שלישי | לנכרים בלבד

מלצ"ט 41 פינת בורכוב 24
תל אביב בשעה 21:00
בית הכנסת נחלת אבות
יום שלישי | לגברים ולנשים

דרך הבעש"ט הצילה את חיי

למערכת דרך הבעש"ט שלום וברכה.

אני מפיץ את עלוני "דרך הבעש"ט" באזור פתח תקווה. כששמתי את העלוני באחת מבתי הכנסיות ולפתע שמעתי מישהו קורא לי: "סליחה אדוני, אתה הבחור שמפיץ פה את העלוני?" השבתי לחיוב. הוא ביקש לספר לי את סיפורו האישי:

"הייתה לי רשת חנויות מאוד מוכרת בארץ. יום אחד, חבר הציע לשדך לבתי בחור איכותי עם ערכים ומידות טובות. בתי נפגשה עם הבחור וכשחזרה הביתה שאלתי אותה איך היתה לה הפגישה, היא ענתה לי 'אבא, השתגעת? הבחור שומר שבת' והחלה לצחוק. האמת, גם אני צחקתי כי בכל זאת אנחנו לא שומרים תורה ומצוות. כעבור מספר חודשים, לצערי הרב, בתי הכירה חבר גוי רחמנא ליצלן. כששמעתי זאת, נחרדתי... אמנם אני לא שומר תורה ומצוות, אולם חבר גוי היה בשבילי קו אדום שלא חוצים אותו. כששוחחתי איתה על כך היא ענתה 'אז מה אם הוא לא יהודי? גם הוא בן אדם'. הבנתי שאין עם מי לדבר וקיוויתי שהקשר ביניהם יפסק.

לילה אחד, אבי ז"ל בא לי בחלום ואמר לי 'תגיד לבתך שתעזוב מיד את הגוי'.

קמתי מהחלום בבהלה, הבנתי מיד שהעובדה שבתי נפגשת עם גוי חמורה מאוד ומצערת את אבי ז"ל.

שיתפתי את בתי בחלום, אך היא לא התייחסה והמשיכה להיפגש איתו.

למחרת, שוב אבי בא לי בחלום ואמר לי 'תגיד לבתך שתעזוב מיד את הגוי'!

אמרתי לבתי שוב, 'סבא הופיע לי בחלום ואמר שתעזבי מיד את הגוי, אני מתחנן אלייך תעזבי אותו

בבקשה'. בתי חשבה שהשתגעתי ולא התייחסה לבקשתי כלל.

בפעם השלישית שאבי הופיע בחלום הוא אמר לי 'תגיד לה שתעזוב מיד את הגוי, ואם לא - אתה תשלם על כך ביוקר'.

לצערי שוב נפלת על אזניים ערלות ובתי לא נענתה לבקשתי.

לאחר תקופה, החלה הדרדרות בעסקים שלי וחנות אחר חנות נסגרה. הגעתי לפשיטת רגל ולא היה לי שקל בכיס. מצבי הנפשי גם החל להידרדר והגעתי לשברון לב עצום עד שהחלטתי לשים קץ לחיי.

באותו היום בו תכננתי לממש את החלטתי, עברתי דרך בית הכנסת ומשהו משך אותי פנימה, להזיכך אני אמנם מסורתית,

אבל לא הייתי בבית כנסת כבר הרבה זמן... נכנסתי לבית הכנסת ופתאום ראיתי על השולחן עלון יפה וצבעוני שכותרתו 'תכיר שאתה כישלון', העלון משך את תשומת ליבי.

התיישבתי על הכסא והתחלתי לקרוא את העלון מתחילתו ועד סופו. כשסיימתי, הבנתי שאין לי מה להיות בדיכאון כלל, כי כל מה שהיה לי עד היום - לא היה שלי אלא של הקב"ה ואנחנו מצד עצמנו כישלון.

וכך בזכות 'דרך הבעש"ט' ניצלתי מלשים קץ לחיי!... כיום אני מתחזק באמונה ברוך ה'. בתי עזבה את הגוי ותומכת בי בדרכי החדשה. תודה רבה לדרך מופלאה שהצילה את חיי. שבת שלום.

תכניס שמחה הביתה

העצבות היא סכנה!!! ישנם הורים שהם באמת מתוקים מדבש ונופת צופים ודואגים לכל צרכי הילדים: לאוכל מזון, ניקיון וסדר, בגדים יפים, הבית נקי ומסודר אבל הם אינם דואגים שתהיה אווירה של שמחה בבית. דבר אחד הם שוכחים - להוציא את העכביש מהבית!

סיפרה לי אמא לשישה ילדים: "הרב, אני לא רווה נחת מהילד שלי בן השש עשרה. הוא לומד בישיבה קטנה ומגיע הביתה בתשע וחצי בערב. מהרגע שהוא נכנס הביתה, הוא מנגן באורגן במשך שעותיים. אני מצפה שהוא יפתח ספר בבית, קצת לרוות נחת". אמרתי לה: "אמא יקרה, הבן שלך מהבוקר נמצא בלחץ בישיבה, שם משגיחים עליו כל היום שיתפלל וילמד, לכן כשהוא מגיע הביתה הוא רוצה לפרוק לחצים על האורגן. להיפך, העובדה שבנגן מנגן באורגן אחרי יום כל כך ארוך של לימודים אינטנסיביים מראה עד כמה הוא מאוזן ובריא בנפשו - ומכך את צריכה לרוות נחת". יש הורים שעושים הכל עבור ילדיהם, רק לא מְפַנְיִם את העצבות מהבית.

כתוב במדרש שדוד המלך אמר לפני הקב"ה: "ריבוננו של עולם, לשם מה בראת את העכביש? העכביש אורג בגדים ולא לובשם". דוד המלך השתומם לשם מה ברא הקב"ה את העכביש הרי לכאורה אין בו תועלת כלל והוא סמל העצבות. ענה לו הקב"ה: "תִּיָּךְ שאתה עוד תצטרך אותי". וכך היה, בשעה שדוד המלך התחבא במערה מפני שאול, הגיע העכביש וטווה את קוריו על פי המערה. בא שאול, ראה את קורי העכביש ואמר: "אם יש פה קורי עכביש אזי דוד המלך לא פה ומדוע? כי דוד המלך הוא סמל השמחה". דוד המלך נקרא 'מלכא בדיחא', המלך השמח: 'עֲבָדוּ אֶת ה' שְׂמֵחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה', הוא היה סמל השמחה. ובמקום שיש שמחה - אין קורי עכביש.

אחד מרבותי בישיבה הרב שלום גלבר שליט"א דרש בשבע הברכות שלי ואמר כך: "איש ואישה הולכים עכשיו להקים בית. מה שמאחד אותם ליחידה אחת זו השמחה". ברגע שיש שמחה בבית, זה מדביק את האישה אליו. אישה רוצה כל הזמן להיות לצידו של בעל שמח, ואילו מבעל עצבני ולחוץ מחפשים רק לברוח.

אם אנחנו רוצים שהילדים יהיו זבוקים אלינו, עלינו לשדר אווירה של שמחה, מצב רוח חיובי. אפילו אם לא שמחה אמיתית אז שתהיה חיצינית, כי אחרי המעשים נמשכים הלבבות. ברגע שנפנה את כל העצבות מהבית זה יביא לאור, לישועות ושמחה. שנזכה כולנו לפנות את קורי העכביש ולהיות בשמחה, אמן. שבת שלום.

אספר לכם: כשמסרתי את השיעור על העכביש, ניגשה אלי אישה אלמנה וסיפרה לי: "הרב, בראש השנה התפללתי בבית הכנסת ופתאום הרגשתי שמסתובב בתוכי משהו, ניערתי את הבגדים ולא יצא כלום. עזבתי את התפילה והלכתי הביתה. בבית, ראיתי עכביש שהסתובב עלי. סילקתי אותו ממני ואחר כך כשהלכתי למטבח ראיתי עוד עכבישים. בכל חדר היו עכבישים. ביום כיפור בעלי נפטר מהעולם. קיבלתי את הסימנים של העכביש מראש השנה.

כשהעצבות נופלת ממילא יש שמחה

מובא בחז"ל: לפני שקברו את יעקב אבינו במערת המכפלה, בא עשיו ורערו על מקום הקבורה וטען: "מה אתם עושים פה? יעקב כבר לקח מקום אחד ללאה והמקום השני שייך לי". ענו כולם: "אבל אתה מכרת לו את מקום הקבורה". ועשיו המשיך: "מה פתאום, אני לא מכרתי. תוכיחו... השיבו לו: 'יש שטר שנמצא בארץ מצרים, נשלח את נפתלי שיביא את השטר'. שלחו את נפתלי כי עשיו לא הסכים שיקברו את יעקב. בינתיים, חושים בן דן שהיה חרש, שאל: 'למה לא קוברים את סבא?' ענו לו שעשיו מתנגד לקבור שנקברו אותו כי לטענתו מקום הקבורה שייך לו. לקח חושים נבוט והיכה את עשיו בראשו. ואומרים חז"ל באותו המדרש 'ונשרו שתי עיניו של עשיו לרגלו של יעקב'. באותה שעה, פקח יעקב את עיניו וצחק.

נשאלת השאלה: מדוע חז"ל טורחים להדגיש מה קרה לעינו של עשיו? אלא התשובה, כי עשיו הוא העכביש. עינו של עשיו היו עיניים מזיקות.

ומנין אנו יודעים שפחד יעקב מעינו המזיקות של אחיו?

מבואר במדרש, כשבא עשיו ליעקב עם ארבע מאות חייליו, הגביה יוסף הצדיק את קומתו כדי שעשיו הרשע לא יתן עינו באמו רחל. כמו כן, יעקב אבינו הכניס את דינה לתיבה שעשיו לא יתן בה את עינו. כולם פחדו מעינו של עשיו. יעקב אומר "יש לי כלי ועשיו אומר 'יש לי רב' - יש לי הרבה, אבל לא הכל, אלא חסר לי. אומרים חז"ל שכשעינו של עשיו נפלו, משמע שהעצבות שהיתה בו - נפלה ממנו. ואם העצבות נופלת ממילא נהיית שמחה, לכן באותה שעה יעקב פקח את עיניו וצחק.

עוד עובדה מעניינת מצינו על העכביש: מבואר במדרש תלפיות, שמוזנה של העכבישה הוא לצוד זבובים ואורגת כמין רשת לצוד אותם כדי שיתפסו הזבובים ברשת ותצא מהר מן החור ותאכלם. לעכבישה אין רחמים למי שנתפס אצלה, היא ישר יוצאת מן החור ואוכלת אותם. עובדה זו מלמדת אותנו כי ברגע שאדם נתפס בעצבות - הנפילה בעבירות חמורות היא מהירה ביותר. וכפי שהזכרנו נלכד והוא חסר אוניס כי איבד שליטה על חיי - כך כשהאדם נמצא בעצבות הוא מאבד שליטה ונופל בעבירה.

מעוניינים לשתף אותנו בישועה
זכות דרך הבעש"ט ולזכות את הרבים?
כתבו לנו למייל Derech.alon@gmail.com

מטפלת רגשית
עפי" דרך הבעש"ט שם טוב
052-5732470

"ואלה יעמדו על הברכה"
זכות העלון מוקדשת באהבה ובערובה רבה לזאתים הנאחזים ומפיצי העלון וביי זכות הבעש"ט וז' אשר תנן עליהם אביירי

לרפואת הויה בת עידית | להצלחת נהוריא בן מוריה | הצלחת לימוד התורה של שמעון בן פנחס וכל משפחת אזוריא בכני חיי ומזוני
להצלחת מש' כחן, מש' כרי אברהם, מש' תמס. שי בן רחל | לעיני עידו אליהו בן אודנה ורמי בן אגירה
לעילוי נשמת שלום בן חנה. פרידה בת מסעודה, אורה, שושנה ויעקב בני פרידה. ציון בן בוליסה,
ויקטוריה בת פרידה, משה, יצחק, פרידה וסופיה בני ויקטוריה, שנית בת בלה, כלנית בת פורטונה מזל, רות בת נעיעה, לעיני ניסים סימו בן עליזה
ולעיני ציפורה שרה בת יחיאל מאיר לעיני אסתר בת שבה לעיני חנה בת אסתר מלול, מפרט בת רחל | לעיני מרוספר מסעוד בן סעדה

"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"

למען הסיפור הראשון בואו בבקשה נכנס לחללית שלי ונטוס לעבר, עוד לפני שנבנה בית המקדש הראשון.

היה סיפור אגדה על שני אחים שירשו מאביהם שדה, האח הבכור היה ללא משפחה והאח הצעיר היה עם משפחה מרובת ילדים. לאחר הקציר הם חילקו את ערימת התבואה חצי בחצי וכל אח ניגש לישון ליד אלומותיו. האחים חיו אחד עם השני באהבה ואחוה עצומה. בלילה נדדה שנתו של האח הבכור בשל הדאגה לאחיו והרצון שאחיו יחיה טוב ממנו. בכל זאת, אחיו בעל משפחה וצריך להאכיל פיות רבים. החליט האחר היקר לתת לו תוספת מאלומותיו. קם, עשה כך ונרדם בשמחה.

באותו הלילה נדדה גם שינת האח הצעיר בדאגה לאחיו: "מי יטפל בו בזקנתו? אני אתן לו תוספת מאלומותיי כדי שיחסוך לעתיד". קם ועשה.

למחרת בבוקר האחים קמו וראו ששתי הערמות שוות בגודלן. היה להם לפלא גדול. הם שתקו אך לא וויתרו ושוב באותו הלילה כל אח הוסיף מאלומותיו לשני. למחרת הם התעוררו, אבל הפעם הם נפגשו באמצע הדרך. וכך הם נפלו אחד על צוואר השני, בכו בכיה מתוך שמחה עצומה ואהבה גדולה וטוהרה. אותה אהבה עשתה רעש גדול בשמים וכך הוחלט שבמקום זה יבנה בית המקדש הראשון. הסוף.

למען הסיפור השני בואו נטוס לעתיד. מוכנים?

(אתם כבר בחללית, פשוט תמשיכו לשבת ... כן כל האחים יחד). לפני שנבנה בית המקדש השלישי היו בארץ שני אחים שירשו מאביהם את ארץ ישראל. האח הבכור היה ללא משפחה וחי בדירת רווקים עם תואר שני ושני כלבים והאח הצעיר חי עם משפחה ברוכת ילדים בדירת שני חדרים. האחים אהבו אחד את השני בכל ליבם ורצו את הטוב ביותר האחד עבור השני. הנה הגיע יום חמישי בלילה. שנתו של האח הרווק נדדה: "לאחי יש משפחה ברוכת ילדים, איך יוכל להאכיל את כל הפיות הרעבים? אתן לו חומש ממשכורת השבוע כדי שירווח לו לעשות שבת בשמחה. קם ועשה. הוא ניגש לבית אחיו והניח מעטפה של כסף מתחת לדלת. באותו הלילה נדדה גם שנתו של האח, בעל המשפחה מרובת הילדים, וכך חשב: "לאחי הרווק אין מי שיכין מטעמי שבת, אתן לו חומש מכל תבשילי השבת המוכנים". קם ועשה. הוא הניח ליד ביתו קופסאות אוכל ממתעמי השבת. למחרת בבוקר הם קמו ונדהמו לראות שמישהו חשב עליהם בלילה. לאחר שבוע, קמו שוב לתת חומש אחד לשני ואז הם נפגשו בדרך. הם התחבקו ונפלו אחד על צווארו של השני והבינו כמה אהבה יש ביניהם וכמה כל אחד רוצה שלשני יהיה טוב. בשמים אהבת האחים הזאת עשתה רעש גדול... רעש גדול יותר מהסיפור הראשון כי האחים הללו היו שני יהודים שנולדו למשפחות אחרות וגדלו בתרבויות אחרות, אבל ידעו בתוך ליבם שכל ישראל אחים! זאת נקראת אהבת חינום, **אהבה שאינה תלויה בדבר**, אהבת יהודי אחר על אף שהוא שונה ממך והחוט המקשר ביניכם הוא שאתם הבנים של אבא: הקדוש ברוך הוא. וכך בית המקדש השלישי נבנה. הסוף.

עכשיו קוראים יקרים, גילתי לכם את העתיד. גילתי לכם את סיפור האחים.

מי מאתנו יביא את הגאולה?

מי מוכן לשים בצד את המחלוקת, מי מוכן לא להקשיב ליצר הרע שמפריד ביננו כל הזמן? הנחש הזה... (ויש לי חשבון ארוך איתו מגן עדן) נותן לנו ניוושים רעים אחד על השני וכך מפריד ביננו ולא רוצה שנתאחד ולא נאהב אחד את השני... דוד ויהונתן נלחמו בו והורידו לעולם את המושג **אהבת חינום**. בואו ביחד נלחם בנחש הזה - פשוט לא נאמין לו.

כל מחשבה שמולידה רצון להיפרד - באה מהנחש! וכל מחשבה שמולידה רצון לתת ולעזור - באה מהקדושה.

פשוט נאהב אחד את השני, נחיה ענווה וכך נקרב את הגאולה.

שבת שלום.

אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד

בספר חסידים סי' תקפ"ט כתוב שהקב"ה ברא בריות שאוכלים בריה אחרת, כמו עכביש שיתפוס את הזבוב, אבל הקב"ה ברא את הזבוב עם כנפיים להינצל מן העכביש, ואין העכביש תופסו אלא לאחר יגיעה עצומה. וכמו כן, הקב"ה נתן לכל בריה פחד מבריה אחרת, שתדע שיש 'שליט עילאה' שמכין

לכל חי צרכיו, והוא עושה הכל, ושתבקש להקב"ה בכל לב להכין לה כל צרכיה ולהצילה מחזק ממנה, ולהודות לבורא עולם על תשועותיו ועל טובותיו ועל חסדיו.

ומזה אנו למדים אף לגבי האדם שכתוב בו "פִי אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד" (איוב ה ז) - אף על פי שיש לו שכל וכישורים, כל דבר הוא מצליח להשיג רק על ידי עמל כדי שדרך המאמץ יכיר את חולשתו ואפסיותו. וכמו כן, יש לכל אדם פחד ממי שמעליו כדי שלבסוף ילמד מהפחד את

פחד ה' ויגיע ליראת שמים.

תהלים

פרק ב' פסוק י'

וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂפִּילוּ הַקְּסָרוּ שְׁפָטֵי אֲרָץ - אותם אלה שאוחזים מעצמם מלכים ושולטים ומייחסים לעצמם את הצלחותיהם, **השכילו** - תתבוננו כי רק מי שהולך בהכנעה וענווה זוכה לרחמי ה' וסייעתא דשמיא, וכל המתגאים לא מחזיקים מעמד, ולכן **"הקסרו שפטי ארץ"** - אותם אלו ששופטים את הבריות הפשוטות ומתיחסים אליהם בזלזול - תקנו מוסר וכך תשמרו על עצמכם.

פרק ב' פסוק יא

"עֲבֹדוּ אֵת ה' בְּיָרָאָה וְגִילוּ בְּרָעָה" - גם כשאתם עובדים את ה' תמיד תהיו בפחד שלא לקחתם את העבודה לעצמכם כי אתם אמורים לזכור תמיד את הסכנה שלכם מצד הטבעיים והמידות שלכם.

"וְגִילוּ בְּרָעָה" - אולם הרעדה והפחד מעצמכם לא אמורים לשבור אתכם ולהכניס אתכם לעצבות ודיכאון, אלא אדרבא לגילה ושמחה, כי אני מגלה דרך הטבעיים האכזריים והקשים שלי כמה אני מצליח לא ליפול ולהתגבר עליהם וזה סימן שיש איתי את אבא ששומר עלי ואם ה' איתי - אני שמח.

רוצה לראות ישועות?

הפץ את העלונים וזכות הבעש"ט הקדוש ור' אשר תעמוד לך בכל העניינים

105 ₪ לחודש = 25 עלונים לכל שבת | 129 ₪ לחודש = 50 עלונים לכל שבת

להצטרפות: 058-313-9000 | 054-8424-530

לקיי
פעון חרפי!

הדלקת נרות: 16:17
יציאת השבת: 17:08
רבינו תם: 17:39

ע"פ אופק תל אביב
ט' בכסלו התשפ"ג

טוב לחסות בה'

817

שערי דמעות

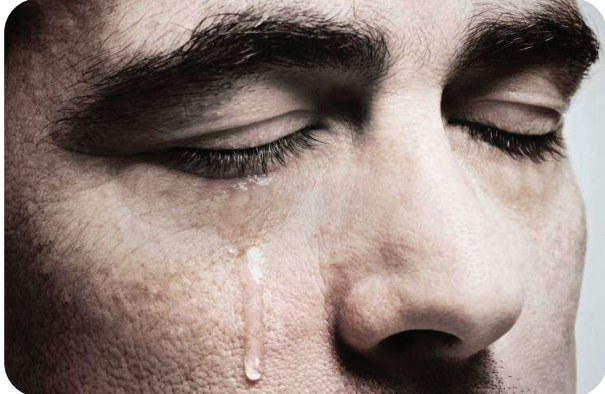
ויצא התשפ"ג

ליצחק אבינו שני בנים – עשו ויעקב, ללבן, שתי בנות – לאה ורחל. היו הבריות אומרות: 'הגדולה – לגדול, והקטנה – לקטן'. שמעה זאת לאה, והיתה הולכת לצומת דרכים ושואלת: 'מה מעשיו של הגדול?'. 'איש רע מעללים המלסטם את הבריות', השיבוה. כששמעה זאת, החלה מרבה לבכות כדי שלא תיפול בחלקו של עשיו, עד שנשרו ריסי עיניה. כותב ר' חיים ויטאל זצ"ל (עין הדעת טובה) כי בכח התפילות שינו את זיווגה של לאה, למרות שמשורש נשמתה לא היתה שייכת לו, ואף התבטלה מעליה כל עקרותה (הש"ד), מפני שאין דבר שמבטל הצרות מעל האדם כמו הדמעות.

"אע"פ ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו" (ברכות לב, ב). זהו השער הפתוח לכל אדם, בכל עת ובכל שעה. "על כן, כל אדם שפגעה בו מידת הדין ובאה לו צרה", כותב הזוהרי חמה, "יורדות לו דמעות רותחות ומלוחות. שעל ידי שיצא מגופו צער זה, התבטל מעליו הקיטרוג והצרה".

כמה גדול ונורא כח הדמעות, שמבטלות את הקיטרוג מעל האדם.

הגמרא בכתובות (סג) מספרת על רב רחומי שהיה הולך לביהמ"ד למשך שנה שלימה.

אשתו הצדקת עשתה זאת בשמחה בתנאי שישוב להיות בבית כל יום כיפור. כך היה חוזר כל שנה בערב כיפור. שנה אחת, הגיע ערב יוה"כ, ואשתו של רב רחומי מביטה בחלון ומחכה לבואו בצפייה רבה. חלפה שעה, שעתיים ורב רחומי לא מגיע. הגיעה כבר שעת הצהריים והוא עדיין לא נראה באופק. כולם מתכוננים כבר רצים למקוה, עורכים סעודה מפסקת, אך הוא עדיין לא הגיע.

היא נשברה והזילה דמעה. רב רחומי שהתעכב בדרך, מת במקום באותו רגע שאשתו בכתה, מקורת גג שנפלה עליו. מידת הדין שיצאה מדמעותיה פגעה בו. שואל הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל: "מה הרוויחה בכך אשתו? הרי כעת הוא לא יחזור לעולם?".

עונה ר' חיים ואומר: "זהו כלל בטבע שדמעות של צער שורפות והורגות!".

דבר נורא ואיום כותב המקובל הקדוש ר' יעקב חי ריקי זצ"ל: "דע, כי כל הגלויות והצרות שעוברים על עם ישראל בכל הדורות, הן בגלל הדמעות שהוריד עשו הרשע כששמע שלקח לו יעקב את הברכות".

ושמעו על הדבר המזעזע הבא: "ועד שלא יכלה זכות הבכי והדמעות של עשו לפני אביו – לא ייצאו ישראל מהגלות", כותב הזוהר (שמות יב, ע"ב). נורא ואיום כמה כח יש לדמעות.

פלא גדול כותב ה'תנא דבי אליהו' (פרק כד'): "כשתפס שאול את אגג מלך עמלק, הניח אותו במאסר ולא הרגו. מה עשה אותה שעה אגג? היה בוכה מעומקי ליבו ואומר: 'אוי לי שמא יאבד זרעי מן העולם!'. ובזכות כך", כותב אליהו הנביא, "זכה ויצא ממנו המן הרשע!".

השל"ה הקדוש (תענית, דרוש מטות) מחדש דבר מיוחד: "בשעה שהגלה נבוכדנצר הרשע את ישראל, ידע הוא את מעלתן של וכוחן של הדמעות, שאם יבכו כעת ישראל, תעלה שוועתם אל האלוקים ויושיעם, לכן מה עשה? מנע מהשבויים היהודים להתפלל, כדי שלא יגיעו להורדת דמעות, ומיד ישמע אותם ה'".

"על כן", כותב ה'ספר חסידים' (סימן קל), "גם אדם שאין בידו זכויות ומעשים טובים, אבל הוא בוכה ומתחנן לפני המקום – הקב"ה מקבל את תפילתו ועושה חפצו בעבור תוקף תחנוניו ודמעות עיניו, ואף מעלה עמה את כל התפילות התקועות שנים רבות.

לרפואה פרנסה
והצלחה: מ"א מיכאל וציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. ליאורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. רחל בת מרים ובעלה וכל יוצאי חלציהם. ישעיהו בן מרים. גאולה בת דבורה. לירז בת יפה. אייל רפאל בן שרית שרה. דביר בן רויטל. ליאור בן פרידה. אריאל בן רויטל.

זיווג הגון: ניר ואודליה בני ציפורה.

זשב"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. הדר בת נחמה. אליס בת פרידה.

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בהריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. יחזקאל בן גורג'יי. גבריאל בן סמינה. שלום בן מנחם שמריהו. יוסף בן נג'יה. פרחת בת טובה. עליזה בת מזל טוב מלכא. פנחס בן דינה. שרית שרה בת מריאן. גלילי הכהן בן כוכבה. שלמה בן סעדיה זנדאני. רוני אהרון בת מזל מלכה. עמרון יוסף בן סאלם ומרים. שרה בת קמר. רבי עובדיה בן יפת. מרים בת ר' שמריהו. רחמים ז"ל בן אהלים ז"ל. שרית שרה בת ויקטוריה ז"ל.

העלון מוקדש לרפואת גליה בת בת-סיני בתוך שאר חולי ישראל

העלון מוקדש לע"ג הרבנית רבקה בן הרוש ת.נ.צ.ב.ה

דיני מעשר כספים

הרב שי עמר שליט"א

דיני מעשר כספים

(א) יש אומרים שעיקר חיוב מעשר כספים הוא מן התורה, ויש אומרים שהוא מדרבנן, ויש אומרים שאין בו חיוב מן הדין אלא רק מנהג שנהגו ישראל, וכן הכרעת רוב הפוסקים.

(ב) כשאדם מעשר את כספיו לצדקה יש לו לתת באופן המדויק, וכמו שכתב בספר 'כנסת הגדולה': "ויזהר שלא יוסיף מהמעשרות, וגם לא יפחית כי כל המוסיף גורע, כי למעשה יש סוד ויסוד בדבר", ולכן ראוי שמעשר כספים ינתן באופן המדויק ביותר.

(ג) מי שלא יכול לדייק בסכום, כתב רבנו ה'חפץ חיים' (אהבת חסד) שיוכל להתנות ולומר, כי כל מה שאתן עד עשירית הרי הוא מעשר, ומה שאתן יותר הוא עד חומש, ומה שאתן יותר הוא צדקה.

(ד) הנהוג לתת מעשר כספים, רשאי לנכות מדמי המעשר את הוצאות בניו

השתדלות ופרנסה

(1) כאשר אדם תולה בטחונו בהשתדלותו – אומרים בשמיים: "אם אתה חושב שאתה יכול לפרנס את עצמך, הרי שאדרבה: ניתן בידך להתפרנס ונראה מה יצא ממך!".

(2) הסבור שפרנסתו תלויה בהשתדלותו ומשקיע את כל כוחותיו בהשתדלותו –

ביטחון כלכלי

לא יוכל לקבל את מה שנקצב לו מבלי שיעשה השתדלות מקסימלית".

(3) מי שהגיע למדרגה גבוהה של מידת הביטחון – יוכל להשיג פרנסתו מבלי להשתדל מאומה.

(4) חובה לזכור תמיד כי האדם ניוון אך ורק מכך שה' רוצה לזון אותו, וכל גזירת ההשתדלות לא גורעת ולא מוסיפה מאומה למזונותיו.

(5) הנקלע לקשיי פרנסה, לא ירדוף אחר נדיבים ותחבולות שוא, אלא יפשפש במעשיו, יעשה תשובה וצדקה.

– 'לכתחילה' אמונה וביטחון 052-7632686 –

דיני מעשר כספים

הרב שי עמר שליט"א

ובנותיו שעברו את גיל שש.

ומכל מקום מי שנהג עד כה לתת מעשר כספים אך ורק לענינים אחרים, מה טוב שיעשה התרת נדרים על מה שנהג עד כה לתת מעשר לצדקה ממש, ומעתה יוכל לתת ממעות המעשר לצרכי ילדיו. (ולא יתן את כל המעשר לילדיו, אלא עד חצי שלא יראה שעושה זאת רק לטובתו – הרב בוטבול).

ופשוט שכל זה הוא דוקא במי שמחנך את ילדיו על ברכי התורה ממש, שאז יש מקום לומר שמקיים בזה מצוות צדקה, אבל אם בניו לומדים במוסדות שאינם של תורה וכיוצא בזה, אין להחשיב הוצאה כזו כמצוות צדקה. ומי שחננו ה' ויש לו לתת מעות לצדקה מלבד הוצאות בני ביתו, יאחז צדיק דרכו לתת כל המעשר לעניים ולאביונים ולעמלי תורה ולישיבות הקדושות. ועץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאושר.

הרב אהרון מלאכי

11 ח' תמוז תש"ס
052-7634985

תוותרו, נו תוותרו!

"תוותרו! נו! תוותרו!", דחקה אמא ביוסי לוותר על הכדור, כשהדודה מהצד מביטה במאבק המותח.

האם המשיכה לדחוק בבנה לוותר ללא ריפיון, עד שיוסי נכנע ללחצים וזיתר' על הכדור, ובכך הרגישה האם שהוכיחה לדודה כי בנה מחונך הבה ונבחן את הויתור הנוכחי. לא רק שיוסי כועס על אמו, אלא שרואה אותה כאמא רעה שאילצה אותו לוותר על המשחק שלו. בנוסף, הוא גם שונא את מי שוויתר בשבילו.

הדבר הגרוע מכל הוא שאמא גרמה ליוסי שלא לרצות לוותר, וכאשר היא תמשיך לאלצו לוותר, הוא פתח התנגדות, ויהא אדם רכושתי, שלא ירצה לחלוק עם סובביו מאומה.

קורא יקר, האם אתה בעצמך תהא מוכן לוותר לי על הרכב שלך לערב אחד?... מסתבר שלא. זה בסדר. אם כן מדוע אנחנו מבקשים מילדינו לעשות (לוותר) את מה שאין באפשרותינו לעשות?.

תפיסת עולמו הכל שייך לו, ואת שלו הוא לוקח. המשמעות של המילה ויתור היא שהחפץ עובר מבעלותי לבעלותו של השני ולכן הילדים לא מוכנים לוותר. אם כן, יש להסביר לילד שהוא מוסר את המשחק לזמן מוגבל ובסיומו המשחק יוחזר אליו.

איך נחנך את ילדינו לחלוק עם האחר?

(א) הדוגמא האישית היא חזקה ביותר, כך שאם אנו ההורים נראה לילדים כיצד אנו מוותרים, הדבר ישפיע עליהם מאד.

(ב) כשנרצה שהילד יתן לאחיו לשחק במשחק שלו נאמר: "יוסי, המשחק שלך, אני מבקשת שתאפשר לאחיך לשחק בו למשך חמש דקות ולאחר מכן המשחק יחזור אליך כי הוא שלך".

(ג) פרס עידוד – "כאשר תאפשר לאחיך לשחק במשחק שלך, תקבל במבה".

(ד) כשקונים משחק חדש לקבוע שקנינו על דעת שלכל אחד יש זמן מוגבל לשחק בו, ולהעביר לשני.

(ה) לקנות משחקים שנועדו לשניים, כגון: דומינו, דמקה וכדו'. חשוב מאד, כי כאשר נבחין במעשה של ויתור שבא מרצונם של הילדים בעצמם, נעריך ונפרגן: "חמודים, מאוד שמחתי לראות איך שאתם חולקים לשניים את הממתק, כל הכבוד". בנוסף, מידי פעם, להעניק פרס לילד שאיפשר לאחיו לשחק במשחק שלו. ובכך נקל על ילדינו לחלוק את ממתקיהם ולאפשר לשחק במשחקיהם.

יש לזכור שהאדם הוא רכושתי, וקל וחומר ילדים, ולכן אין לצפות מאדם ולא לדרוש ממנו לוותר על חפציו. יתרה מזו, תפיסתו של ילד היא אגוצנטרית – אני במרכז (כל העולם נברא בשבילי) וכש'לשני יש יותר ממני, זה נלקח ממני. לדוגמא: בחדר ישנם עשרה משחקים, ודוקא המשחק אצל האח הקטן, דוקא אותו רוצה האח הגדול. ומדוע? כי ע"פ

התודה היומית

תורה (June 2017) קופולק

כל אדם בעולם מחפש ישועה מסוימת. האחד בבריאות, השני בילדים, השלישי בפרנסה. ישנו סוד אדיר להמשיך על האדם ישועה אחת אחר השניה, אותה מביא הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל: כתוב בתהילים: "זובח תודה יכבדנני, ושם דרך אראנו בישע אלקים" (ג, כג) – אומר הרב: 'מי שאומר תודה לה' על כל פרט, בכך הוא מכבד את בורא עולם. ומה זוכה הוא ע"י כך? – "ושם דרך" שנוצר לו שביל ודרך של – "ואראנו בישע אלקים", שה' יראה לו עוד ישועות וניסים בעבור ההודאה שנתן לה'". כשבורא עולם רואה שהאדם מחפש להודות לו, ורואה את הטוב, הגם שיש לו סבל וקושי – הוא מחזיר לו בישועות שבאמת יראה את הטוב. סיפר הרב אשר קובלסקי שליט"א: "זה קרה בקיץ שנת תשע"ה, בבית משפחה מקרובי משפחתי. בני הזוג שוחחו ביניהם על ענייני ההודאה, ועל החשיבות לראות את הטוב שהקדוש ברוך מעניק להם, בהעניקו פרנסה, ילדים, בריאות ונחת. הן זה ממש לא מובן מאליו – מדובר בשרשרת ניסים רצופה, ויש להקדיש זמן להודות על כך! בני הזוג החליטו למצוא כל יום מספר דקות, ולהקדישן להודות לה' ע"י אמירת פרק תהלים מכל הלב או במילים פשוטות בשפה שלהם. פשוט לומר תודה לבורא עולם! הם החלו בקבלה, כשבכל יום יש להם את הכמה דקות של 'התודה היומית' – דקות המוקדשות להודות לבורא עולם על כל הטוב שגמל עימם. והנה, בחודש אב. בני המשפחה יצאו לחופשה במרכז הארץ. במסגרת החופשה הוחלט כי האב וילדיו יצאו לבריכה למספר שעות, כשהאם תמתין להם באיזור נעים בחוץ. הם קבעו שעה לסיום הבריכה, והאם

המתינה בחוץ לקבל את פניהם. הדקות חולפות והם לא יוצאים מהבריכה. חלפה כבר חצי שעה, והם עדיין לא יצאו, למרות שסיכמו זמן מדויק. היא לא הבינה מה קורה, והחליטה שבינתיים, במקום לחכות משועממת בחום, היא תנצל את הזמן לומר את התודה היומית! ב"ה לא חסר טובות שעושה לי ה', וגם כעת ביום הנופש הזה, לכן אנצל זאת להודות לה'. היא תפסה פינה והחלה ללחוש הודאות ותודות לה' מכל ליבה, עד שהרגישה שמחה עצומה, וגם כעת שהיא ממתינה זמן רב בחום. לפתע, נשמעו קולות סירנה נוראיות.

היו אלו כונני הצלה עם אמבולנס טיפול נמרץ שרצו במהירות אל הבריכה. "אסון טביעה מחריד", הזעיקו בקשר. היו אלה ילדיה של האשה ששהו במים בצוותא עם אביהם. הילדים המאושרים לא ידעו את נפשם משמחה, קיפצו על גלגלי הים, התיזו מים לכל עבר, צוחקים במתיקות ונהנים מכל רגע. האב דרוך בשמירה בשבע עיניים. והנה כשעמדו לצאת מהבריכה, הסתובב בן השלוש על הגלגל והרים את ידיו אל על. אחיו הגדול יצא מהבריכה כשאביו תומך בו, וכשהסתובב האב גילה כי יש גלגל – אך אין ילד! האב החל לזעוק זעקות נואשות: הוא טובע! הוא טובע! המציל נזעק למקום ומיהר לצלול פנימה. הרוחצים החלו נמלטים מהמקום בבהלה, לקול צעקות וזעקות חרדה, לנוכח דמותו של ילד קטן בן שלוש, חסר אונים, מוטל בקרקעית הבריכה. המציל מיהר להגיע אל הילד, וכשהוציאו

לחרדתו התברר כי הילד אינו נושם. המציל הרטוב החל במלאכת ההחייאה, אך ללא הצלחה. הוא פרץ ידיו בייאוש, ואמר לאב בצער: 'אין מה לעשות'. "לא! לא!", זעק האב, "אנא, תציל את הילד שלי, אנא תנסה שוב!". אבל זה נראה אבוד, הרי הילד לא נושם ולא קיבל אספקת חמצן למות. כל הבריכה היתה כמרקחה, הכל עומדים מסביב בפאניקה, ממלמלים פרקי תהלים. באותה עת שחה בבריכה רופא, וגם הוא נזעק לקול ההמולה. 'אתם תתפללו!' צווח בהיסטריה לעבר המביטים בו, 'ואני אנסה את שלי!' – אמר, והחל לעבוד במרץ... דקות שלימות עבד ונתן מכות חשמליות, עד שבס"ד הילד הגיב.. בניסי ניסים, התעורר הילד, ופונה לבית החולים בניידת טיפול נמרץ. כשהגיע לבית החולים כבר נשם בכוחות עצמו, ובתוך 24 שעות בלבד – שוחרר לביתו בריא ושלם. "אני בטוחה", סייעה האם שגילתה כי בנה הוא זה שטבע וניצל, "כי זכות התודות וההודאות לה' באותו רגע שטבע בני, הם שהיו להצלתו!". "זובח תודה יכבדנני, ושם דרך אראנו בישע אלקים!". כמה אדיר כח ההודאה לה'! כתב הפלא יועץ ('הלל'): "ראוי לכל אדם מעת לעת ומפקידה לפקידה להודות ולהלל את ה', ובפרט כשמספר איזה ענין שעשה והצלחת, תכף יהיה שם שמים שגור בפיו ויאמר: "שבח לאל יתברך כי הפליא חסדו לי ועד כה עזרני לעשות כך וכך"... זומה שאנו מברכים אותו ומהללים לשמו על הטובה שעושה עמנו, יערב לו, וה' חשיב לנו למצוה ומקבלין עליה שכר, עד שאמרו חז"ל: "כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה – הנה שכרו שעושים לו נס אחר". יש לה' עונג ונחת רוח מההודאה, והוא נותן לאדם נס נוסף שיוכל להודות!.

רבי נחמן מברסלב זצ"ל אומר כי אדם המנגן לה' בשמחה את התפילה, את הברכות: אשר יצר בניגון, מברך על השתיה בניגון של שמחה – הוא מלביש את השכינה בלבושים מאירים. ואז, כשבורא עולם רואה את השכינה מוארת מההודאה, מיד יחמת המלך שככה' – כל הדינים והצרות מתבטלות מהאדם!

מיהו יהודי אמיתי?

הרב ש"ך זצ"ל

עם הילדים האלה, אין לי כח לשכן הזה, לעבודה הזו. אני סחוט". יהודי מלשון הודאה – כי ה' לא חייב לי כלום!. אספר לכם: לפני כמה שבועות קיבלתי טלפון ממשפחה אחת שבכתה לי בטלפון, שבן משפחתם התמוטט, כשהרופאים גילו ששתי הכליות שלו הפסיקו לעבוד בבת אחת.

הריצו אותו מהר אל בית החולים רמב"ם בחיפה, וחיברו לו מיד לגוף דיאליזה לסנן את הנוזלים בגוף בשביל להוציא את הפסולת מהגוף. ברגע אחד הכל השתנה! עד אותה שעה הוא נכנס לשירותים באופן טבעי ולא הרגיש שמחה או הודאה לה'.

מה זאת אומרת? נכנסים לשירותים ויוצאים עם גוף נקי?! בורא עולם יכול להראות לאדם ברגע אחד שהחיים שלו הם מתנה. כמה יש להודות בכל יום על הכבוד, על הלב ועל כל נשימה ונשימה.

מסופר על הבעש"ט, כאשר עוד לא היה מוכר לציבור, שהיה עובד מעיר לעיר ומעורר אותם על הקירבה לה' יתברך. כל יהודי שהיה הבעש"ט פוגש, היה שואלו מה שלומו? איך הפרנסה? ורובם ככולם היו עונים: "ברוך ה', תודה לה'".

הבעש"ט שמח מאד לשמוע על כך. יום אחד ראה הבעש"ט למדן גדול, שצם כל השבוע ורק למד. כששאלו מה שלומו, הוא החמיץ פנים ולא ענה.

פנה אליו הבעש"ט ואמר לו: "מדוע אתה לא מפרנס את הקב"ה?". הביט בו הזקן בפליאה, והבעש"ט המשיך: "ה' מפרנס אותנו בחיים, בריאות, אך ממה מתפרנס הקב"ה, כביכול?". אומר דוד המלך:

"ואתה קדוש, יושב תהילות ישראל". "אתה, ה', שאתה קדוש, מהי ה'פרנסה' עליה אתה 'יושב'?" תהילות ישראל! ע"י שיהודים מהללים ומשבחים את ה' על טובותיו, מזה 'מתפרנס' הקב"ה.

אין לכם כל כך ברירה, ואתם מכניסים אותו בשמחה. הוא עובר בין ארונות המטבח, פותח ולוקח מכל הבא ליד: עוגות, שתייה, פירות. פותח את המקרר, מחמם לו אוכל, מחמם לו כמה דברים שנשארו מהימים האחרונים. הוא ממש מרגיש שזה הבית שלו: אוכל, שותה, תופס לו ספה ונרדם. ממש כבעל הבית. והנה, מיד כשיוצאת השבת, הוא שוב ניגש למקרר, מוציא שם את פחית הקולה האחרונה, הולך לכיוון הדלת,

מנופף לשלום: "להתראות", יוצא וטורק את הדלת. אמרו בבקשה: איך הייתם מרגישים אחר ביקור שכזה? – במקרה הטוב, הבעל אומר לאשתו: "תקשיבי, זו הפעם האחרונה שהוא נכנס אליי לבית. מה זה הדבר הזה?!... הוא מרגיש שזה הבית שלו, לא מבקש רשות, אוכל, שותה, ישן איפה שבא לו, וכשהוא מסיים, לוקח מכל הבא ליד ונעלם. לא תודה, בבקשה, איזו חוסר דרך ארץ". חברים יקרים, אתה מסתובב בבית של בורא עולם – העולם הזה, אתה משתמש בעיניים שלו, בכליות שלו, אוכל, שותה, נהנה, ישן ומטייל.

רק רגע, אתה אומר תודה לפעמים על היום יום? תודה שיש לי אשה גם אם לא מסתדרים תמיד, תודה שיש לי עבודה גם שאני לא מרוויח בה סכום נורמלי. במה אתה יותר משתמש: בתודה והודאה לה' או בצער ומירמור: 'מה יהיה

יעקב אבינו מתחתן עם רחל ולא, כשלאה אמנו זוכה להיות האמא הראשונה של עם ישראל. היא יודעת ברוח קודשה שעתיד יעקב אבינו להעמיד 12 שבטים מארבעת נשותיו, כך שכל אשה אמורה ללדת ליעקב שלושה ילדים. היא יולדת לו את ראובן, אח"כ את שמעון, ולאחריו את לוי – 3 ילדים, והיא חושבת שזהו זה, היא סיימה את מנת חלקה בילדים.

ואז לפתע, היא זוכה לבן רביעי, אחד יותר מכולן, והיא קוראת לו – יהודה. מדוע? התרגשה לאה שקיבלה יותר מכמות הילדים הראויה לה ואמרה: "הפעם אודה את ה'".

כותב רש"י: "שנטלתי יותר מחלקי". "מכאן תלמד", אומר בעל חידושי הרי"ם, "שאנו נקראים יהודים על שם יהודה, לפי שכל יהודי צריך ללכת עם הרגשה: 'תודה לך ה' שנתת לי יותר ממה שמגיע לי'". אתה גר בשכירות ואין לך דירה?, אתה צריך להרגיש כל רגע: "תודה רבה לך ה' שאני גר בשכירות בדירה הזאת, אין יותר טוב ממנה!".

הילד עושה לך בעיות?, צריך להרגיש: "כמה אתה טוב איתי ה' שנתת לי ילד כזה, שאתה נותן לי יותר ממה שמגיע לי. שאם הייתי צריך לקבל דברים ע"פ הדין, אוי ואבוי מה היה לי!".

יהודי זה להרגיש שמח ומרוצה ממה שה' נותן לו, כי לא מגיע לי כלום, וכל מה שיש לי זה מתנה, ולכן יהודי זה על שם הבן הרביעי יהודה. תארו לעצמכם את התיאור הבא: "אח של אשתך (גיסך) דופק בדלת חצי שעה לפני שבת. 'תשמעו נתקעתי פה באיזור, אני עושה אצלכם שבת', הוא קובע.

תודה לבורא עולם!
על כל המאמרים בחסדיו המרובים, ולהורים היקרים והמפצים המיוחדים!
לתגובות: 052-7151858
רחוב משה בריל 9, ת"א, מספ' אחיאיל
DANIEL777ACHIEL@GMAIL.COM

ההקדשה המרכזית
העלו מוקדש לרפואה והצלחה: יונה בדיחי בת טורקיה, גאולה בת דבורה, ולרי אריה בן אירנה, שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, יואב חי אברהם ב"ב וצאנאי, אבשלום בן ויולט, נוסרת בת יוכבד. לזיווג הגון: בן בן נאווה. לעילוי נשמת: גלילי הכהן בן כוכבה.

אדם דוחף דלת עם שתי ידי - וחברו לא עובר עבירה, ודחף דחף הדלת עם האצבע - חברו עובר עבירה?
על כל המאמרים בחסדיו המרובים, ולהורים היקרים והמפצים המיוחדים!
ד"ר אריה לוי, מנהל מרכז המחקר והחינוך של ההתאחדות למען ישראל, יו"ר ועד הפועים של ההתאחדות למען ישראל, יו"ר ועד הפועים של ההתאחדות למען ישראל, יו"ר ועד הפועים של ההתאחדות למען ישראל.
בחסות **דפוס אפי**

16:00	:הדלקת נרות:
06:19	:נץ החמה:
17:14	:צאת שבת:
17:51	:צאת שבת ר"ת:

אפריון שלמה

המרכז הרוחני

לע"נ משה בן רחמה לע"נ אלברט אברהם בן חנה
לע"נ מרים בת אסתר לרפואת אבלין בת גורגיה
לרפואת שלמה בן מרים הי"ו

תפילה

"ויוקץ יעקב משנתו ויאמר".

אומר בעל הטורים: "סת צבור, לומר שאין תפילתו של אדם נשמעת אלא בצבור.

מוסיף על זה המגלה עמוקות שיצבורי בגימטרי רחמים, לרמוז לנו שיש התעוררות של רחמים בשעת תפילת הצבור...

"ויוקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה'..." יש פה את שם הויה שהוא רחמים... איפה? "במקום הזה"! כשהתפילה בצבור...

אבל "ואנכי", אם אני מתפלל ביחידות - "לא ידעתי"... אין לי ידיעה אם הצלחתי לעורר עלי את מידת הרחמים...

כולנו מתפללים, אבל אנחנו לא תמיד יודעים להעריך את הכח של התפילה... לתפילה יש כח אדיר!!!

פעם אחת הגיע איזה יהודי אל המגיד מקוזניץ, ובכה לפניו שגנבו לו סכום כסף אדיר מהבית...

אמר לו המגיד: יש לי פה שני עדים שבזמן שפרצו לך לבית, אני הייתי כאן... זה לא אני! למה באת אלי!?

אמר לו: רביה, אני צריך ישועה!!!

אמר לו המגיד: אם תשים כאן פדיון של חמישים זהובים (סכום עתק בזמנם), אז אני מוכן להבטיח לך ישועה...

היהודי יצא החוצה, ואמר לאשתו שעמדה בפתח החדר: "בואי נלך לבורא עולם, הוא כבר יושיע אותנו גם בלי פדיון כזה שמן..."

המגיד מקוזניץ שמע אותו וצעק לעברו: "אתה כבר נושעת!!!"
ברגע שאדם מבין ש"אין לנו מלך גואל ומושיע אלא אתה", על המקום הוא כבר נושע!

"וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה", גם לאה היתה עקרה.. שואל הספורנו: אז למה לאה נושעה ורחל לא?

משום שגם לאה וגם רחל ידעו שיעקב אוהב את רחל, והוא מתפלל בעבורה... אז לאה נעמדה בתפילה על עצמה... ומה עם רחל?

יש לה בעל צדיק שמתפלל בעבורה... בטוח שהיא תיוושע!
לכן רחל נשארה עקרה בעוד לאה נושעה וילדה ילדים...

וממשיך הרמב"ן ואומר על רחל: והנה הצדקת בראותה שלא תוכל להיסמך על תפילת יעקב, שבה להתפלל על עצמה אל שומע צעקה.

ומוסיף על זה 'אור החיים' הקדוש שבתחילה כתוב "ויזכור אלקים את רחל", שאפילו שעלתה לפניו לזיכרון, זה עדיין לא עזר לה להיוושע.. רק אחרי שהיא התפללה, אז 'וישמע אליה אלוקים'.

לאוהב ישראל מאפטא היה כולל אברכים, שהוא היה משלם להם בסוף החודש... אחד האברכים חשב לעצמו שמאחר וממילא תמיד הרביה דואג לו, הוא לא צריך להתפלל על פרנסה...

כשהרביה חילק את המלגות לאברכים, מסיבה לא ברורה הוא דילג עליו, וכשהאברך הגיע לבקש את כספו, אמר לו הרביה שזה מעולם לא קרה לו אבל הכסף נגמר... שיעשה חשבון נפש...

או אז התברר לאותו אברך שהבטחון שלו בנדיבים, והפקרת התפילה על הפרנסה, היא אשר גרמה לו למחסור במילגה...

אצל ה-צ'

"עלי ניח הצדיק את ראשו".

מספרת הגמרא שהיה אדם אחד שאלהו הנביא בא לבקרו...

בבוקר עיניו היו נראות כשל אדם רגיל, ואילו בערב היו נראות כשרופות...

שאל אותו אחד האמוראים מאי האי?

אמר לו אותו חכם שהוא ביקש מאליהו הנביא שיראה לו את כל הצדיקים שעולים למתיבתא דרקיעא... אליהו הסכים אבל בתנאי... הוא יכול להסתכל על כל הצדיקים שעולים,

אבל על ר' חייא אסור לו להסתכל...

הוא גם נתן לו סימן, שאת כל הקתדראות של הצדיקים המלאכים מעלים ומורידים, ואילו הקתדרא שר' חייא יושב עליה עולה ויורדת מעצמה...

הוא הסתכל, ושני ניצוצות של אש נכנסו לו לתוך העיניים ושרפו אותו...

למחרת הוא הלך למערה של ר' חייא וביקש: "מתנייתא דמר מתנינא", אני לומד את חידושי התורה שלך, ואת המשניות ששנית... למחר הוא התרפא.

מה הולך כאן? להסתכל בכבודו של ר' חייא היה אסור לו, אז למה בגלל שהוא הלך להשתטח על קברו ואמר לו שהוא ילמד את התורה שלו הוא התרפא?! זה שהוא גברא רבה שאלהו מגיע אליו ולוקח אותו לראות את עליות הצדיקים, זה לא מספיק כדי לרפאות אותו!?

המהרש"א אומר שמאחר והצדיקים מתאווים ל"אגורה באהלך עולמים", הם רוצים לגור בשני העולמות, איך? ע"י שלומדים את תורתם, שפתותיהם דובבות בקבר. ויש להם הנאה מכך, שהם דומים לחיים!

אומר הבן איש חי: כשהחכם הזה הגיע להשתטח על קברו של ר' חייא הוא אמר לו: תראה, אני לומד את התורה שלך ולכן אתה נחשב כחי... ואילו אני סומא וחשוב כמת...

אז מידה כנגד מידה תבקש עלי רחמים שגם אני אהיה חי!!! ומכח התפילה של ר' חייא הוא התחיל לראות...

יוצא מהבן איש חי הזה יסוד עצום!

אנשים שחשובים כמתים, כמו עני או אדם שאין לו ילדים... אם הם רוצים להיוושע, הם צריכים לקבל על עצמם ללמוד את תורתו של אחד הצדיקים, וללכת להשתטח על קברו...

ולומר לו את היסוד הזה של הבן איש חי, שיבקש עליהם רחמים, ובעזרת השי"ת יוושעו במהרה!

הפינה הרגישה

"ויאמר ה' אל יעקב, שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך תשוב ואהיה עמך".
 יעקב קורא לרחל ולאה אל השדה, ובמשך עשרים פסוקים הוא מאריך ומסביר להם כמה אבא שלהם רימה אותו... ובסוף הוא אומר להן: שה' אלוקי אביו עמו, והוא זה שאמר לו שצריך לקום ולעזוב את בית אביהן.
 אני לא מבין, למה יעקב צריך להאריך כל כך להסביר להן כמה קשה לו וכמה לא טוב לו וכמה הוא מרומה...
 תגיד ישר על המקום ה' ציוה ללכת אז הולכים! אומר השל"ה הקדוש: "כי אין ראוי לאדם שירצה דבר מה מאנשי ביתו, שיכריחם על זה באונס, אף כשהוא מושל בהם. אבל ישתדל לפתות אותם אל מה שירצה ובתכלית מה שאפשר, כדי שיתעוררו לזה מעצמם. כי כך יותר טוב מאשר יעשו רצונו על צד האונס וההכרח.
 ראה כמה הרבה יעקב דברים עם רחל ולאה כדי שיתרצו בטוב לב, ואע"פ שהקב"ה ציוה אותו שישוב לביתו. וכבר אמרו חז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארוז".
 דברים מבהילים!!!
 הבן שלך קנה אייפון, ונכנס הביתה עם עגיל באוזן... מה כל אחד מיד עושה...?
 אל תגידו בקול רם... לא נעים. אבל בגדול הוא שובר את הכלים ואת כל הבית יחד איתו...
 הבת שלך חוזרת הביתה עם איפור כבד וחפיסת סיגריות... אשתך רצה לסגור את כל התריסים והחלונות ממה שהולך להיות עוד מעט בבית...
 לכל אחד מאיתנו יש אמונה בבורא עולם, ואנחנו מקיימים את המצוות כי ה' ציוה אותנו.
 האינסטינקט הראשוני הוא שאנחנו צריכים להחיל את הציווי גם על שאר בני הבית.. ובצדק. אבל השל"ה מייעץ לך לפתות אותם לעשות את רצון ה', כי הכפייה תביא אותם בסוף לכפירה.

צדיקים

רבנו דובער שניאורסון זצוק"ל

ימא דהילולא ט' כסלו

רבי דובער, נסע פעם לעיר אחת, בלויית ר' יעקב מיידין, מחשובי חסידיו. כשהגיע לשם, התקבץ למקום קהל רב, שביקש לשתות בצמא את דברי תורתו ולהתברך מפיו. בתחילה השמיע הרבי לפני הנאספים הרבים מאמר חסידות עמוק, שהלהיב את הלבבות, ולאחר מכן קיבל כל אחד ואחד מהבאים לייחודות. את מאמר החסידות סיים לומר בשעת צהריים. ר' יעקב, שמהוקר לא טעם דבר, פנה אז לסעוד את ארוחת הצהריים. ואילו הרבי החל אז לקבל אנשים בחדרו. קבלת הקהל הסתיימה בשעת ערב, ואז קם הרבי לתפילת ערבית. במשך כל השעות הללו לא נתפנה הרבי אפילו לאכול דבר מה. לרבי היה שמש, יהודי פשוט, שלא נודע כחכם גדול בלשון המעטה. מיד לאחר שהרבי החל בתפילתו, פנה השמש אל החסידים שעמדו סביב והציע להם הצעה מפתה: "אם אתם רוצים לחזות בפניו של הרבי, זו שעת הכושר". החסידים הסקרנים התקרבו בצעדים הסנייסיאל מפתן חדרו של הרבי, וחששו להיכנס או אף להציץ פנימה. "היו רגועים", ביקש השמש להניח את דעתם, "בטוח אני, כי הרבי אפילו לא יבחין בכס". הוא פתח את הדלת לרווחה והחסידיים ראו את הרבי עומד באמצע החדר ללא נייע, ושתי עיניו פקוחות, בוערות כלפידי אש. החסידים נרתעו לאחוריהם בבהלה, אולם השמש הצטחק: "הרבי איננו רואה ואיננו שומע כעת דבר. הוא נמצא בעולמות עליונים". "זאת מניין לך?!", לחש רבי יעקב אל השמש, "הלווא איש פשוט אתה!". השמש לא התבלבל. "ידיעתי אינה נובעת מהבנה, אלא מניסיון. פעמים רבות נכנס אני לחדרו של הרבי, כדי לשאלו דבר מה או למסור לו ידיעה כלשהי, ובכל פעם שהוא עומד כפי שהוא עומד עכשיו, אין הוא משיב לי. יתרה מזו, מהשאלות שהוא שואל אותי מאוחר יותר, אני מסיק, כי לא ראה אותי כלל בהיכנסו לחדרו באותה שעה". המחזה המיוחד הזה נמשך כמה שעות רצופות. כל אותו זמן ניצב הרבי באותו מקום ובאותה תנוחה, ללא תנועה. בשלב מסוים סגר השמש את הדלת בעד החסידים וכל אחד מהם פנה לענייניו. למחרת בבוקר נשמעה המולה רבה מכיוון המטבח, בבית שבו התארך הרבי. עד מהרה התבררה סיבת ההמולה, וזו אכן הייתה שערורייה של ממש. בפתח המטבח עמד השמש, תוהה. במטבח הסתובבה בעלת הבית, בוכה ומייללת וסופקת כפיה בצער. "אוי לי ואבוי לי!", ייללה, ומתקשה להשתלט על בכייה. ניסיונותיו של השמש להציל מפיה מדוע הזעיקה אותו למטבח ומה פשר הבכי והיללות, עלו בתוהו.
 רק לאחר שעה ארוכה הצליח השמש לחבר משפט למשפט ולהבין את שאירע. התברר, כי באותו בוקר שבו הגיע הרבי לעיר, הגיע למקום גם גוי נכבד, בעליה של האחוזה המקומית. בעלת הבית, שנודעה בטיב תבשילה, נתבקשה להכין לכבודו ארוחה, לפי הזמנה מיוחדת שקיבלה. ארוחתו של בעל האחוזה כללה מרכיבי מזון שאינם כשרים, ובושלה בכלים מיוחדים. אולם מסיבה כלשהי לא הועברה הארוחה במועדה אל מקום משכנו של בעל האחוזה. לאחר זמן, כשבישלה בעלת הבית בעבור הרבי, התחלפו המנות זו בזו. ארוחתו של הרבי נשלחה אל בעל האחוזה ואילו הארוחה הבלתי כשרה הוגשה אל שולחנו של הצדיק. "פושעת אני! פושעת!", זעקה האישה במר ליבה, "הצדיק זיכני בכבוד רב בבואו להתארך בביתנו, ואני הכשלתיו בארוחה לא כשרה!". כעת הגיע תורו של השמש להרעים בקולו על המבשלת: "איזה חוסר אחריות! איזו רשלנות! הייתכן לזלזל בדבר כזה?!". אולם על אף - גערותיו וצעקותיו, נראה היה כי השמש איננו נרעש יתר על המידה. הדבר התמיה את האישה, שציפתה למנח' חריפה בהרבה. "כעת בואי עמי", הורה השמש לאישה. הוא ניגש עימה אל פח האשפה והראה לה את כל המנה, מונחת בפח. התברר כי אמש, בשעת ערב מאוחרת, בתום יומו הארוך, ולאחר שסיים להתפלל ערבית, הציע השמש לרבי לסעוד את ליבו במזון שהוקן בעבורו. בתחילה נראה מתכוון לעשות כן. הוא נטל את ידיו לסעודה. אלא שאז, כשהתקרבו לשולחו והביט באוכל, חזר לפתע מכוונתו, ללא כל סיבה נראית לעין. הרבי הרזה קלות וכעבור רגע סימן לשמש להשליך את כל האוכל לפח. הוא אף הזהירו לבל יטעם מהמזון. "זו הייתה הפעם הראשונה שבה נתקלתי בהנהגה משונה שכזו", סיים השמש את סיפורו, "והדבר הפליא אותי מאוד. כעת הכול מובן לי". ואז ש לנוף במבשלת, שרגשות ייסורי ליבה נמהלו בתחושת רווחה: "ובכן, בגללך התענה אתמול הרבי יום שלם ולא אכל דבר!".

דעת זקנים' הינו יקב בוטיק המייצר יין ברמה הגבוהה ביותר מענבים מובחרים ביותר מכל אזורי הסלתא שבארץ ישראל. היין מתיישן בחביות עץ אלון צרפתי משובחות, ומאופיין בטעמים ארומתיים מתקתקים, גוף מלא ומאוזן וסיומת חלקה ונעימה להפליא.
ייחודיות היקב היא שהיין נעשה בו בקדושה כמפורש בזוהר הקדוש (שמיני מ.)
 - שכל השפע הנמשך לאדם ולעולם תלוי באופן עשיית היין.

אז איך אנחנו מכינים יין בקדושה?

קודם כל היין נעשה רק ע"י אברכים יר"ש | כל האברכים טובלים במקוה טהרה לפני העבודה ביקב | אף אדם לא נכנס ליקב מלבד העובדים בו | היין נעשה לשם מצוות קידוש, הבדלה, עונג שבת ויו"ט, ארבע כוסות, פורים, ברית מילה, חופה וקידושין כמבואר בהקדמת הגר"א לתיקוני הזוהר | גוי לא ראה את היין כחומרת השלי"ה הקדוש והבן איש חי | מעשר ראשון חולק ללויים בפועל | לא מבושל | בקבוק חדש | ללא חשש חילול שבת | ברכתו 'הגפן' אף לדעת הרמב"ם.

כי הקדושה עושה את שלה, מספיק רק לטעום כדי להבין...

להזמנות: 0527-692603

דעת זקנים
אם 'דעת' קנית, מה חסרת. אבל אם 'דעת' חסרת...

בהשגחת הברון
 י"רש"מ
 יצירה החלי

לתגובות הערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:15

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:15

ר"ת: 17:48

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 578 2.12.2022 - ח' כסליו תשפ"ג

וְהָיָה דְשִׁמְעֵי לְהָא' צְדִיקִים וְבוֹאֵי בֵּן

פְּרִשְׁת - וְיֵצֵא

כח הוויתור - הרב אבנר קוואס שליט"א

בפרשתנו יעקב אבינו נושא את רחל ולאה ומוליד מהם את השבטים. אבל, המהלך הזה לא היה קל, לבן מרמה אותו ומחליף לו את רחל בלאה ואף על פי כן יעקב נושא את רחל. נתבונן במהלך הזה ונגלה דבר נפלא. יעקב בא מבאר שבע לחרן ויושב על הבאר והוא שואל את הרועים: "וַיֹּאמְרוּ לָהֶם הִידְעָתֶם אֶת לְבֹן בֶּן נַחֲזֵר וַיֹּאמְרוּ יָדְעֵנוּ... וְהִנֵּה רַחֵל בָּתוּ בָּאָה עִם הַצֹּאן". יעקב אבינו פונה אל רחל ומציע לה נישואין. רחל מציינת בפניו שאביה רמאי והוא לעולם לא יחתן את הצעירה לפני הבכירה.

ואז יעקב מציע לעקוף את רמאותו של אביה ומלמד אותה סיסמא - שלוש הלכות: הפרשת חלה, טהרת המשפחה, והדלקת נרות שבת. דהיינו: חלה, טהרה, הדלקת הנר. הוא אומר לה שביום החתונה אם אביה יחליף הוא ישאל את הסיסמא ולפי זה הוא ידע אם זה היא רחל אם לאו. ובאמת כך היה, לבן הרמאי מחליף בליל הכלולות ובמקום רחל הוא מכניס את לאה לחופה, אבל רחל לא יכלה לעמוד מנגד היא לא תתן שאחותה תתבייש. רחל קוראת ללאה אחותה ואומרת לה: אחותי ראית שאבא החליף בנינו? עכשיו תכנסי לאוהל, יעקב ישאל את הסיסמא ואת לא תדעי לענות ויהיו בושות וביזיונות... ואז לאה אומרת לרחל אם כן מה נעשה? רחל מוותרת על יעקב ומוסרת לה את הסיסמא - חלה, טהרה, הדלקת הנר. ובאמת כשלאה נכנסת לאהל, יעקב מבקש ממנה את הסיסמא - ולאה אומרת אותה במדויק. עכשיו יעקב מושוכנע שזוהי רחל. ומה התוצאה: "וַיְהִי בִבְקֹר וְהִנֵּה הוּא לְאָה..."

אחרי מהלך כזה היה צפוי שיעקב אבינו לעולם לא ישא את רחל כיון שהיא עזרה לרמאות של אביה. ובכל זאת יעקב אבינו לוקח אותה לאשה. יעקב אבינו התפעל מעוצמת הוויתור שהיתה לה כדי שאחותה לא תתבייש. אבל רחל עצמה לא ידעה זאת, היא וויתרה על יעקב כדי שאחותה לא תפגע. ולכאורה מה היינו אומרים? הנה רחל וויתרה והפסידה את יעקב הצדיק, כשמוותרים מפסידים! והקב"ה הוכיח לנו את ההיפך לגמרי. מוויתורים לא מפסידים כשעושים מצוות ולכאורה מפספסים דברים אחרים זה לא המציאות, אלא הקב"ה מחזיר כפל כפלים. לפעמים אדם עושה מצות חסד וכתוצאה מכך הוא התעכב, אחר לעבודתו ופיטרו אותו. אל לו להצטער - רווח והצלה יבוא ממקום אחר - ממצוות לא מפסידים.

דוגמא נוספת ישנה בפרשה. לאה ילדה כבר 4 בנים ועצרה מלדת. ראובן היה בשדה ומצא דודאים. הדודאים יש ביכולתם לפתור בעיות עקרות. ואז רחל מבקשת מלאה: "תני נא לי מדודאי בנד", אבל לאה מסרבת כי גם היא רוצה להוליד עוד שבטים. ואז רחל מציעה לה הצעה: הלילה יעקב צריך לבא לאוהל שלי, תני לי את הדודאים והוא יבא לאוהל שלך, שוב פעם רחל מוותרת בשביל לאה. ובאמת באותו בלילה כתוצאה מהחלפת הדודאים יעקב הולך לאהל לאה. כתוצאה מכך נולד יששכר שהוא עמוד התורה. מה נאמר? הנה רחל וויתרה והפסידה את יששכר שלא יולד ממנה.

כאן עונה הזוהר תשובה: ח"ו שרחל חשבה שהדודאים האלה יגרמו לה לצאת מן העקרות והלא ה' פוקד עקרות! אלא ידעה רחל שהלילה צריכה נשמת יששכר לרדת לעולם וכיוון שהיא עדיין עקרה ואחותה יולדת העבירה לה את הזכות והסכימה שיששכר יולד ממנה ובאמת כתוצאה מכך נולד יששכר.

אבל רחל לא הפסידה את יששכר באמת, יששכר נחשב שלה שנאמר (ירמיהו לא, יד-טו): "קול ברמה נשמע... רחל מבכה על בניה". אומר לה הקב"ה: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך נאם ה'..." אומר לה הקב"ה "יש שכר" זהו - יששכר, כלומר יששכר הוא שלך בזכות פעולתך שהחלפת את הדודאים! מכאן למדנו שכאשר אדם עושה מצוות ומוותר לאחר ולכאורה הוא מפסיד דבר מה, זה רק נראה כך כדי להעמיד אותו בניסיון, אבל האמת היא שמקבלים הכל בחזרה. שבת שלום - אבנר קוואס.

וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כח, טז)
"וייקץ יעקב משנתו ויאמר" אומר בעל הטורים: ס"ת צבור, לומר שאין תפילתו של אדם נשמעת אלא בצבור. מוסיף על זה המגלה עמוקות ש'צבור' בגימט' רחמים, לרמוז לנו שיש התעוררות של רחמים בשעת תפילת הצבור... "וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה'..." יש פה את שם הויה שהוא רחמים... איפה? "במקום הזה"! כשהתפילה בצבור... אבל "ואנכי", אם אני מתפלל ביחידות - "לא ידעתי"... אין לי ידיעה אם הצלחתי לעורר עלי את מידת הרחמים... כולנו מתפללים, אבל אנחנו לא תמיד יודעים להעריך את הכח של התפילה... לתפילה יש כח אדיר!!!

פעם אחת הגיע איזה יהודי אל המגיד מקוזניץ, ובכה לפניו שגנבו לו סכום כסף אדיר מהבית... אמר לו המגיד: יש לי פה שני עדים שבזמן שפרצו לך לבית, אני הייתי כאן... זה לא אני! למה באת אלי? אמר לו: רב'ה, אני צריך ישועה!!! אמר לו המגיד: אם תשים כאן פדיון של חמישים זהובים (סכום עתק בזמנם), אז אני מוכן להבטיח לך ישועה... היהודי יצא החוצה, ואמר לאשתו שעמדה בפתח החדר: "בואי נלך לבורא עולם, הוא כבר יושיע אותנו גם בלי פדיון כזה שמן"... המגיד מקוזניץ שמע אותו וצעק לעברו: "אתה כבר נושעת!!!". ברגע שאדם מבין ש'אין לנו מלך גואל ומושיע אלא אתה', על המקום הוא כבר נושע!".

"ויא ה' פי שנואה לאה ויפתח את רחמה", גם לאה היתה עקרה... שואל הספורנו: אז למה לאה נושעה ורחל לא? משום שגם לאה וגם רחל ידעו שיעקב אוהב את רחל, והוא מתפלל בעבורה... אז לאה נעמדה בתפילה על עצמה... ומה עם רחל? יש לה בעל צדיק שמתפלל בעבורה... בטוח שהיא תיושע! לכן רחל נשארה עקרה בעוד לאה נושעה וילדה ילדים... וממשיך הרמב"ן ואומר על רחל: והנה הצדקת בראותה שלא תוכל להיסמך על תפילת יעקב, שבה להתפלל על עצמה אל שומע צעקה. ומוסיף על זה 'אור החיים' הקדוש שבתחילה כתוב "ויזכר אלהים את רחל", שאפילו שעלתה לפניו לזכרון, זה עדיין לא עזר לה להיושע... רק אחרי שהיא התפללה, אז וישמע אליה אלהים' (עלון 'אפריון שלמה')

הַתַּחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי (ל,ב)

מסופר על אשה שבנה חלה אנושות עד שנטה למות רח"ל, שבאה לגה"ק רבי דוד הלוי סגל בעל ה"ט"ז זיע"א, בבקשה ותחינה להצלה וישועה, היא צעקה לעברו במר נפשה ששייב לה את הילד. השייב לה רבי דוד בתמיחה: "התחת אלוקים אני?" שאוכל להציל לך את הילד. ענתה לו האשה ואמרה, לא אל אדוני אני פונה, כי אם אל התורה שבו אני צועקת, מאחר וקודשא בריך הוא ואורייתא חד הוא. בשמוע ה"ט"ז דברי אמת וחכמה אלו יוצאים מפי האשה, שינה את טעמו כלפיה ונתרצה למלא את בקשתה, וכך הבטיח לה: דברי התורה שאני עוסק בהן כעת עם תלמידי, אני נותן במתנה לילדך, אולי בזכותם יחיה, כמו שנאמר (דברים לב,מו): "וּבְדַבֵּר הַזֶּה תֵּאָרִיכוּ יָמִים". לא חלפה שעה והילד שב לאיתנו בריא ושלים.

וַיְהִי כִשְׁמַע לְבֹן אֶת שְׁמַע יַעֲקֹב בֶּן אַחֲתוֹ וַיֵּרַץ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחְבֵּק לּוֹ וַיִּנְשֹׁק לּוֹ (כט,יג)
ישנה ריצה נוספת המוזכרת בחומש בראשית, בפרשת וירא (יח,ב): "וַיֵּרָא וְהָיָה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרַץ לְקִרְאָתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל". אברהם אבינו רץ. וכאן, להבדיל, לבן הארמי רץ – "וַיֵּרַץ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחְבֵּק לּוֹ וַיִּנְשֹׁק לּוֹ וַיְבִיֵּאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ". מדוע הוא רץ, שואל

רש"י? מה השאלה, מה לא מובן? אם בן אחותו מגיע, מובן מאליו שהוא רץ לקראתו? לא?... אבל לרש"י ברור שלבן רץ מחמת סיבה אחרת, היה לו חשבון: אם העבד, אליעזר, הגיע ובא בשעתו עם עשרה גמלים טעונים מטוב אדוניו, מסתמא 'בן הבית' הגיע עם הרבה יותר... רץ לקראת הכסף. הוא כבר היה איש זקן. מאז שאליעזר היה בבית אביו בתואל חלפו תשעים ושבע שנים. לבן היה כבר זקן מופלג, בוק גדול. – "זקני עם הארץ כל זמן שמוזקינים דעתם מטרפת עליהם"...

הרב מפוניבז' זצ"ל ביקר פעם באירופה למטרת איסוף כספים לשייבת פוניבז'. הוא התארח בקהילה מסוימת, ובאותה עת היה שם, לא פחות ולא יותר – ז'בוטינסקי. נודע לו לרב מפוניבז' כי שניהם עתידים לדבר היום בבית הכנסת, והתעוררה השאלה מי ידבר ראשון. אנשי הקהילה היו "פיינע אידן" ואמרו – ודאי שהרב ידבר ראשון. אך כאשר פנו לרב מפוניבז', הוא הגיב: "לא, לא, שהוא ידבר קודם". – מדוע, רבי? אמר להם: "כתוב בגמרא ש'זקני עם הארץ כל זמן שמוזקינים דעתם מטרפת עליהם', לכן חשוב שהוא ידבר קודם, כי כל שעה שעוברת הוא מוזקין עוד"...

לבן הארמי – עברו עליו כבר תשעים ושבע שנים, והוא מתרגש ומצליח ממש לרוץ. הוא עדיין זקוק להרבה כסף. כיון שמבחוח לא ראה שיש ליעקב בידיים כלום, התחיל לחבק מכל הכיוונים, אולי יש משהו בפנים... ולצערו, לא מצא מאומה. לכן "וַיִּנְשֹׁק לּוֹ" – אמר, שמא מרגליות הביא, והן בפיו... הוא היה המום, מה הולך פה? אין כלום?! אין בפה, אין בכיסים?!

נשאלת השאלה: מהיכן לקחו חז"ל ש"וַיֵּרַץ" זה כסף, "וַיַּחְבֵּק" זה כסף, "וַיִּנְשֹׁק" – כסף; אולי משהו אחר?.... מי יודע? אולי כאשר לבן שמע כי יש לו בן אחות מתמיד גדול, ששמו יעקב, נשקו בכל לבו. הרי עשו – לפי דעה אחת – נישק ליעקב אבינו ע"ה בכל לבו...

לגבי לבן אין דעה כזו, לכל הדעות ה"וַיֵּרַץ" היה עבור הכסף וכך גם ה"וַיַּחְבֵּק" וה"וַיִּנְשֹׁק". מדוע? אגב. בסוף הפרשה מצינו שוב שלבן נישק: "וַיִּשְׁכַּם לְבֹן בְּבֹקֶר, וַיִּנְשֹׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו". "בָּנָיו" אלו הנכדים ו"בָּנוֹתָיו" אלו לאה ורחל. ומה עם יעקב? מדוע הוא לא מנשק את יעקב? יעקב, החתן היקר שלך, עשרים שנה היית איתו, בכזו נאמנות עבד אותך. את יעקב לא. מה קרה? כי את יעקב מנשקים רק בשביל כסף. ובאותה שעה של פרידה הוא כבר ידע במאת האחוזים שאין לו ממנו כסף, אין מה לנשק.

שמעתי מהקלויזנבורגר רבי זצ"ל, שבהיסטוריה לא מצאנו עוד בן אדם שרצה להרוג את הילדים שלו עצמו כמו לבן, שנאמר בו "ולבן ביקש לאבד את הכל" – מי הם "הכל"? הילדים שלו, הנכדים שלו... חז"ל הקדושים, שידעו מי היה לבן, להם אין שום צד שלבן חושב משהו אחר. אם הוא מחבק ומנשק אין לו כוונה של הכנסת אורחים. "וירץ לקראתו" – כסף, כסף וכסף.

במאמר המוסגר: לא רק לבן הארמי מנשק בני אדם בשביל כסף. אלא לכל אדם יש 'לבן' קטן בלבן, ואם אינו משקיע מאמץ לברוח ממנו, אזי גם הוא מנשק בני אדם בשביל כסף...

סיפר לי הרב ירחמיאל בויאר, כי בשעתו, בעת ששימש בתפקיד ראש העירייה בבני ברק, בבוקר היה יוצא לבית הכנסת ללדרמן לתפילת שחרית בשעה קבועה. ויום יום, ממולו היה עובר יהודי בכיוון השני של המדרכה, וכאשר רק היה רואה אותו מרחוק, אמר לו 'שלום' והשתחוה לו... כל כך התכופף, עד שהיה נראה שהוא מגיע עד מרצפות המדרכה...

ר' ירחמיאל העיר לו פעם: "ר' יהודי, אסור לעשות כך, כי בתשובות הגאונים נאמר שההשתחויה הראשונה בבוקר צריכה להיות בבית הכנסת, אין להשתחוות לבן אדם לפני התפילה!" לא הועילו הדיבורים. כל יום מחדש – כורעים ומשתחוים, כמעט הגיע לקרקע.

סיפר לי ר' ירחמיאל: "תשמע. רק נשמע קול הברה בעיר כי אני מתעתד לפרוש מהעירייה, כמה ימים חלפו, נפגשנו שוב בבוקר, הוא עבר – כאילו שלא מכיר ולא ראה אותי מעולם. לא השתחויה, ולא כלום. כי מה יש לו איתי?"... כל זמן שאדם חושב שיכול לקבל ממנו – פרוטקציה פה ושם, היחס אחר לחלוטין, מהקצה לקצה. "ארור הגבר אשר יטח באדם" – מנשקים בשביל כסף ומחבקים בשביל הממון... (יחי ראובן)

עוֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצָּאן אֲשֶׁר לְאִבֵּיהָ כִּי רָעָה הוּא (כט,ט)
שואל ה'בן איש חי' זיע"א, מדוע התורה מדגישה שהצאן היה שייך לאביה, פשוט הדבר שהצאן אינו שלה? מבאר ה'בן איש חי': בזמנים קדמונים היה מקובל שכאשר נולדה בת, היו מפרישים לה כמה פרטים מן הצאן, ואלו יולידו ויתרבו עד זמן נישואיה וכך תהיה לה נדוניה נאה. ובא הכתוב ללמדנו שהיה לבן צר עין שלא הפריש צאן לבנותיו, "וְרַחֵל בָּאָה עִם הַצָּאן אֲשֶׁר לְאִבֵּיהָ" – אל תחשוב שרחל באה עם הצאן שהפריש לה אביה עבור הנדוניה שלה, אלא "רָעָה הוּא" כשאר הרועים ההולכים עם הצאן גם שאינו שלהם. (עלון 'דרך הבעש"ט')

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי. לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, ציפורה בת מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

שם ה' על ההרים

אָבוּ יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה (כה, טו)

רבי משה סחי"ק שליט"א מנאמני ביתו של מרן הגר"א ל שטיינמן זצ"ל, ספר את הספור המדהים הבא:

בשנת תש"ס טענו אנשים, שבהרים מסביב לירושלים ליד הישוב בית אל, קימת תופעת טבע נדירה עד מאד. יש שם שרשרת של הרים עם ואדיות ותעלות מסביבם, ופתולי הנאדיות הן בצורת האותיות ה' - ו' - ה', דהינו שכל ואדי יוצר מראש של אחת מן האותיות הללו.

המספרים נסו לתלות את הדבר בכה, שלפי אחד הפרושים היה במקום זה חלום הסלם של יעקב אבינו, ולאחר שקם משנתו אמר יעקב: "אָבוּ יֵשׁ ה' בַּמָּקוֹם הַזֶּה". מה הכוונה "במקום הזה"? שבהרים נתהוותה צורת אותיות שם ה', אף לא היתה כל ראיה מצקה לטענות הללו, מלבד ציור חובבני של ההרים שנכר עליו שמאן דהו שרשט עליו בכתב ידו או על ידי מחשב את שם ה'.

כאשר ספרו זאת לרב שטיינמן ושאלוהו האם הדבר יתכן, הוא התעלם לחלוטין מן הראיות מהפסוקים ומהציור המזויף, אך למרות כל זאת הוסיף שמסתבר שאכן ישנה מציאות ששם ה' מופיע על ההרים האלה.

תלמידי הרב ידעו שכל מלה היוצאת מפיו היא מדודה ושקולה, וכששמעו זאת ממנו, בקשו לבדוק ולאמת את דבריו.

מאחר שלא נתן ללכת בפעל אל המקום, עקב היותו בשטח ערבי, והדבר גובל בפסוק נפש של ממש, החלו התלמידים לשאל איש איש במקום מגוריו ולברר אצל מכריהם על כך.

הם הגיעו לטקסים שחזרו בתשובה, ושאלו אותם: "האם כשטסתם מעל ההרים האלה ראיתם את שם ה' באותם מקומות?"

"לא שמנו לב לדבר כזה", אמרו הטיסים.

הם הוסיפו ושאלו טיסי מסוקים שטסים קרוב יותר אל הקרקע, וגם הם השיבו בשלילה. לאחר מכן הם הצליחו להגיע לאנשים שהתמחו בחקר מפות וצלומי לווינים, אך גם הם לא שמעו על הדבר.

אמרו התלמידים זה לזה: "אם הרב אמר שיש מציאות כזו, בודאי היא קימת. צריך רק להמשיך ולחפש!"

כאשר ספרו זאת לאברך חשוב בכלל "נחלת משה" הוא אמר: "אנסה לבדק עם אשתי אם היא יכולה לבדק את זה". לתמיחה התלמידים כיצד האשה קשורה לענין, הסביר האברך שאשתו עובדת במפעל בשחוני סודי, ויתכן שהיא שמעה על כך.

למחרת חזר האברך אל התלמיד ואמר: "מצאתי! בפתח המפעל יש תמונה ענקית בגדל שתי מטרים על שש מטרים של ארץ ישראל, והיא לא מצבת שם כתמונה סודית אלא כתמונת נוף, ובה רואים בברור את שם ה' המופיע בין ההרים!"

התלמידים שמחו על ההשגחה הפרטית שזמנה להם את אותו אברך, אך שמחתם לא היתה שלמה, מפני שלא נתן להם להכנס למפעל הבשחוני וגם לא לצלם את התמונה, אך הם אמרו: "אם הגענו עד כאן, והתנדענו למידע שלא ידוע לאף ממחה, בואו נתחזק באמונה ובשחון ונמתין לראות מה יהיה. כנראה עוד יתפתחו דברים בענין הזה".

כעבור זמן ספר בחור שאביו היה בתפקיד חשוב בצבא, וכשהוא השתחרר, החליטו לתת לו במתנה לא פחות ולא יותר את התמונה המדוברת, והוא הסכים להביאה אל הרב כדי שיבחן את מקורה.

כשקבלו התלמידים את התמונה, הם הביאו אותה לממחים

ששאלום מקדם, ואלה עמדו המומים ממראה עיניהם והתפעלו מאד. התלמידים לא הסתפקו בכה, ובקשו לדעת מה המיוחד בתמונת לווין זו, שבה רואים את התופעה המדוברת, ואלו בתמונות אחרות היא לא נראית כלל, ובנוסף גם הם טוענים שלא ראו דבר כזה מעולם.

לאחר שהתעמקו בדבר השיבו הממחים שכאשר מצלמים צלום לווין, מקפידים לעשות זאת בצורה היומ, משום שאז השמש נמצאת באמצע הרקיע, וכך אין השפעה של צל ההרים על התמונה. בארץ נדירה תמונה זו צלמה בשעות הבקר המקדמות, וכך השתקפות הצל נכרה על הנאדיות, ונתן היה לראות את שם ה' הנוצר על ידו. זו היתה הסבה שלמרות שתמונת לווין של כל ארץ ישראל לא נמכרות וצריך אשורים מגורמי הבטחון כדי להפיץ, תמונה זו נמכרה בשוק החפשי כתמונת נוף, משום שהיא נחשבה לתמונה גרועה, שצלמה בזמן לא מתאים. כשהוסיפו ובדקו את התמונה היטב, ראו התלמידים דבר מדהים: כל אות נוצרה על ידי שטח בגדל קילומטר רבוע, ובגלל זה כלי טיס לא היו יכולים להבחין בכה, אלא רק לווין המצלם מגבה תשע מאות שלושים מטר.

כלם השתוממו כיצד הרב שטיינמן ידע שיש מציאות כזו של שם ה' על אותם הרים, ללא שבדק זאת באמצעות מסוקים או תמונות לווין. היה זה ממש גלוי בחוש של הפסוק (תהלים כה, ד) "סוד ה' ליראיו!"

כשהובאה התמונה אל הרב, הוא בדק ראשית היכן נמצאים כל המקומות המוזכרים בגמרא (גשין ח ע"א), כגון 'טורי אמנון' שהוא ההר הגבוה ביותר בארץ ישראל, וקומות ארבע שיטות לגבי מקומו, היכן מצויים האיים שבים שיכולים להיות מארץ ישראל או לא, היכן ממקמים גבולות ארץ ישראל, והיכן מקומם של נחל מצרים, נחל צין וים המלח. רק לאחר מכן הוא בדק היטב את התופעה המדוברת של שם ה' המופיע על אותן ואדיות, ואשר את נכונותה.

כל הבראה מגלה את שם ה'. צריך רק לראות זאת בעיניים!

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

האבנים חשבו על עצמן ולא על יעקב

ויקח מאבני המקום וישם מראשתי (כה, יא)

שואל רש"י: כאן כתוב "ויקח מאבני המקום" משמע שהוא לקח כמה אבנים, ואלו בהמשך (פסוק יח) נאמר: "ויקח את האבן אשר שם מראשתי", משמע שהיתה זו רק אבן אחת. מבאר רש"י כי באמת יעקב אבינו לקח כמה אבנים, אלא ש"התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הסב"ה אבן אחת".

מובא בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שאמר בדרך צחות, כי האבנים רבו ביניהן על מי יניח הצדיק את ראשו, ומאחר שהן חשבו על עצמן - הפכו לאבן אחת. אמנם, אם היו האבנים חושבות על יעקב אבינו ולא על עצמן, הן היו הופכות ל"שמיכה" ולא ל"אבן"...

(רבי אליהו דיסקין שליט"א - נאה דורש)

עשו פחד שמה הפכוהו לתרפים

ועיני לאה רבות (כט, יז)

פרש רש"י בשם חז"ל: "רבות" - שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכחה, שהיו הכל אומרים, שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן.

ובמדרש תנחומא מובא: "...אלא פיון שילדה רבקה עשו ויעקב,

נולדו ללבן שתי בנות לאה ורחל, שלחו אגרות אלו לאלו והתנו ביניהן, כדי שיטל עשו את לאה, ויעקב רחל, והיה לאה שואלת במעשה עשו, והיתה שומעת שמעשיו רעים, והיתה בוכה בכל שעה לומר, כך עלה גורלי לרשע הזה.

ואם כן, מאחר שידע עשו שמחכה לו אשה אצל לבן, למה לא הלך לשם?

לפני זמן רב ראיתי תרוץ יפה מאד, ואיני זוכר היכן ראיתיו. כדי להביא את התרוץ הזה, יש צורך בהקדמה תחלה:

המדרש (פנחמא ויצא אות יב) מבאר מהם תרפים: "למה נקראו תרפים, לפי שהן מעשה תוך, מעשה סמאה, וכיצד היו עושי, מביאין אדם בכור ושוחטים אותו ומולחים אותו במלח ובשמים וכותבין על ציץ זהב שם רוח סמאה, ומניחין הציץ במכשפות תחת לשונו, ומניחין אותו בקיר, ומדליקין לפניו נרות ומשתחיים לו, ומדבר עמם בלחש. זה שאמר הכתוב כי התרפים דברו און, לפיכך גנבה אותו רחל."

ובספר "תורה שלמה" (פרשת ויצא, עמוד 822) הביא בשם מגלת סתרים: "...וכן היו עושים, מביאים איש אדם, וקושרין ומרעבין מין חיה ויונקת דמו, ושוחטין אותה ומבשלים בדמה בשמים, והטועם יודע להבין כל העתידות והשמות והלשונות כו', והתרפים מגידים עתידות". אם כן, עשו ידע שכדי לעשות תרפים צריך למצא "אדם בכור" שהוא "איש אדם". עשו, שהיה בכור אדמוני, פחד שברגע שיגיע לבית לבן הוא יהפך להיות ז"ל, מתוך יסורים אימים, באופן נורא ומחריד, וכיון שכן, לא העז להתקרב אל ביתו של לבן...

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - נאה דורש)

לפיס ולברך

ויהי אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלקים אנכי (א. ב.)

באורים רבים נאמרו על דברי יעקב אבינו לרחל, כי לכאורה תמוהים הם.

במדרש (בראשית רבה עא, ז) מובא: "ויהי אף יעקב ברחל, אמר לו הקב"ה, כך עונים את המעוקות? חיה, שבניך עתידים לעמד לפני בנה".

השבטים הקדושים, בני יעקב, עמדו לפני יוסף בנה של רחל, ובקשו רחמים, מחמת אותו "ויהי אף".

ומדוע חרה אפו של יעקב אבינו ברחל?

באר ה"ספורנו": "ויהי אף - על אמרה 'הבה לי', כאלו היה בידו לעשות זה, וכעס בקנאתו לכבוד קונו".

הרמב"ן מפרט, שאמר לה יעקב אבינו, שלא תמיד מתקבלת תפלת הצדיקים, ובכל אופן אין הוא במקום אלקים שיכול לפקד עקרות.

מוסיף הרמב"ן ואומר: "...והנה הצדקת, בראותה שלא תוכל להסמוך על תפלת יעקב, שבה להתפלל על עצמה, וזהו יושמע אליה אלקים".

מאחר ששמה מבטחה רק בבוא עולם, והתפללה אליו מעמק לבה השבור - שמע ה' את תפלתה, וזכתה לישועה.

ספור חסידי, בלתי שגרתי בעליל, מספר על האופן שבו זכו בני זוג להפקד בילדים [אבל אין ללמוד מספור זה, בשום אופן, הלכה למעשה.

כל אדם צריך לברר אצל רבו כיצד עליו לנהוג]:

בני זוג שהיו נשואים שנים רבות לא זכו לילדים. הם נסו כבר את כל הסגלות ואת כל העצות הטובות שקבלו מכל הסובבים אותם, ושום דבר לא עזר. יום אחד הציעה האשה לבעלה, שיסע לאדמו"ר יודע כדי שיברך אותם בזרע של קיימא, ואולי משם תבוא ישועתם.

נסע האיש אל הרבי, וספר לו על הצער והכאב הגדול בהיותם חשויים ילדים שנים כה רבות. הוא גם ספר שנסו להתחזק בכל מיני חזוקים ולקבל על עצמם קבלות שונות, אך הישועה בוששת מלבוא.

שאל אותו הרבי: "ואיך שלום הבית שלכם?"

"לא יכול להיות יותר טוב", ענה האיש. "אנחנו נשואים יותר מעשר שנים, ומעולם לא היתה בינינו אפלו מריבה אחת. הקשי ששינו חושים ביחד מאחד בינינו אפלו עוד יותר".

אמר לו הרבי: "היום בלילה, כשתגיע הביתה, תצר איזושהי מחלוקת קטנה בבית, וימחר בבקר תפיס את אשתך פצוי

גדול, בכל הכח, על המריבה הזאת. אחרי שתתפיסו, תברך את אשתך שתזכה לבן, ותתפללו שניכם מעמק הלב. אם תעשה כדברי, בשנה הבאה תפקדו בבן".

החסידי לא שאל שאלות, למרות שהעצה נשמעה לו תמוהה מאד. בשעה מאחרת בלילה הוא חזר לביתו, ומצא את אשתו יושבת ומחכה לו בקצור רוח.

"נו, מה אמר הרבי?" היא שואלת בצפיה גדולה. "הוא ברח אותנו? האם קרובה ישועתנו לבוא?"

"אין לי כח לדבר על זה עכשיו", הוא עונה, באדישות-כביכול. הוא הרי לא יכול לספר לה מה אמר הרבי, כי אם יספר, היא לא תריב אתו...

פניה נופלות.

היא מתחננת, "רק תגיד לי בקצור מה אמר הרבי".

"אמרתי שלא עכשיו, אולי בבקר", הוא עונה בארשת זעופה.

היא המומה. דמעות זולגות בשקט מעיניה. אף פעם הוא לא התיחס אליה ככה.

על השלחן מונחת עוגה מיחדת, שהיא הכינה לכבוד הבשורות הטובות שיביא אתו הבעל. היא פורסת כמה פרוסות, מסדרת יפה על צלחת, ומגישה לו. גם מניחה לפניו כוס עם שתיה חמה.

"אני לא רוצה לאכל וגם לא לשתות", הוא אומר בגסות. "אני הולך לישן".

בבקר הוא קם, ומוצא אותה ערה. מרוב צער ועלבון היא לא ישנה כל הלילה. "סליחה", הוא אומר לה, "אני כל כך מצטער על ההתנהגות שלי אתמול בלילה. זאת היתה התנהגות נוראה, ואני מבטיח שזה לא יקרה שוב לעולם. לאשה כל כך טובה כמון מגיע היחס הטוב ביותר בעולם..."

הוא דבר אתה ופיס אותה עד שהתפיסה פיוס מלא, וברך אותה שתזכה לבן במהרה. לאחר מכן הציע לה שיתפללו שניהם, וכן עשו.

כשנה לאחר מכן הם זכו להפקד בבן.

האיש נסע אל הרבי ובשר לו את הבשורה הטובה, ולאחר מכן שאל: "מה ענינה של הסגלה שנתן לי הרבי? מהיכן שמענו ש'דבתי ונשעתי'?"

אמר לו הרבי: "אם אדם זקוק לישועה, אבל אין לו זכות להושע, מה עושה הקב"ה? - מעמיד בפניו קשי מסים, וגורם שיפגעו בו שלא כדיון. אם אדם פוגע בחברו שלא כדיון, התורה מחיבת אותו לרצות את הנפגע עד שיתפיס. אם הנפגע יתפיס רק אחרי שתמלא משאלה גדולה שלו, ימלא הפוגע את המשאלה כדי שיהיה הפיוס משלם.

"הקב"ה הסתפל באורייתא וברא עלמא. כל הבריאה מתנהלת על פי מה שכתוב בתורה. מאחר שהתורה מצוה לפיט, והפיוס יהיה רק על ידי שיבטיח הפוגע לישועה - הבטחתו תתקיים.

"אתה צערת את אשתך על לא עול בכפה, והקב"ה רצה שתפיס אותה. כיון שהדיון הוא שאתה צריך לפיטה, הקב"ה שעבד את הטבע כדי שתזכו לבן ובכך תוכל לפיטה".

אין כאן פתור או המלצה להתחיל לריב, חס וחלילה. ועם זאת, אם אדם רב עם חברו ומפיס אותו, ובעת הפיוס הוא מברך אותו, יש כח גדול בברכה הזאת.

נתאר לעצמנו אדם שמגיע בערב הביתה עיף ונגע, ופתאם אשתו צועקת עליו ומטיחה בו עלבונות, ואין לו שום משג במה הוא חטא. כשהיא תפיס אותו, כדאי לו לומר לה שהוא יתפיס כשתברך אותו בברכה כזו וכזו. המפיס צריך לברך את המתפיס.

יש כאן עוד נקדה חשובה, שצריך לשים לב אליה:

האשה שנפקדה על ידי עצת הרבי הצטערה צער גדול באותו לילה, אבל באמת היה הצער ההוא לטובתה.

סדר ניקיון נקרא "סדר ישועות". מה שאתה קורא לו נזק - חז"ל קוראים לו ישועה. כל נזק שקורה לך הוא ישועה. אתה אומר: 'אוי, איזה הפסד נורא! תראה מה קרה לי!' ואיך יודע ממה נושעת מכח הפסד זה.

(רבי גואל אלכריף שליט"א - שש באמרתך)

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

או צרות הפרשה

פרשת "ויצא"

"ויזכור אלוקים את רחל וישמע אליה אלוקים ויפתח את רחמה" [ל, כב]. השותק – כולו נשמע!

מובא במדרש: "אין לך נאה מן רחל, ובשביל יופיה ביקש יעקב לישא אותה, והיה שולח לה מתנות לרוב ליתנם לרחל, ולבן היה נותן אותם ללאה והייתה רחל שותקת".

מעלתה הגדולה של רחל הייתה מידת השתיקה שלה. במשך שבע שנים הייתה מקבלת מתנות מאת יעקב אבינו. הוא שלח לה מתנות לחגים, לראש השנה, ליום הכיפורים ולראש חודש... ומה עשה לבן הרשע? לקח את המתנות ונתן ללאה. היא הייתה צריכה לומר ליעקב: 'דע לך, במשך שבע שנים הוא מתעמר בי ולא נותן לי את המתנות!...' אך היא אינה מספרת על כך אלא שותקת.

בזכות שתיקתה זכתה שבנייה אחזו במעלת השתיקה אחריה -

יוסף הצדיק נמכר לעבד בידי אחיו, ובמשך כל שבע עשרה השנים שהיה עם אביו במצרים, הוא לא גילה לו שאחיו מכרו אותו!

כך היה גם בנימין, בנה הקטן, שנולד באותו לילה שבו היא נפטרה, בהיותה בסך הכל בת עשרים ושש (כך אמר רבנו בחי). בחושן היו אבנים יקרות כנגד כל השבטים. ישפה הייתה האבן של בנימין. אבן יקרה מאוד, רבגונית ויפהפייה, המוכרת בשם הבינלאומי ג'סיפס. מדוע נקראה האבן 'ישפה'? אומרים רבותינו: יש פה – לבנימין היה פה ובכל זאת הוא לא דיבר. מבנימין יצא שאול המלך. אביו של שאול שלח אותו לחפש אתונות. הוא הלך לברר היכן גר הרואה, דהיינו הנביא. הוא הגיע לביתו של שמואל הנביא ברמות. מייד כשבא לשם אמר הקב"ה לשמואל: הנה בא אליך שאול בנו של קיש, הוא יהיה המלך של ישראל, מהר משח אותו! שמואל מושח אותו למלך ולאחר מכן מגלה לו היכן האתונות. הולך שאול, משיב את האתונות לאביו, ואת דבר המלוכה לא הגיד לו – הוא לא מגלה לאביו שהוא נמשח למלך על ישראל! שתיקה מוחלטת. כשבאו אחר כך להכתיר אותו ליד כולם, והנה הוא נחבא אל הכלים והתחבא מאחורי הווילונות. כה הייתה גדולה צניעותו!

אחריו באה אסתר המלכה. "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה כאשר ציווה עליה מרדכי", היא ממשיכה לקיים את ציווי מרדכי כפי שהייתה באומנה איתו. מעניין לציין כי גם מרדכי היה שתקן, עד שהגיע הרגע שבו היה צריך לצעוק, ואז "ויזעק זעקה גדולה ומרה", זעקה שהגיעה עד כיסא הכבוד.

ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצ"ל היה אומר: "הכרתי שני צדיקים בדור שעבר שהיו גדולי עולם, ושניהם היו מיוחדים במידת השתיקה". הראשון הוא ה'חפץ חיים' שהיה מסתיר את עצמו ונוהג בצניעות ובענווה יתרה. הוא נהג ללכת בעצמו למכור את הספרים שכתב, איש לא ידע שהוא עצמו כתב את ה'משנה ברורה'. אנשים היו מכנים אותו 'מוכר הספרים'... הוא גם היה נראה פשוט בלי שום פריט לבוש רבני. פעם ארע שנסע בעגלה, ותוך כדי נסיעה הזכיר העגלון את ה'חפץ חיים' ודיבר בשבחו. ה'חפץ חיים' שמע את דבריו והגיב בביטול: "נו, גם כן צדיק"... העגלון נחרד, כיצד מדבר הנוסע שלו? איך הוא פוער את פיו נגד קדושי ישראל? הוא גער בו: "שתוק, וכי יודע אתה מיהו החפץ חיים?" והנוסע המשיך להתחצף: "הוא בשר ודם כמוני וכמוך"... העגלון לא יכול לשאת יותר את הזלזול, וזרק אותו מן העגלה באמצע הדרך. בשבת לאחר מכן הגיע העגלון לשבות בעיר מסוימת. הודיעו כי ה'חפץ חיים' יבוא לדרוש שם, ובהתרגשות גדולה המתינו כולם לדרשתו. כשראה העגלון כי הדרשן הוא לא אחר מאשר הנוסע שאותו זרק מן העגלה, והתעלף במקום.

ה'חפץ חיים' הנחיל לעולם כולו את העניין של שמירת הלשון והזהירות מדיבורים אסורים, והוא עצמו היה סמל ודוגמה ליכולת לשתוק, להצניע עצמו ולא לומר מה שאצל כולם יוצא מיד החוצה. האדם השני שאותו ציין רבי יהודה צדקה, היה ה"כף החיים", רבי יעקב חיים סופר זצ"ל. הוא היה יושב ולומד בבית הכנסת "שושנים לדוד", ואף אחד לא שמע אותו. במשך קרוב לארבעים שנה נהג לשבת ולכתוב ספרים, והכל בשקט ובצניעה.

והנה – סיים הרב צדקה – לאחר פטירתם, שים לב מי הם 'ראשי המדברים' בעולם? ה'משנה ברורה' ו"כף החיים"... אי אפשר לזוז בלעדיהם!

אתה רוצה ללמוד "שולחן ערוך"? – אתה פותח מיד "משנה ברורה". בלי זה אי אפשר להבין. הוא מביא לך את הרמ"א, את "ה"מגן אברהם", את ה"חיי אדם" – ים של פוסקים וביאור הלכה, ודרך זה אתה למד על גודל חכמתו וגדלותו של אותו אדם צנוע שלא דיבר על עצמו מעולם.

ה"כף החיים" הותיר אחריו אוצר בלום של שמונה כרכים על "אור החיים", ועוד שני כרכים על "יורה דעה" – חיבור הלכתי שהוא אחד החשובים והמרכזיים ביותר לעדות המזרח, ועוד ספרים נוספים.

דווקא מי ששותק זוכה לעלות למדרגות עצומות ולהשמיע קולו מסוף העולם ועד סופו!

רחל אמנו, שהייתה מיוחדת בשתיקתה, זכתה שדווקא קולה הוא זה שנשמע. היא זכתה לצעוק על גלות בניה, והיא זו שבוכה עליהם מדי לילה בלילה.

"קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה מאנה להינחם על בניה כי איננו".

וקולה נשמע – "כה אמר ה', מנעי קולך מבכי ועיניך מדימעה כי יש שכר לפעולתך... ושבו מארץ אויב".
היא שהייתה שותקת – היא היחידה שקיבלה את רשות הדיבור מהקב"ה! לה, ורק לה, הקב"ה שומע! (דורש ציון).
"ויאמר נוקבה שברך עלי ואתנה" [ל, כח]. כפיות הטובה של לבן.

כפיות הטובה של לבן כלפי יעקב הייתה נוראה. כדי לתאר אותה נקדים ונספר: בעיר מסוימת באירופה היה יהודי עשיר גדול, שלא מצא את הזמן להתפלל ולקבוע עיתים לתורה. מה עשה? לקח עשרה בעלי בתים, בטלנים, הקצה להם חדר בביתו, ואמר להם: "כאן תתפללו שלוש תפילות, תקראו תהילים, תלמדו משניות, ואני אתן לכם כל חודש משכורת".
לאחר תקופה, הוא שומע מכיוון החדר שלהם מהומה רבתי. מה קרה? ה"פועלים" החליטו לעשות שביתה! הם "עובדים" כבר שנה שלמה, ולא קיבלו כל תוספת על משכורתם! טענתם בפייהם: "יתר העובדים במפעל כן קבלו תוספת!"
נענה בעל הבית ואמר להם: "הפועלים האחרים אכן נחוצים לי מאוד. בלעדיהם יהיה עלי לסגור את המפעל וכל פרנסתי תרד לטמיון. ואילו אתם... מה אתם בסך הכול? מתפללים, אומרים תהלים... אני יכול ללכת בכל רגע לשטיבלאך ולהביא עשרה בטלנים אחרים טובים מכם..."

כמוהו בדיוק התנהג לבן עם יעקב! חז"ל אומרים במדרש, שיעקב אבינו היה קורא בלילות פרקי תהלים. ספר התהלים היה בשמים עוד לפני שדוד המלך נולד, ודוד המלך כתב אותם ברוח קדשו.
וזה לשון המדרש (בראשית רבה): "ותידד שנתי מעיני – מה היה יעקב אומר? אמר רבי יהושע בן לוי: ט"ו שיר המעלות שבתהלים, הדא הוא דכתיב: 'שיר המעלות לדוד לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל' – ישראל סבא. רב שמואל בר נחמן אמר: כל ספר תהלים היה אומר. הדא הוא דכתיב: 'ואתה קדוש יושב תהילות ישראל, ישראל סבא'.
לבן היה כפוי טובה. הוא טען שיעקב "בסך בכל" קורא תהלים. לדעתו של לבן, לא זו בלבד שיעקב לא תרם לו כלום, אלא גם כל מה שיש לו, ליעקב – הכול מישל, וכפי שאמרו בניו: "ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה".
איזו כפיות טובה! בוורר הקדוש כתוב שבכל חודש, בין בעונת הקיץ ובין בעונת החורף, יעקב היה שולח ללבן אלף עיזים, אלף גדיים, אלף כבשים ואלף עגלים, ולבן מתייחס אליו כ"קורא תהלים"...
אמנם יעקב ניסה להסביר לו כי יחד עם אמירת התהלים הוא עבד אותו בכל כוחו, ביום ובלילה: "עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך", אבל היחס אליו לא השתנה: "ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה" (דורש ציון).
"ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה" [לא, א]. כבוד אמיתי וכבוד חסר.

איתא במדרש: "רבי יהושע דסיכנין בשם רבי לוי אומר: אין כבוד אלא כסף וזהב, דכתיב (נחום): 'בוזו כסף בוזו זהב ואין קצה לתכונה כבוד מכל כלי חמדה'... הגאון מוילנא זצ"ל הקשה: דברי המדרש האלו סותרים, לכאורה, את דברי התנא במסכת אבות: "אין כבוד אלא תורה שנאמר 'כבוד חכמים ינחלו'!"
הוא תרץ, כי בכל התנ"ך כתובה המילה "כבוד", בכתיב מלא, עם האות ו', ואילו בפסוק הנ"ל שבספר נחום היא כתובה בכתיב חסר: "כבוד". ועל כך דורש המדרש כי "כבוד" חסר, שהוא רק כבוד מדומה – זהו כבוד הבא מכוח הכסף והזהב. כי כאשר יחסר ממנו הכסף והזהב, יחסר ממנו גם הכבוד. אבל "כבוד" מלא, אינו אלא תורה, שלא יחסר הכבוד הזה לעולמי עולמים! פלאי פלאים!

ה"נודע ביהודה" סיפר, כי בזמנו היה איזשהו נשיא קהילה, עשיר גדול, שהיה מחלק כסף לפני החגים לכל חברי הקהילה הנצרכים. כל ראשי הקהילה ונכבדיה, היו נוהגים לכבדו ובאים לבקר אותו במעונו בכל חג. לימים התהפך עליו הגלגל והוא ירד מנכסיו. שוב לא היה באפשרותו לתרום כסף לנצרכים כעבר. כתוצאה מכך, פסקו נכבדי הקהילה לפקוד את מעונו כאשר עשו בעבר. "גלגל הוא שחוזר בעולם", ולימים הוא שב למשרת כבתחילה. נבג הראשון לאחר שהתעשר, שבו נכבדי הקהילה לבקרו. הוא נכנס לחדר צדדי, והורה לאשתו לומר למשרת, לשרת אותם ולהגיש לפנייהם כיבוד.
האורחים התפלאו ושאלו אם בעל הבית נמצא בבית. השיב המשרת כי אכן הוא נמצא, בחדר אחר. לאחר המתנה ממושכת הם ביקשו מהמשרת לקרוא לבעל הבית, אך הוא הורה למשרת לקחת את הכספת הניידת שלו, ולהניח אותה לפני האורחים. לאחר המתנה נוספת, שבו האורחים וביקשו מהמשרת לקרוא לבעל הבית, ואז הוא יצא אל אורחיו ואמר להם: "הן לא באתם לראות אותי. באתם לראות את כספתי! כי במשך כל התקופה שלא היה לי כסף – לא באתם! שלחתי לכם, אפוא, את הכספת אשר בתוכה הכסף, עם המשרת..."

הוא אשר אמר הגאון מוילנא: כסף וזהב – אינם כבוד אמיתי! הם לא כבוד שנותר לעולם, הם "כבוד" חסר!
הכבוד האמיתי הוא התורה, "אשר לא יחסר הכבוד הזה לעולם!" (דורש ציון)

בעניין הנישואין

גדולים ונוראים הדברים שנכתבו ונאמרו במשך הדורות אודות יום החופה. גדולי ישראל הדגישו את חשיבות היום, ואת ההכנה הנכונה שצריכים החתן והכלה להתכונן ליום זה, וכתבו רבים כי על החתן והכלה לדאוג לכל צרכי החתונה מבעוד יום כדי שיהיה לבם פנוי ביום גדול זה לתשובה ותפילה. ויש שכתבו שיש ג' ימים גדולים וחשובים בחייו של האדם: יום הולדתו, יום חתונתו, ויום פטירתו מן העולם. וליום הולדתו ופטירתו אין האדם יכול להתכונן כראוי, אבל ליום החופה מגיע הוא מתוך בחירה, ולכן צריך להתכונן לכך כדבעי, ובוהו בא לתקן את מה שלא התכונן לימים האחרים. ואמרו עוד שהוא עבור החתן יום סליחה ומחילה כיום הכיפורים, ומוחלן לו כל עוונותיו.

הרה"ק הר"ן מרופשיץ אמר כי יום החופה הוא גדול ועצום מכל ימות האדם, והוסיף שחבל שנתנו יום זה לידי צעירים מאוד, שהיה צריך להינתן האי יומא רבתי בימי הויקנה של האדם ואז היה יודע היאך לנצל במלואו.
בברכת חתנים אנו אומרים: "שמח תשמח רעים אהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם". ויש להבין מה פשר ברכה זו, מדוע מברכין את החתן והכלה שתהיה שמחתם דוקא כשמחת אדם וחווה, מה הייחוד בשמחה זו?
והסבירו המפרשים שכוונת הברכה היא, שכשם שאדם הראשון שמח באשת חיקו ללא ספיקות, ולא נתן עיניו באשה אחרת, שהרי חוה אישתו היתה אחת ויחידה בעולם, כך מאחלים אנו לכל חתן וכלה הבאים בברית הנישואין, שיזכו בחייהם לראות תמיד זה את זה כאילו הם יחידים בעולם כולו ועל ידי זה תשכון בביתם כל הימים אהבה ואחוה שלום וריעות.
ובדרך אחרת היו שהסבירו, שכשם שבגן עדן היה לאדם הראשון כל מה שנצרך – "מכל עץ הגן..." אלא שהוגבל בדבר אחד – שלא לאכול מעץ הדעת, ואם היה חי כך שבחיתו היתה מושלמת, אלא שנכשל. כך גם בנוגע לזיווג של האדם, שמן השמיים נקבע לו הטוב והמתאים ביותר עבורו, מכל מיני בחינות שמבין ושאינו מבין. אלא שבטבע הדברים, כשמקשרים שני בני אדם שונים, ובפרט איש ואשה שהטבעים והרצונות שבהם שונים מעצם בריאתם, לא יכול להיות הכל בדיוק בהתאם לרצונם, וכפי מה שהורגלו, וצריך לוותר מעט, בבחינת "מעץ הדעת לא תאכל", וכך תהיה שמחתם שלימה.

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן כורשיד ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ דוד בן שרה ז"ל, לע"נ מרים בת נוהר ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ענייט בצלאל בן כשוור ז"ל, לע"נ דוד חסוב בן רבקה ז"ל, לע"נ בנימין בן רחל ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ יחזקאל בן מזל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ כהן בת פולין ז"ל, לע"נ אליהו בן מרים ז"ל, לע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

פְּנִינִים נְפִלְאִים וּמְתוּקִים עַל הַפְּרָשָׁה

זֶרַע שְׂמֻשׁוֹן

מְתוּךְ הַסֵּפֶר הַמְּסֻגָּל "זֶרַע שְׂמֻשׁוֹן" שֶׁחֲבָרוּ הַמְּקַבֵּל הָאֱלֹקִי הַקְּדוֹמָן רַבֵּי שְׂמֻשׁוֹן חַיִּים ב"ר נַחְמָן מִיכָאֵל נְחֻמְזִי זְכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה. אֲשֶׁר בְּקֶשׁ שִׁילְמָדוֹ בְּסִפְרוֹ וְהַבְּטִיחַ יִשְׁעוֹת רַבּוֹת לְמַקְרָמֵי בְּקִשְׁתּוֹ.

פְּרָשַׁת וַיֵּצֵא תַשְׁפֹּׁג • גְּלִיוֹן 216

תּוֹרַת שְׂמֻשׁוֹן

יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּקֶשׁ שִׁיזְכָּה לְהוֹסִיף כָּל יוֹם לְבוּשִׁים לְנִשְׁמָתוֹ

זִידֵד יַעֲקֹב נָדַד לְאֹמֵר אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וּשְׂמֻרָנִי בְּדֶרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְדֵי לְלַבֵּשׁ' (כח, ט):

רַבֵּנוּ הַזֶּה זֶרַע שְׂמֻשׁוֹן זְלֵה"ה מְבַאֵר יַפֵּה בְּדֶרֶךְ רַמְזֵי שִׁיכּוֹת בְּקִשְׁתַּת הַלְחָם לְבִקְשַׁת הַמְּלַבּוּשׁ: הֵנָּה יְדוּעַ שְׁעַל יְדֵי שְׂאָדָם מְקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה מְצוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מְכִינן הוּא לְעַצְמוֹ לְבוּשִׁים מִיְחָדִים וְרוּחָנִיִּים שֶׁבְּהֵם יִלְבִּישׁוּ אֶת נִשְׁמָתוֹ אַחֲרֵי פְטִירָתוֹ. וְכֵאֵן יַעֲקֹב אֲבִינוּ בְּקֶשׁ מֵאֵת ה' / 'וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹקִים, וַיִּפְרֹשׁ רִשׁוֹ: שִׁיחֹל שְׂמוֹ עָלָיו מִתְחַלֵּה וְעַד סוּף. וְעַל כֵּן בְּקֶשׁ, 'וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְדֵי לְלַבֵּשׁ', וְכֹונְתוֹ לְדַמּוֹת בְּקִשְׁתַּת הַמְּלַבּוּשִׁים לְבִקְשַׁת הַלְחָם, שֶׁכְּמוֹ שֶׁלְחָם צָרִיד הָאָדָם שִׁיְהִיָּה לוֹ בְּכָל יוֹם לֶחֶם חֲדָשׁ, כִּי מֵה שֶׁאֲכַל אֶתְמוֹל כִּבֵּר נֶאֱכַל, כֵּן גַּם בְּגַד לְלַבֵּשׁ גַּם כֵּן צָרִיד שִׁיְהִיָּה לוֹ בְּכָל יוֹם בְּגַד חֲדָשׁ, וְלֹא יִסְתַּפֵּק בְּבִגְדֵי שֶׁהָיָה לוֹ אֶתְמוֹל, וְכֹונְתוֹ לְבִגְדִים וּלְבוּשֵׁי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁכָּל הַתְּקוּנִים שֶׁאָדָם מוֹתְקָן בְּכָל יוֹם, הֵם הַלְבוּשִׁים שֶׁבְּהֵם תִּתְלַבֵּשׁ הַנִּשְׁמָה, לְהַתְעַנֵּג בְּעֵנֵי הַצִּפּוֹן לְצַדִּיקִים, וְכִמְבֹאֵר בַּזֶּהר (ח"א רכז). וְזֶה שֶׁבְּקֶשׁ יַעֲקֹב, שִׁיזְכָּה בְּכָל יוֹם לְהוֹסִיף לְבוּשִׁים חֲדָשִׁים לְנִשְׁמָתוֹ. (זֶרַע שְׂמֻשׁוֹן פֵּרֶשֶׁת אַחֲרֵי אוֹת א)

לומדים זרע שמשון וזוכים לישועה.

הספר שמחולל פלאות. אלפים נושעו בהבטחתו.

אֶת עוֹלָמוֹ לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהוֹדָה לְהַקְב"ה עַד שְׁבָאֵת לֵאמֹר וְהוֹדַתּוֹ. יֵשׁ לְדַקְדָּק אֲכֵן מִדוּעַ הָאֲבוֹת הִרְאִישׁוּנִים לֹא נָתַנוּ הוֹדָאָה כְּשִׁעֲשֶׂה הַקְב"ה לָהֶם כָּל כֵּן הַרְבֵּה נְסִים.

וַי"ל שֶׁהוֹדָאָה לֹא שִׁיכַת אֲלֵא בְּאִפְן שֶׁהַקְב"ה עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם מִי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת, וְכֵמוֹ שֶׁמְצַיְנֵנוּ לְעִנְיָן אַרְבַּעָה שְׁצָרִיכִים לְהוֹדוֹת

שְׂמֻבְרָכִים 'הַגּוֹמֵל לְחַיִּים טוֹבוֹת', וְכֵתֵב הַלְבוּשׁ 'לְחַיִּים' הֵינּוּ רְשָׁעִים. וְעוֹד יֵשׁ לְהוֹסִיף שֶׁהוֹדָאָה שִׁיכַת רַק בְּאִפְן שֶׁהַקְב"ה הָיָה יָכוֹל לְעֲשׂוֹת גַּם אֶת הַחֶפֶךְ, וְכֵמוֹ לְעִנְיָן הָאַרְבַּעָה שְׁצָרִיכִים לְהוֹדוֹת, שֶׁהָיָה יָכוֹל שְׁלֵא לְהַצִּילָם.

וְהֵנָּה הַקְב"ה הַתְּחִיב לְאֲבוֹת לְעֲשׂוֹת עִמָּהֶם אֶת כָּל מַה שִׁעֲשֶׂה לָהֶם, וְכֵמוֹ שֶׁמְצַיְנֵנוּ אֲצֵל אֲבָרְהָם שֶׁהַבְּטִיחוֹ ה' (יב, ב) 'וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְּדוֹל', וְאִם כֵּן בּוֹדָאֵי חַיִּב לְשִׁלְם הַבְּטָחָתוֹ. וְכֵן לְיַעֲקֹב אָמַר (כח, טו) 'וְהֵנָּה אֲנִכִי עֹמֵךְ וּשְׂמֻרָתִיךְ' וְגו'. וְעוֹד מְצַיְנֵנוּ שֶׁאֲמָרוּ חו"ל (יבמות סד, א) שֶׁהָאֲבוֹת וְהָאֲמָהוֹת הָיוּ עֹקְרוֹת בְּשִׁבִיל שֶׁהַקְב"ה מְתַאֲנֶה לְתַפְלָתָן שֶׁל צְדִיקִים עֵי"ש. וְהֵינּוּ שֶׁמַּעֲקָר הַדִּין וְדָרֵךְ הַטֵּבַע הָיוּ צָרִיכִים לְהַפְקֵד בְּבָנִים מִבְּלִי שׁוֹם צַעַר כְּדֶרֶךְ כָּל הָעוֹלָם, אוֹלָם הַקְב"ה עֲשָׂה אוֹתָם עֹקְרִים כִּי רָצָה לְשַׁמֵּעַ אֶת קוֹלָם וּתְפִלָּתָם, וְאִם כֵּן לְאַחַר שֶׁהֵם הִתְפַּלְּלוּ וְעָשׂוּ אֶת רְצוֹנוֹ, שׁוֹב מְכַרָּה לִיתֵן לָהֶם בָּנִים כְּדֶרֶךְ כָּל הָעוֹלָם, וְאִין לָהֶם חַיִּיב לִיתֵן תּוֹדָה יוֹתֵר מִשְׂאָר הָאֲנָשִׁים שֶׁזְּכָבוּ לְבָנִים בְּלִי נֶס, כִּי הֵם הִצְרִיכוּ לְנֶס רַק מִחֲמַת שֶׁהַקְב"ה רָצָה לְשַׁמֵּעַ אֶת קוֹל תְּפִלָּתָם.

אֵךְ עֵתָה כְּשֶׁרָאֵתָה לֵאמֹר שֶׁנָּתַן לָהּ הַשֵּׁי"ת בֶּן רַבִּיעִי וְהוֹסִיף לָהּ יוֹתֵר מִחֻלְקָהּ הַמַּגִּיעַ לָהּ, שֶׁזֶּהוּ דָּבָר הַבֹּא מִצַּד הַחֶסֶד, אֲזַי אֲמָרָה 'הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה', כִּי כְּשֶׁמְקַבֵּל הָאָדָם יוֹתֵר מִזְכוּתוֹ חַיִּב לְהוֹדוֹת. (זֶרַע שְׂמֻשׁוֹן פֵּרֶשֶׁת אוֹת יד, עי"ש עוֹד מֵה שְׁהוֹסִיף בַּזֶּה)

מִדּוּעַ דּוֹקָא לֵאמֹר נִתְּנָה הוֹדָאָה לָהּ

יִתְהַר עוֹד וְתִלְדַּד בֶּן וְתֵאמֵר הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה' עַל כֵּן קִרְאָה שְׂמוֹ הַיְהוּדָה וְתַעֲמֹד מִלְדָּת' (כט לה): בְּרִשׁ"י הַפַּעַם אוֹדָה, שֶׁנִּשְׁתַּלְתִּי יוֹתֵר מִחֻלְקִי, מֵעֵתָה יֵשׁ לִי לְהוֹדוֹת. וּבְגִמְרָא (ברכות ז, ב) מִיּוֹם שֶׁבְּרָא הַקְב"ה

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

דניאל אורי בן רג'ינה מלכה

להתבשר בשורות טובות בכל המישורים

בקרוב ממש

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

אהרן בן גיטל בילא

וכל משפחתו וכל הנלוים אליו

לשפע ברכה והצלחה גדולה וסיעתא דשמיא בכל מכל כל

זכות רבנו הבטוחותיו וברכותיו הכבדות יעמוד להתברך בכל

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

ברכת הגלות

איתא במדרש רבה (ב"ר עה, ה) על פסוק ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו (בראשית כה, א), שברכו ברכת הגלות. וקשה, וכי הגלות ברכה היא. אבל איתא במדרש (שם מד, כא), שבמראה בין הבתרים הראה לו הקדוש ברוך הוא לאברהם גיהנם, ושעבוד מלכות, ומתן תורה, וקרבנות. ואמר לו, כל זמן שבניך יהיו עסוקים בשמים, יהיו נצולין משמים. ואחר כך שאל אותו, במה אתה רוצה שיירדו בניך, בגיהנם או במלכות, וברר אברהם המלכות. ומשום הכי יצדק שפיר לומר ברכת גלות, כדי שלא ירדו בניו לגיהנם. (אות ד)

מקום המקדש הוא שער השמים אף בעת שהוא חרב

כתב הבית יוסף (או"ח סימן תקנ"ה), יש בני אדם שמשימין אבן תחת ראשם ליל ט' באב, ורמז לדבר, ויקח מאבני המקום (כה, יא), ובית המקדש ראה, דכתיב 'מה נורא המקום הזה', והרבה המקדש ראה. וקשה, היכן רמזו בפסוק שיעקב ראה החרב.

אלא כך פרושו, 'מה נורא המקום הזה', הינו הבית המקדש שראה, ואחר שראה הבית המקדש לא אמר 'זה בית אלקים', אלא אמר 'אין זה' אותו הבית המקדש שיהיה קים לעד, שזה עתיד לחרב, ומהו הבית המקדש שיתקיים, מה שיבנה הקדוש ברוך הוא מעצמו, 'כי אם בית אלקים', אמנם מקום 'זה' לעולם הוא 'שער השמים', וכולי עלמא מכונים לבם בתפלתם דרוך בית קדש הקדשים. (אות ו)

בעת צרה אין לאדם הנאה מן העולם

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש (כה, כ). במדרש (ב"ר ע, ד), מאי לאמר, לאמר לדורות שיהיו נודרים בעת צרה.

יש לומר טעם למה מצוה לדר בעת צרה, ואינו בכלל טוב אשר לא תדר' (קהלת ה, ד). דבסתם בני אדם יותר טוב שלא לדר, כדי שלא לאסור עליו יותר ממה שאסרה התורה, כדכתיב (קהלת ז, טז) 'אל תתחכם יותר'. וכן חוה, לפי שהוסיפה הנגיעה, באה אדרבא לכלל חטא (ב"ר יט, ג). והנזיר נקרא חוטא, לפי שצער עצמו מן היין (נזיר יט, א).

אמנם כשהוא בעת צרה, שבשביל הצרה אינו יכול להנות מהעולם הזה כרצונו, וכמו שאמר בגמרא (ברכות נו, ב) שמחמת הפסדו לא יוכל לאכול ולשתות, אז מתר לו לאסור עליו איזו הנאה, שהרי מעתה כך הוא רצונו של הקדוש ברוך הוא ששלח אליו צרה זו. (אות ז)

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש -
הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

לבן נתפון להרע ליעקב

ויהי כשמע לבן את שמע יעקב בן אחתו וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו ויביאהו אל ביתו ויספר ללבן את כל הדברים האלה (כס, יג). רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה מפרש הטעם שאמר הכתוב 'ויהי' לשון צער, כי רוצה לרמז שנתפון לבן להרע ליעקב, כמו שאמר חז"ל (ב"ר פ, ז) שייצא לגזלו ונפש מצפוניו, וגם חבקו לדעת אם יש לו עליו נכסים ונחפצים, וגם נשקו לדעת אם יש בפיו מרגליות.

לבן חשב שיעקב צדיק ונתן לרמותו

ומוסיף רבנו לפרש את המשך הפסוק: ואמר 'שמע יעקב בן אחתו' דקדק לומר בן אחתו אף שהיה גם קרוב לו וכפי שאמר לה שהוא אחי אביה, כי לא הגידה לו רחל מה שאמר לה יעקב כי הוא אחי אביה, אלא אמרה לו רק שהוא בן רבקה צדיק בן צדקת. ומחמת כן חשב מחשבות לרמותו, כי עלה בדעתו שאפשר לרמותו מחמת שהוא צדיק ואינו בקי בדרך כל הארץ. גם אמר הכתוב 'ויביאהו אל ביתו', כי לבן חשב שבכך יתכן שגם ממונו יבוא אחריו, ומחמת כן הביאו לביתו עד יגיעו נכסיו לשם ויוכל לגזלו.

'ויספר ללבן את כל הדברים האלה', יעקב ספר לו סבת בואו, וטעם בואו, ואשר עבר עליו עם אליפז, שנטל ממנו הכל בדרך אחריו, ובכך יבין שאין לו מה להרע לו ואין לו מה לגזלו.

יעקב ספר לו כל מה שעבר עליו כדי שיבין שלא להתעסק עמו

עוד מפרש האור החיים: על דרך מה שאמר בגמרא (מגילה יג, א) שרחל הודיעה ליעקב כי אביה רמאי הוא, ולזה נתחכם לספר לו כל הדברים שעברוהו כדי שבזה יחדל מהרשיע, כשידע מה שנתחכם יעקב עד שלקח הבכורה והברכה ידע כי ערום יערים למה שיצטרף, וגם הודיעו אשר עברו ממעשה האבן שהעביר אותה ממקומה כנוטל פקק מן החבית, וזה יגיד כי הוא גבור חיל. גם מעשה השקאת צאנו, וזה יגיד חבתו בו והנהגתו הישרה עמו.

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב כסלו תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 3:59 תל-אביב: 4:14 חיפה: 4:03 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:51

פרשת ויצא

הסתפקות ושמה בחלקו

שמחת ההסתפקות...

כ"ק האדמו"ר רבי מרדכי מלכוניץ זצ"ל היה אומר: עצה להגיע לשמחה אמיתית היא להסתפק במועט במה שיש לו. וממילא יהיה תמיד שמח. פעם סיפר לחסידיו כי בנעוריו היה עני ואביון וגם בשמחת תורה לא אכל אלא לחם עם חלב חמוץ, ובכל זאת היה אז שמח יותר מאשר כיום.

והיה רגיל לומר באמצע תפלתו: "רבונו של עולם! השיבני אל אדרתי הדלה עם החלב החמוץ".

מגדולי התורה והחסידות

"אני כשלעצמי לא עברתי דירה..."

במשך השנים חי הגאון **רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל** בדירת חדר, אליה מצורף מטבחון זעיר, והיה מאושר ושמח בחלקו.

דירתו הראשונה היתה ברחוב ישא ברכה, היא היתה דחוקה וצרה, ללא כל איבזרי נוחות. ממש כפי ששנינו באבות (פו מ"ג) "חיי צער תחיה ובתורה אתה עמל".

לימים עבר לדירה מרווחת ברחוב אלקנה, לשמחתה של הרבנית ובני המשפחה. כשבאו להשתתף עמו בשמחתו על רווחתו, הפתיע ואמר: כשלעצמי, אחת היא לי, תחום אני בארבע אמות של הלכה ותו לא! לא עברתי דירה... אבל בשביל הרבנית!

האור לציון

שותפות רק בשי"ס...

הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל ישב ולמד תמיד מתוך חוס רב וזיעה מציקה מאוד, ולא רצה להנות בשום אופן ממזגן או מאוורר. פעם החליטו בני המשפחה להתקין לו מזגן בחלון של החדר, כשהוא נמצא בכולל חזו"א, בלי לשאול אותו מראש ולצפות לישועת ה' שיסכים.

באותו יום, כאשר חזר רבי חיים מהכולל בצהריים, המזגן כבר עמד על מכונו. הוא נכנס לחדר ומיד הבחין בשינוי, הביט ושאל "מה זה?! הרבנית הסבירה לו, ואז ביקש בתחנונים: "תיקחו את זה מכאן". לבסוף בנו של תורם המזגן הצליח לשכנעו להותיר את המזגן על מקומו משום כיבוד אב ושיקשו להתקין את המזגן והסכים.

ומעשה ביהודי עשיר שהגיע מאמריקה, נכנס לחדרו של רבי חיים, התכופף בהכנעה וביקש: "אני עושה כעת עסק גדול באמריקה ורצוני שהרב יהיה שותף איתי, חמישים אחוז בשבילי וחמישים בשביל הרב..."

רבי חיים הביט עליו בתמיהה כאינו מבין מה רצונו: "אם אתה רוצה לעשות איתי שותפות תגמור ש"ס כל שנה" - השיב לו רבי חיים.

הלמות עמלים

להסתפק במה שחננו השי"ת ולשמוח בחלקו!

נלמד מהפסוק: "ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש" (פרק כח-ב)

וכתב ללמוד מכאן החובת הלבבות (שער הבחינה פ"ה) כי "זאת שאלת הצדיקים מאת ה'. לא ישאלו המותרות, רק הדבר ההכרחי בלבד, שאי אפשר לו לאדם שיחיה בלעדיו. ובידוע כי נטיית האדם אחר בקשת המותרות, הוא גורם לו מהומות רבות, ועל כן כל איש ירא את ה', ראוי לו שיהיה שמח בחלקו ושיסתפק במועט, ושלא יתאוה המותרות, וייטיב לבו ביראת ה'".

כתב הגר"א זצ"ל (באבן שלמה - פרק ג-ד): ב' מיני גבורה נמצא בעובדי ה' ונקראים גיבורים ואנשי חיל. גיבור הוא הכובש את יצרו בעת שבאה עבירה לידו, ואנשי חיל הם אבירי הלב בשלימות הבטחון להגות בתורה יומם ולילה ושלא להשגיח על בניו ובני ביתו הצועקים ללחם וכמו שכתוב "שחורות כעורב" - שמשים עצמו אכזרי על בניו כעורב. ומה עושה לו הקב"ה? מזמין לו אדם להחזיקו כיששכר וזבולן.

מוסיף הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, שכדי לעמוד במצבים אלו ולא להשבר, צריך הבן תורה ללמוד את מדת ה"הסתפקות". להסתפק בלחם לאכול ובגד ללבוש, והרוצה יותר מזה זוהי חמדה... עליה אמר **הגאון מוילנא** (שם פ"ג-ב) "כל העבירות והחטאים באים מחמדה... והסתפקות שהוא ההיפך, הוא היסוד של כל התורה".

דרך התורה - אומר רבי חיים פנחס - היא ההסתפקות, ולא שאין הקב"ה ח"ו רוצה לתת לבן תורה, אלא זו הדרך לגדול בתורה... אי אפשר לגדול כאשר רוצים את הכל, כי אין לזה גבול וזה רחוק מהתורה. יעקב אבינו היה כל רצונו לחם לאכול ובגד ללבוש, וכאשר השיג זאת אמר "יש לי כל".

נשאל הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: "מובא בספרים כי בכל דור יש סוג נסיון קשה במיוחד, שלגביו אנשים חושבים שאם לא יתנהגו כך הם יחסרו כל, ויהיו מסכנים, כל דור בעבירה אחרת. מהו הנסיון היום?"

השיב הרב שטיינמן: "אדם חושב שאם לא יעסוק בחמשה דרכים לפרנסה, אזי יחסר כל. והאמת היא כי שני ברזים לא מוסיפים יותר לפרנסה מברז אחד" (כפי המשל הידוע של **החפץ חיים** מחבית יין).

מצוה להפריש מעשר או חומש מרכושו לצרכי צדקה והחזקת תורה!
נלמד מהפסוק: "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (פרק כח-כב)
 והוא בדעת זקנים (מהמדרש) "עקב תיקן לתת מעשר מן הממוץ". ובגמרא למדו חז"ל
 מכפל הלשון "עשר תעשרנו" על מעשר כפול, היינו חומש. שכן אמרו: באושה התקינו,
 המבזבז אל יבזבז יותר מחומש (כתובות נ).

השיטה מקובצת (שם) מביא בשם הרב המעילי שהמעשר הכפול הנזכר בפסוק הוא כנגד
 ב' המעשרות שנותנים ישראל בכל שנה (מעשר ראשון ומעשר שני או מעשר עני) וכך כתב:
 ונראה סמך לדבר זה שבכל שנה ושנה היו ישראל חייבים להפריש שני מעשרות, שנה
 ראשונה ושניה ומעשר ראשון ומעשר שני, שלישית מעשר ראשון ומעשר עני.

מוסיף עפ"י הרב המעילי: "נראה מזה, שמן המעשר האחד יש לו רשות להוציא לכל
 דבר מצוה ואפילו לצורך עצמו ובניו ובני ביתו, כגון שיכתוב מהם ספרים ללמוד בהם הוא
 ובניו ולהשאילן לאחרים, שהרי מעשר שני היה נאכל לו ולבניו ובניו בירושלים, אבל
 מן המעשר האחר יש לו לתת צדקה לבני עניים כמו שהיה נותן מעשר ראשון לכהנים
 וללוויים למען יחזקו בתורה ה', ומעשר עני שהיה נותן לעניים. וכל המדקדק בזה מובטח לו
 שיצליח בנכסיו, וכמו שדרשו במסכת תענית (ט) עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר. עכ"ד."

וניתן לבאר בדרך צחות שזה מה שענה דוד המלך לחכמי ישראל שנכנסו אצלו ואמרו
 לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין פרנסה. אמר להם לכו והתפרנסו זה מזה (כמבואר
 בגמרא ברכות ג). ולכאורה מה שייד לומר שיתפרנסו זה מזה, היינו כל אחד מחברו,
 והרי כשישנם עניים ועשירים, יכולים העניים להתפרנס מהעשירים, אבל העשירים
 אינם צריכים לעניים? אלא כך אמר להם, שמתוך שהעשירים יפרנסו את העניים לא
 יחסר להם, אלא עי"ז יתעשרו ונמצא מתפרנסים מהעניים.

שנינו באבות (פ"ג משנה יז) "מעשרות סיג לעושר" והיינו שאם אדם רוצה לשמור על
 נכסיו, הוא צריך לעשר מהם ולעשות בהם צדקה, שהצדקה נקראת מלח, וכשם שהמלח
 שומר על הבשר שלא יתקלקל, כך שומרת הצדקה על הממוץ שלא ילך לאיבוד ולא רק
 זה אלא שמוסיפה לו עושר כדברי חז"ל "עשר בשביל שתתעשר".

הוא שאמר דוד המלך "ה' צילך על יד ימינך" (תהלים קכא) כשם שעושה צילו של
 אדם, שכשהוא פותח ידו, גם הצל פותח ידו, ואם סוגר ידו גם הצל סוגר ידו, כך מתנהג
 הקב"ה עם האדם. אם ידו פתוחה לכל נצרך, אף הקב"ה פותח ידו ומשביע אותו בעושר.
 ואם קומץ ידו, גם הקב"ה קומץ ידו כביכול ואינו נותן לו כלום. והמזיקין שולטין בנכסיו.

עפ"י נוכל להמשיך ולבאר בדרך צחות את המשך דברי חז"ל (שם) שהשיבו לדוד המלך,
 "אין הקומץ משביע את הארץ" והיינו שכאשר העשירים קומצים ידם מלתת לעניים, ממילא
 אינם יכולים להשביעם, ועל זה השיב להם דוד, שא"כ, צריכים למצוא פתרון אחר, עיי"ש.

"יפריש מעשר במדוייק..."

כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלז
 זצ"ל הקפיד מאוד להפריש מעשר בכל
 לילה מכל הכסף שהגיע לידו. גם הקפיד
 שהחסידים יפרישו מעשר מכספם.

וסיפר הרה"ח רבי שלמה גפן ז"ל שפעם
 הזכיר לטובה אצל האדמו"ר את אחד
 מבני משפחתו להצלחה בעסקיו. ואמר לו
 האדמו"ר שיאמר לקרובו להקפיד ולהפריש
 מעשר מהרווח שיש לו. נענה רבי שלמה
 ואמר שהלה מפריש הרבה יותר מחשבון
 המעשר שלו.

השיב לו האדמו"ר: כוונתי בדברי שצריך
 הלה לעשות חשבון מדוייק של הכספים,
 וירשום כל הכנסותיו, ולפי זה יפריש
 מעשר, ולא סתם בדרך אומדנא אפילו
 אם יעלה לו יותר.

ואכן מיני אז והלאה החל האיש לרשום
 את כל הכנסותיו, והפריש מעשר לפי
 החשבון, והוטב מצב פרנסתו.

בקדושתו של אהרן

"לא ביטחתי ממוני במעשר..."

הגאון רבי אליהו דוד רבינוביץ-תאומים,
האדרת"ז זצ"ל העיד על עצמו בזה הלשון:

מיום עומדי על דעתי, נזהרתי בהפרשת
 מעשר, מכל הרווחים שנזדמנו לי, זולת
 מהנדוניא שלא הפרשתי, ואני מצדיק עלי
 את הדין, שעל כן לא נשאר לי מהם, שלא
 הבטחתיים במצות מעשר. **נפש דוד**

הכרת הטוב והודיה

להכיר בטובה שמקבל ממטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה" (פרק כט-לה)

ואמרו חז"ל (ברכות ז): **מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'.** וכתב רש"י: **"לפי שראתה ברוח הקודש שיעקב מעמיד שנים עשר שבטים ולו ארבע נשים, כיון שילדה בן רביעי הודתה על חלקה שעלה לה יותר מן החשבון המגיע לה.**

וידועה השאלה: וכי לא היה מי שהודה להקב"ה עד שבאה לאה, והרי כבר באדם הראשון מצאנו שהודה להקב"ה כמובא בגמרא (ב"ב יד): **וכן "מזמור שיר ליום השבת טוב להודות..."** אדם הראשון אמרו. ואף אברהם אבינו הודה על בשורה טובה כנאמר "ויקם אברהם..." (כמבואר בפסיקתא זוטרתא - בראשית כז). **וכן אליעזר הודה ככתוב "ברוך ה'" וגו' (כ"ד-כז).** (ובספר **"איש לרעהו"** ח"א הבאנו על שאלה זו ד' תרוצים עיי"ש).

לפנינו תירוץ נוסף שאמר הגאון **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל בשם רבו **הכתב סופר**, כי אמנם הודו האבות הקדושים על ניסים שלא עפ"י דרך הטבע. ואולם לאמיתו של דבר הרי יש על כל אדם להודות על כל המאורעות התמידיים שרגיל בהם, וכפי שדרשו חז"ל **"כל הנשמה תהלל י-ה"** שחייב להודות על כל נשימה ונשימה, וכמו שמזכירים בברכת מודים שבשמו"ע על ניסך שבכל יום עמנו וכו'.

את זאת חידשה לאה בהודאתה על לידת יהודה. ילדה הרביעי, שאף שהוא דבר רגיל מטבעו של עולם שאשה תלד ארבעה בנים, בכל זאת ראתה לאה חובה להודות לה' על זה. ובזה אכן היתה הראשונה.

"משום תחושת הכרת הטוב..."

סיפר הגאון **רבי יעקב ניימן** זצ"ל: זכורני, כאשר הייתי מזדמן לעיירה ראדין, היה **החפץ חיים** דורש ודואג למקום אכסניה בעבורי. וכל כך למה? משום תחושת הכרת הטובה שהיה לחפץ חיים כלפי, שכאשר היה נוסע לוורשא להדפיס את ספריו היה לן בביתו של **רבי יצחק גרודז'ינסקי** זצ"ל שהיה סב אשתו. לפיכך הכיר לו טובה ולצאצאיו אחריו.

דרכי מוסר - כי תבוא

להודות על המאכלים...

ישנם אנשים רמי מעלה שסוברים שבשעת הסעודה יש לעסוק בעניינים רוחניים ונשגבים העומדים ברומו של עולם, ואין זה נאה ולא מתאים לדבר על הדברים הגשמיים כגון על המאכלים ולהתייחס לטיבם. אך צריך לזכור תמיד שיש מי שטרח להכין אותם ולהגיש אותם להנות בהם את הסועדים. וצריך להכיר להם טובה ולהודות להם על טרחתם. (כשם שמודים לבורא בברכת המזון).

ואכן סיפר **הגר"י זילברשטיין** שליט"א על סעודת השבת בבית חמיו **הגר"ש אלישיב** זצ"ל, שבמשך כל הסעודה ישב נינוח, וזימר את זמירות השבת. הוא הרבה במהלך הסעודות לשבח את רעייתו הרבנית, על טיב המאכלים, והיה חוזר כמה וכמה פעמים על איך ש"הדגים מאוד ערבים" וה"צ'ולנט מאוד טעים", וכן על כל מאכל ומאכל שהוגש לפניו היה מהלל ומחמיא לרבנית על בישוליה הטעימים.

מתוך מאמר

ודי לחכימא...

במהלך נדודיו, הגיע המגיד מדובנא - הגאון רבי יעקב קרנץ זצ"ל, ביום חורף סגרירי, לבית מוכסן בכפר נידח, שהצטיין בקמצנותו. הוא אמר למגיד מדובנא כי צר לו לאכזבו אבל זה עתה תם כל האוכל מהבית, אבל מקום לישון יתן לו בשמחה. המגיד מדובנא עלה על יצועו כשהרעב מציק לו מאד. עד שלא הצליח להרדם.

והנה הוא רואה את בעל הבית, שהיה בטוח שכבר נרדם, מוציא לו ולבני ביתו ארוחה דשנה משופעת במיטב המאכלים. כשהם מעלים על שולחנם מכל טוב הארץ.

למחרת כשבא המגיד להפרד ממארחו אמר לו: מעודי תמהתי על אמרת חז"ל (ב"מ פה) "לעולם אל ישנה אדם מהמנהג, שהרי משה עלה למרום ולא אכל. ולכאורה הוא גם לא ישן שהרי המלאכים גם אינם ישנים ומדוע מזכירה התורה רק שלא אכל?

הלילה נתיישבה לי הקושיה - הפטיר המגיד מדובנא - משה רבינו לא אכל במקום משום שלא רצה לשנות מן המנהג. מנין ידע שמלאכים אינם אוכלים אולי אכלו בשעה שהוא ישן, כמנהג מכניסי אורחים מסויימים. אלא מכאן ראייה שהוא לא ישן וראה שאין המלאכים אוכלים לכן גם הוא לא אכל...

הלמות עמלים - ח"ב

חכמים הזהרו בתוכחתכם...

באחת משיחותיו התריע הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל כי חייבים לשקול היטב כל דיבור בטרם מוכיחים את הזולת. לדוגמא הזכיר מאורע מצער שהתרחש בימי חורפו בירושלים והיה עד לו:

פעם נעדר אחד מאנשי הצוות החינוכי במוסד פלוני, ימים רבים מן העבודה לרגל מחלתו. ואולם המנהל באותו מוסד לא ידע את סיבת העדרותו. והי אחרי כן בשובו אל המוסד, ניף בו המנהל וגער בו קשות, על שזילזל כביכול בתפקידו, מרוב שזעק לעברו בקולי קולות נבעת האיש החלש ונפל שוב למשכב ושבק חיים ל"ע.

"הו זהירים בתוכחה" - הדגיש הרב צדקה - "בוודאי חייבים להוכיח. אסור לעבור בשתיקה על דברים הטעונים תוכחה. אבל גם במקרה כזה, צריך להפעיל את השכל הישר!"

וזאת ליהודה

תוכחה "דמוקרטית"...

את המעשה המאלף הבא שמעתי מפי אמו"ר ע"ה ונתבקשתי לפרסמו בעלון לתועלת הרבים: יהודי חרדי ירא שמים ושמו ר' משה שושן, עסק לפרנסתו במפעל במחנה צריפין. אחת העובדות הגיעה למפעל בלבוש צנוע. הדבר חרה מאוד לר' משהו. הוא הסביר לה בנועם שעפ"י התורה זהו עוון חמור וחייב לעורר על כך, ולכן יודה לה אם תבוא בלבוש צנוע. אך הדברים נפלו על אזניים אטומות.

הוא לא התיימש, אלא ניגש למנהל וניסה לשכנעו להורות לעובדת לשנות לבושה. אך המנהל הודיע לו נחרצות כי המפעל מתנהג בדרך "דמוקרטית" וכי זכותו של כל עובד ללבוש את הלבוש שנראה לו ואין זכות לאדם לכפות על חברו מה ללבוש, אותה עובדת המשיכה לבוא בלבושה הפרוץ למגינת ליבו.

כשראה כך, הבזיק רעיון בלבו להביע תוכחתו בדרך מקורית: למחרת הגיע ר' משהו למפעל כמידי יום ותפס מקומו הקבוע. הוא לבש את חלוק העבודה והלך לעבוד כרגיל. והנה לפתע סירחון נורא ובלתי נסבל החל להתפשט ולנדוף ממקומו על כל סביבתו... העובדים הרגישו כי הריח מגיע מחלוקו והחלו לרטון ולהלין בפניו על הריח הנורא. ואיך זה שמגיע עם כזה חלוק לא נקי ואינו מתחשב בחבריו לעבודה. ר' משה לא הגיב לטענות אלא המשיך בעבודתו.

עד מהרה הוזעק המנהל וצעק על ר' משה בכעס גדול: איך אתה לובש כזה חלוק הנודף ריח נורא, הרי זה מפריע לכולם, וכי אין לך בגד אחר להחליף?

השיב לו ר' משה בשלוה וברוגע: הרי רק תמול שלשום הכרזת באזני כי המפעל עומד על עיקרון ה"דמוקרטיה" וכל אחד זכותו ללבוש מה שנראה בעיניו, איש איש כרצונו. ואין אדם יכול לכפות על חברו מה ללבוש, וכי שינית את דעתך המלומדת!!

נבדק המנהל והבין, ומלאך רע על כורחו יענה אמן. הוא פנה לעובדת ואמר לה: "תראי, כנראה לא יהיה מנוס מלהבין את החרדי ולקבל בקשתו. אין לנו ברירה אלא להגיע להסכם הדדי. את תבואי לעבודה בלבוש צנוע והוא יבוא בלבוש נקי והכל על מקומו יבוא בשלום.

להוכיח הזולת בדרכי נועם ומתוך אהבה ורעות!

נלמד מהפסוק: "ויאמר להם יעקב אחי... ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה... ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים" (כ"ט-ד, ח)

ופירש רש"י: לפי שראה אותם רובצים, כסבור שרוצים לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד. אמר להם, הן עוד היום גדול, כלומר: אם שכירי יום אתם לא שלמתם פעולת היום... עכ"ל. והובא במדרש לקח טוב: מכאן לאדם חשוב שהולך למקום אחד ורואה דבר שלא כהוגן שצריך למונעו ואל יאמר שלום עלי נפשי.

ד' תנאים נדרשים לאדם שמוכיח את הרבים: א) צריך להיות בעל כח, שיהיה בכלל גיבורי כח עושי דברו, שלא יחת מפני כל. אלא יוכיח את מה שבלבו. שאם אין בו כח ירתע מלהוכיח.

ב) צריך שיהיה לו ישוב הדעת להוכיחם תחילה בדרכי נועם שלא יבעטו בו ובדבריו ויוסיפו פשע על חטאם. שעל זה אמרו חז"ל (ערכין טז): תמה אני אם יש בדור הזה מוכיח, שהתוכחה אומנות גדולה, שאם רואה המוכיח אדם שיש בו חבילות של עבירות, יתחיל לדבר עמו על ענין אחד ואח"כ על השני, כמו שמצינו בגר שבא לפני הלל והראה לו בתחילה מצוה אחת השקולה כנגד כל התורה, ולא רצה להחמיר עמו בתחילה להראותו חומר הלאוין, ולכן התגייר.

ג) צריך שיהיה המוכיח בעל תורה וידע חומר הדבר ותיקונו, כרופא מומחה היודע הסמים השונים המועילים לזה והמזיקים לאחר.

ד) צריך שיהיה המוכיח בעל מעשים טובים ויהיה גיבור הכובש את יצרו, שאם יש בו עוונות. יאמרו לו קשט עצמך תחילה. זהו שאמר הכתוב "נחפשה דרכינו ונחקורה" (איכה ה) כלומר: אנחנו הרוצים להוכיח את אחינו, בואו ונחפש תחילה את דרכינו ונחקורה חקירה לתקן המעוות, או- אז יש לנו רשות לומר לציבור לכו ונשובה אל השי"ת.

לדעת הגרא"א דסלר זצ"ל (בספרו מכתב מאלוהי ח"ה) תוכחה היא משורש החסד והרחמים. שכן רק מי שהוא בעל חסד, כאשר רואה את חברו עובר עבירה, לא יבחין בדבר מצד הרע שבו, אלא ירחם על הרשע ויתעורר להצילו מהעונש המר ולהטיבו בזה ובבא. נמצא שתוכחתו היא ממדת החסד. ואף שדן חברו לכף זכות, ואינו רוצה לראות בו מום כלל, חסדו יעוררוהו לחשוש פן נפל חברו בפח ח"ו, ובכל כוחו ימהר להצילו בתוכחה בציניעה ובנחת, באופן המועיל.

לפי"ז מבאר הרב דסלר את אמרת חז"ל "דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב" שפירושו, דברים היוצאים מחסד שבלב-לב דקדושה, ולא לב של גאווה. כי תוכחת המתגאה לא תוכל לעשות רושם, אף שבאה מלבו, משום שמלב של כעס היא באה ואין כוונתו אלא למען גאוותו.

לאדם אשר כזה אמרו חז"ל: "טול קורה מבין עיניך" (ב"ב טו). כלומר: אין תועלת בתוכחתך כשתראה את מום חברך על ידי חסרונו, אלא תקן את חסרונו תחילה ועלה במדת החסד לראות את חברך במבט הרחמים, ואז תצליח בתוכחתך.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

על כל נעלם

כל הכבוד לאומץ שלך, ר' נחמן! אני לא הייתי מעיז להעלות נושא כזה ולשמש מטרה למכתבי ביקורת של איסטניסים ואניני-דעת. אגב, אולי תשתמש בהרצאתך בדבריו של הלל "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך"?

ר' נחמן, המרצה הוטיק מחייך לייעוץ שלי ומגיב: זה לא תמיד עוזר. הנה היתה לי שיחה עם יהודי אחד האוהב מאד לאכול שום דוקא בארוחת הבוקר. יתכן שבני-ביתו הם תתרנים (חסרי חוש ריח), ולא אמרו לו דבר. אבל איש זה הוא פקיד ציבורי, ובעיסוקו יושבים לפניו בזה אחר זה עשרות אנשים כל יום, והוא מראיין אותם וממלא להם שאלונים. אמרתי לו את דבריו של הלל שהם פירוש מעשי למצות "ואהבת לרעך כמוך". אתה יודע מה ענה לי? הוא אמר שריח שום אינו שנוא עליו, להיפך! כך אמר...

ר' נחמן, אמרתי לו, נדמה לי שקטרגנו די והותר. אבל אתה הרי אדם מעשי. איך אתה חושב להשפיע על שומעיך להתחשב יותר ברגישות הזולת בנושא זה?

זהו! אמר ר' נחמן, עכשיו אנו מגיעים לעיקר. אני רואה כך את הדברים. תינוק רואה את עצמו באופן טבעי כמרכז הבריאה. הבריות סביבו עוסקות בהאכלתו, בהחלפתו, ברחיצתו, וכו'. רק כאשר הוא גדל קצת ושכלו מתפתח, הוא מתחיל להבין שיצורים אלה הם בני-אדם, וגם להם יש מחשבות ורצונות כמוהו. גם בשלב זה של הבנה עדיין מעדיף הוא את עצמו על פני האחרים. האנוכיות שולטת בו בלי מצרים. רק בדרגת הבנה גבוהה יותר, הדורשת גם יותר שכל וגם יותר רגש ובגרות, הוא מסוגל לחוש את האחר ולהזדהות עמו. רק מתוך בגרות שלמה הוא מסוגל לראות את הענין שבינו לבין חברו גם דרך העיניים של חברו.

בדרגת בגרות זו מסוגל האדם להיות רגיש לרגישויותיו של הזולת ולהתחשב בהן למעשה.

כך אני מציג את הענין בהרחבה לפני השומעים... אני מציג את האדם הנוהג באנוכיות ובחוסר התחשבות כחסר בגרות, כאדם שלא הגיע אל מלוא התפתחותה של אישיותו. ציווי התורה לאהוב את רענו כמונו הוא בעצם התוויית דרך להגיע אל מלוא בגרותנו!

"כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלם" (קהלת יב, יד) מה זה 'על כל נעלם'? שואלת הגמרא במסכת חגיגה (דף ה' ע"א) ומבארת שהכוונה לאדם שעושה פעולות שגורמות לחבר שלו להיגעל. האלוקים יביא על כך במשפט - זה לא משחק ילדים!

"פגשתי אותו ברחוב מהלך על המדרכה אנה ואנה, שקוע בשרעפיו. שלום, ר' נחמן! אמרתי לו, מה מעשיך בזה?"

מישהו עם מכונית צריך לבוא לקחת אותי להרצאה, ענה ר' נחמן, ואני מנצל את ההמתנה לליטוש אחרון של ההרצאה שלי. על מה אתה מתכוונן לדבר? שאלתי מתוך סקרנות את ר' נחמן הידוע כמרצה מקובל בנושאי יהדות.

ר' נחמן נראה לי מתלבט במקצת בתשובתו: ראה, זה נושא לא נעים במיוחד בתחום שבין אדם לחברו. אני אדבר על מעשים שבני אדם נוהגים לעשות מבלי לחשוב שמישהו מתגעל מזה. אני אספר להם על ביקורי ב'קרית-יגעל', שם כל אדם שני שאתה רואה, או שהוא מחטט באפו, או רוקק, או מחזיק גפרור וחופר באוזנו. אתה מתחיל לדבר שם עם אדם, וכבר אחרי המשפט השני הוא שולף קיסם שיניים ומתחיל לעבוד...

ישנו נושא בענייני 'בין אדם לחבירו' שמחמת אי נעימות ממעטים לדבר עליו. אחד היה הרה"ג **רבי יוחנן דוד סלומון זצ"ל** שהחליט להניח את הדברים על השולחן. לעורר אנשים להימנע מלהיכשל בתחום ממנו נפגעים בכל יום מיליונים. האם הם מוחלים על הפגיעה? ספק דגול!

אנו חוזרים לצטט קטעים מתוך התיאור של 'קרית-יגעל':

אדם הנמצא שם בחברת אנשים זרים, מוציא מטפחת ומתחיל ללא בושח בסדר תקיעות ותרועות. לא זו בלבד שאינו מבקש סליחה ויוצא החוצה או פורש לצד, אלא שאין הוא מטריח את עצמו אפילו להסב את ראשו לצד...

די, ר' נחמן! קלקלת לי את התיאבון לארוחת הערב. אתה עומד לספר את כל זה למאזיניך? לא ידעתי שנוסף לענייני יהדות אתה מרצה גם על נימוסים והליכות.

תמהני עליך ענה ר' נחמן בתרעומת. אתה סבור שאין ענין זה אלא נימוסים והליכות גרידא?! הרי אלה פרקים שלמים בהלכות שבין אדם לחברו! להזיק לאדם בשוה-פרוטה זה איסור, ואילו להגעיל אותו וליטול את תאבונו אינו איסור? לשם מה כתבו חז"ל את מסכת דרך ארץ רבה ודרך ארץ זוטא? אסור לעשות בפני אדם דבר שנפשו בוחלת בו גם אם הוא אסטניס חריג, על אחת כמה וכמה שאין לעשות בפומבי דבר שנפשו של סתם אדם מן הישוב קצה ונמאסת בו.

"כבוד הבריות" הוא גורם הלכתי בעל משקל המובא בחשבון בשיקולים הלכתיים, ולעתים מתירים בנינו אפילו איסור. רוצה אדם לחסוד בקיץ במים ובסבון הרי זה ענינו הפרטי, אבל אם הוא יוצא לבין הבריות... להשלמת המשפט תפס ר' נחמן באצבעותיו את אפו.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

שיעור הלכתי שבועי מפני מורנו ורבנו
הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א
מו"צ ומחבר סדרת הספרים "בהלכה ובאגדה"

השיעור בימי ראשון בשעה 17:00
בבית המדרש הגדול "ברכת יצחק" דימונה

גליון 96 ב

"ודתענג בדשן נפשכם, הסו אַזְנַנְכֶם וּלְכוּ אֵלַי, שְׁמְעוּ וְתַחֲי נַפְשְׁכֶם" (ישעיה נה ב)

בעניין ההזכרות שבתפילה

לחינוך, אם לא ברור שגופו נקי, לא עונים אחריו. שכח יעלה ויבוא
במנחה בראש חודש ונזכר בלילה. שכח לומר "מוריד הגשם"
בערבית של שבת. שכח "יעלה ויבוא" בערבית של שבת חולהמועד.

שכח הזכרת "טל ומטר" בראש חודש

א. בסייעתא דשמיא נדבר היום בשאלה מעניינת שדברתי בה באיזה
מקום בליל שישי האחרון - ראש חודש כסליו, ואם ירצה השם בשבוע
הבא נשלים עוד כמה נקודות בנושא שדברנו בו כבר כמה שבועות
בענין "מסירת שיעורים לציבור". מה הדין, אדם ששכח לומר יעלה
ויבוא בשחרית או במנחה של ראש חודש, וחזר על העמידה כפי הדין
המבואר בשלחן ערוך (סימן תכב ס"א)², וכשחזר בפעם השניה, טעה שוב
הפעם שכח לומר "ברך עלינו". האם באופן זה שכבר אמר בפעם
הראשונה "ברך עלינו", צריך לחזור על התפילה פעם שלישית כדי
לומר באותה תפילה גם ברך עלינו וגם יעלה ויבוא, או לא.³

אומר רבנו יוסף חיים, הכלבידי שמים חוץ מן העצבות. על מי נאמר
"וְשֵׁם אֱשֵׁה גְדוּלָהּ"? שכח יעלה ויבוא בערבית. שכח יעלה ויבוא
בראש חודש כסליו בשחרית, וכשחזר שכח שוב ברך עלינו. מוזי
עיון תפילה טוב ומוציא לא טוב? השיעור בעיון של הגר"צ אבא
שאל זצ"ל. התאמצות הכוונה בתפילה. "זיעת החמור אינה
מחמצת". מי התיר עגונה באמצע העמידה? טעה והתפלל ערבית
של חול בשבת. תקנת ברכת מעין שבע וטעמיה. שכח להזכיר שבת
בליל יום טוב שחל בשבת. אכל עוגה וענבים והזכיר רק "על
המזיחה". מאיזה גיל עונים "אמן" אחר קטן? אפילו קטן שהגיע

² אם אדם שכח לומר יעלה ויבוא בערבית אינו חוזר, כמבואר בגמרא ברכות (ל ע"ב),
משום שאין מקדשין את החודש בלילה. והטעם מבואר בגמרא ראש השנה (כה ע"ב)
שנאמר: **כִּי חָק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁפֵּט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב** – קידוש החודש נקרא חוק ומשפט,
וכיון שלא דנים ושופטים אלא ביום, שנאמר: "דִּינֵנו לְבִקְר מְשַׁפֵּט", לכן גם לא
מקדשים את החודש בלילה אלא ביום. ובזמנם שהיו מקדשים את החודש על פי
הראיה, העדים היו באים ביום ולא בלילה, ואז אב בית הדין שבירושלים היה אומר:
"החודש הזה מקודש", וכל העם עונים אחריו: "מקודש מקודש", ונהיה יום זה ראש
חודש. לדוגמא: כשמגיע יום ה-30 לחודש, ל' חשוון, כל עוד שלא באו עדים, אנחנו
לא יודעים אם זה יהיה ל' חשוון או א' כסלו, אבל ברגע שבאו עדים ואמרנו שראו את
הלבנה, אז יום זה נהפך ל-א' כסלו. וכל זה קורה ביום ה-30 של החודש. אבל בליל
ה-30, אנחנו עדיין לא יודעים אם למחרת זה יהיה ראש חודש. לכן אם לא אמר
"יעלה ויבוא" בליל ראש חודש, לא חוזר. ואפילו היום שאנחנו יודעים מתי ראש
חודש, לא חוזר על התפילה. וגם בלילה השני של ראש חודש, אם לא אמר יעלה
ויבוא, לא חוזר, כיון שלא מקדשין את החודש בלילה, וכמו שכתבו התוספות (ברכות
ע"ט), ומרן השלחן ערוך (ע"ט).

¹ מחר בערב ליל ה' כסליו, יחול יום הפטירה של מרת אמי יעל ז"ל בת רבקה תחי',
רוח השם תניחנה בנן עדן. שלש שנים עברו מאז היום המר והנמהר, ועדיין נלגד
עיניי איך הצליחה לשמור שלא לצער את הסובבים אותה, אף על פי שסבלה במשך
תשע שנים וחצי את המחלה האורורה השם יציל את כל עמו ישראל, אבל כשהייתי
מדבר אִתָּה בטלפון, או מבקר אצלה בבית, הכל במאור פנים, כאילו היא לא חולה,
מארחת בשבתות, רק קצת נחה יותר, אבל הדכדוך והעצבות היו ממנה והלאה. ממש
זה הזכיר לי מה שכתב רבנו יוסף חיים (אדרת אליהו פרשת ויקהל): והנה דע לך ידידי, כי
מידת העיצבון, מלבד שהיא צער הנפש, הנה היא גם צער הגוף מאוד ומזקת לגוף
הרבה. וכמה חולאים רעים ימשכו ממנה, בר מינן. ומכה זו של מידת העיצבון, היא
"מעשה ידי אדם", דהיינו שכל מכה שלא תבוא על האדם, ודאי היא גזירה מן השמים,
שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה, ואם כן הכל
גזור מן השמים. אבל העיצבון, האדם הוא שמביאו על עצמו, ומן השמים לא גזור
עליו שיהיה לו מכה זו, יען כי העיצבון הוא דבר מגונה וְשָׁנִי לפני הקב"ה. ואפילו
על עוונותיו אין ראוי לו להיות נעצב הרבה. ואם מן השמים יגזרו על האדם יסורים
חס ושלוש, הנה הקב"ה רוצה שהאדם יקבל את היסורים בשמחה, וזהו הניסיון
שעושים לאדם תמיד, לראות אם מקבל את כל היסורים הבאים עליו בשמחה או
לא. ואם כן אי אפשר שבשמים יגזרו עליו עיצבון. ועוד, כי עיקר העיצבון שיהיה
לאדם, על פי הרוב יבוא מחסרון אמונה, שאם היה לו אמונה והבטחה בה' יתברך
כראוי וכמצטרך, ודאי לא יבוא לידי עיצבון, ואם כן איך שייך שתהיה מידת העיצבון
גזירה מן השמים?! ואם כן מוכרח לומר שזו המכה הקשה, היא "מעשה ידי אדם",
כלומר הוא עצמו הפועל ומביא עליו מכה זו. ולכן ישם מבטחו בה' יתברך, ויעורר
לבו בשמחה וגילה. ע"כ. נראה שהיא היתה חיה את דברי הבן איש חי הללו, ולכן
בכח האמונה החזקה שהיתה לה שמרה על השמחה והמצב רוח הטוב. חס ושלוש,
אם המצב רוח שלה היה מדוכדך, מי היה יכול ללמוד תורה, מי היה יכול לזכות את
הרבים כאשר יודע שהמצב הוא עד כדי כך חמור?! אבל בזכות שהתגברה ולקחה
הכל באהבה, ובאמונה תמימה, ואמרה על כל דבר "תודה רבה לה", והפגינה את זה
כלפי חוץ, היה לאחרים יותר ישוב הדעת. ורק על זה לבד, איזה עולם הבא יש לה.
אין ספק שעליה נאמר "וְשֵׁם אֱשֵׁה גְדוּלָהּ" - היא באמת היתה אשה גדולה, שזכתה
למעלות הללו, לשמח את כולם, כדי שיוכלו להיות בישוב הדעת. יהי רצון שתעמוד
בתפילה עלינו ועל כל ישראל, ונזכה לגאולה השלימה ולתחיית המתים בקרוב, אמן.

³ הגאון רבי שלום מזרחי, היה חברו של מרן זצ"ל. חיבר שו"ת דברי שלום. הוא היה
צדיק וחסיד. פעם הוא אמר: אני לא מבין את כל הסימנים הללו בשלחן ערוך על
מקרה שאדם שכח לומר את זה ואת זה, הרי אם אדם מרוכז טוב בתפילה, הוא לא
אמור לשכוח שום דבר. הוא אמר: אני מעיד על עצמי, שמעולם לא שכחתי שום
הזכרה - לא "על הניסים", לא "יעלה ויבוא", לא "רצה והחליצנו", כי כשראשו של
האדם מונח בסידור, לא ישכח לומר. וכמו שרמז הגאון מוילנא בפסוק: "אִמְרָ עַם
הַסֵּפֶר יָשׁוּב מִחֻשְׁבְּתוֹ", כשראשו של האדם מונח בספר - בסידור, הוא שם לב להזכיר
"רצה והחליצנו" "יעלה ויבוא" ולא ישכח. הגמרא (בבא בתרא קסד ע"ב) אומרת: שלשה
דברים אין אדם ניצול מהם בכל יום: אבק לשון הרע, הרהור עבירה, ועיון תפילה.
וכתבו התוספות, יש עיון תפילה שהוא טוב, כפי שהגמרא (שבת קכז ע"א) אומרת: ששה
דברים אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ואחד מהם זה:
"עיון תפילה", שם הכוונה לאדם שמכוין בתפילה, כי הלא תפילה בלא כוונה - כגוף
בלי נשמה. אבל ההיפך מזה, הוא עיון תפילה שהוא רע, ומזה אין אדם ניצול בכל
יום, שאין שום אדם יכול לכיון בתפילתו היטב. ומכאן נלמד, כמה צריך להתאמץ
לכיון בתפילה כמו שצריך.

לקבלת העלון במייל
ולשונות והקדשות:
6410995@gmail.com

ניתן לשמוע את שיעורי הרה"ג דוד שלום נקי שליט"א, מידי יום בשעה 17:00
בקו: 02-3137584. א 3 8! שיעור שבועי בערוץ 2000 מידי יום שלישי
בשעה 20:00. ניתן להאזין גם בקו: 03-3782000 שלוחה 1.

לעילוי נשמת מרת אמי היקרה
מרת יעל נקי ע"ה בת רבקה תחי'
נלב"ע ה' כסלו תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

טעה והתפלל ערבית של חול בשבת

ג. והנה יש לנו דין שכתב הטור (ס"ט רסח), אדם שהתפלל ערבית של שבת, ובמקום לומר: "אתה קדשת", התבלבל ואמר: "אתה חונן לאדם דעת", אבל כנראה לא כיון, ולא באה לו דעת שעכשיו שבת... והמשיך את התפילה, "השיבנו" "סלח לנו"... עד שסיים ואמר "עושה שלום". אילו לפחות היה נזכר ב"רצה" והיה מזכיר שם שבת, "רצה נא במנוחתנו ביום שבת קדשנו", בדיעבד היה יוצא ידי חובה (ש"ע רסח ס"ד), אבל הוא לא הזכיר כלום, לכן חייב לחזור (שם ס"ה). אבל מביא הטור בשם רב משה גאון, שאם שמע מהשליח ציבור ברכת "מעין שבע", יצא ידי חובתו. ויותר מזה כתב רב נטרונאי גאון: אפילו לא התפלל בכלל ערבית, לא של חול ולא של שבת, היה עייף ונרדם בהשכיבו, והמשיך לשכב... והתעורר רק כאשר שמע את הציבור אומרים: ויכולו השמים והארץ וכל צבאם... אומר: לפחות, אם לא התפללתי ערבית, אשמע מהשליח ציבור ברכת "מעין שבע", כותב רב נטרונאי שיוצא ידי חובה! בא הטור ושואל: תימה, הלא הוא חייב להתפלל תפילה שיש בה שבע ברכות, ואיך יצא בברכת "מעין" שבע, שהיא רק תקציר לתפילה של שבת?

הגאונים האלו כמו שתמה הטור, אבל בכל זאת זה חידוש שכתבו הגאונים לפני 1000 שנה, אנחנו לא יכולים לומר "תימה" ולהשאיר אותם בקושיא. לכן מיישב הבית יוסף, כיון דקיימא לן (ברכות כו ע"ב) תפילת ערבית רשות, ממילא אינה חמורה כשאר תפילות. כלומר: אמנם היום תפילת ערבית קיבלה כחובה, אבל מכיון שעיקרה היא "רשות", לכן יש את הקולא הזאת שיוצא ידי חובה בברכת מעין שבע, בין לרב משה גאון - ששכח להזכיר של שבת בתפילה, ובין לרב נטרונאי גאון - שלא התפלל בכלל, סוף סוף שניהם צריכים להתפלל "תפילת ערבית", וכיון שהיא "רשות", לכן מועיל לצאת ידי חובה בברכת מעין שבע מהחזן, וכן נראה מדברי הסמ"ג. ועיין חזון עובדיה שבת א עמוד שפה שכן כתב גם רש"י. על כל פנים, כך פסק מרן (שם ס"ה) להלכה ולמעשה, כדעת הגאונים הללו, שאם התפלל של חול ולא הזכיר של שבת, או שלא התפלל כלל, ושמע משליח ציבור ברכה מעין שבע, יצא ידי חובה. רק כמובן שלא יעשה דבר כזה לכתחילה, כי יש ראשונים שחולקים על הגאונים, כמו המנהיג, האבודרהם ועוד. אבל אם עשה כן, יצא ידי חובה. וכל שכן אם הוא עצמו החזן, שיעשה זאת לכתחילה, ויצא ידי חובה.

לצאת ידי חובה מחזרת השליח ציבור

ג. שאלה מהקהל: אולי בכל תפילה אני יצא ידי חובה מהשליח ציבור במקום להתפלל בעצמי? תשובה: לפי ההלכה אדם לא יכול לומר: לא מתאים לי להתפלל היום, אני אחכה לחזרת השליח ציבור ואשמע ממנו ואצא ידי חובה. אין דבר כזה! שכיון שהוא בקי ויודע להתפלל, אינו יוצא ידי חובה מהשליח ציבור (סימן קכד ס"א). ורק במקרה שהתפלל תפילה שלימה, אבל שכח להזכיר "יעלה ויבוא", אף שהיה עדיף שיתפלל שוב בעצמו, פעמים שהראש שלו לא מרוכז וקשה עליו, בזה כתבו התוספות (ברכות כט ע"ב, ור"ה לד ע"ב) בשם בה"ג, שרשאי לצאת ידי חובה מהחזן בחזרה. ולכן הטור תמה כאן ביותר על רב נטרונאי גאון, שאיך יצא ידי חובה אותו אדם שלא התפלל בכלל תפילת ערבית?

מקור וטעם תקנת ברכת "מעין שבע"

ה. והנה הטעם לתקנה של ברכת מעין שבע הובא בגמרא שבת (כד ע"ב) מפני הסכנה. ומסביר רש"י שבזמנם בתי כנסיות היו בשדות, [כי פעם לא היה מושג שבן אדם לא מתפלל, אין דבר כזה! כולם יראי שמים ובאים להתפלל, וכיון שכן, לא היה מקום בעיר לבתי כנסיות כאלו גדולים להכיל את כל ציבור המתפללים. גם פעם לא היו בונים בניינים גבוהים, לכל היותר היו שתי קומות "הבית והעליה", ומצפיפות הדירות לא היה מקום בעיר, והיו צריכים לבנות בתי כנסיות בשדות.] ושם בשדות - חוץ לעיר, מצויים מזיקים ושדים, וזה מסוכן מאוד, כמו שאמרו בגמרא (פסחים ק"ב ע"ב) שאסור לצאת יחידי בלילה מפני המזיקים - שדים⁴. והנה אדם זה היה עסוק בהכנות לשבת ואיחר לתפילת ערבית, בגמר התפילה כולם הלכו, והוא נשאר לבדו, וכשחוזר יחידי, בא לידי סכנה, לכן תיקנו חז"ל ברכת "מעין שבע", כדי שבינתיים עד שהשליח ציבור יאמר את הברכה הזאת,

טעם הגאונים שיוצאים בברכת "מעין שבע"

ד. על זה בא מרן הבית יוסף ואומר: אין ספק שיש לתמוה על דברי

הסתפק: הלא החמור שעולה את כל העליה הזאת, ודאי שהוא מזיע בחום השמש, אם כן מה דינו של הקמח הנוגע בזיעת החמור, נהיה חמץ או לא? עד שבא רבנו האר"י ואמר לי: זיעת החמור אינה מתחצת. אז פשטתי את הספק [עיי' ש"ע סימן תנג ס"ז]. מכאן נראה מה זה גדולי עולם, שהתפילה שלהם היתה קודש קדשים, אבל פתאום שלא במתכוין, המוח שלהם חשב על דברים אחרים.

בירושלמי (ברכות פ"ב ה"י) אמר רבי מתניא: מחזקנא טיבותא לרישא, דכי מטי למודים כרע מגרמיה. כלומר: אני מחזיק טובה לראשי, שכאשר מגיע למודים הוא נופל לבד. ולכאורה זה פלא: וכי רבי מתניא לא כיוון בתפילה? אלא אלו האמוראים הקדושים, מרוב שהיו שקועים בעסק התורה, קושיות ותיורוצים, ומהלכים של תורה שהיו עוברים להם בראש, היה להם אונס, ובעל כרחם שלא בטובתם - פתאום היתה מגיע להם מחשבה של לימוד תורה, ולכן לפעמים לא היו מכוונים. כמו שמספרים על הגאון רבנו בן ציון אבא שאול זצ"ל, שהיה מוסר שיעור 3 שעות בכל בוקר בשיבת "פורת יוסף", וכשהיה יוצא מהשיעור היה מזיע עד שאפשר היה לסחוט את החולצה שלו, מרוב שהיה מתאמץ בשיעור בעיון ודקדוק בדברי הראשונים. ואחרי שהיה גומר את השיעור היה מוכרח לצאת לשירותים, אבל היה מפחד שיהרהר בדברי תורה, והלא כל המהרהר במבואות המטונפות, עליו נאמר "כי דבר ה' בזה...", ח"ו, כמבואר בגמרא ברכות (כד ע"ב). לכן היה מעמיד תלמיד מחוץ לשירותים, שישאל אותו תרגילים קשים בחשבון, למשל: כמה זה 472 כפול 76? לך תחשבן עכשיו... זה היה תופס את הראש שלו כדי שלא לחשוב בדברי תורה. כך האמוראים הקדושים, היו באות להם כל מיני מחשבות של תורה באמצע התפילה.

עוד שמעתי ממרן זצ"ל שסיפר על מרן הבית יוסף ורבנו האר"י שהיו מתפללים יחד, ושוב מרן הבית יוסף האריך בתפילה. אמר להם רבנו האר"י: תמתינו, עכשיו מרן מתיר עגונה. לאחר שגמרו את התפילה, אמרו לו למרן: רבנו מה קרה היום? אמר להם: יש אשה אחת עגונה, שבעלה נעלם כבר הרבה זמן, וכל יום באה לבית הדין בוכה, ומבקשת שנתייר אותה. הגעתי ל"שמע קולנו", התחלתי להתפלל להקב"ה, תאיר לי את העיניים, תן לי פתח להתיר את העגונה הזאת. ותוך כדי שאני מתפלל, פתאום נזכרתי מתשובת הרשב"א, שלפי דבריו יש מקום להתיר אותה, ואז התחלתי לפלפל אם יש ראייה מהרשב"א או לא. אלו גדולי עולם! הלוואי שגם אנחנו נהיה חשודים על הדברים הללו...

ידוע, שרבנו האר"י היה אומר: שהנוסח של הספרדים הוא אמיתי יותר. והרב פעמים הוא היה מתפלל עם מרן הבית יוסף. הוא היה מתפלל לפי הכוונות, ועם כל האריכות שיש בכוונות, היה מכיון מהר ומסיים את התפילה יחד עם מרן הבית יוסף. ופעם מרן זצ"ל סיפר, יום אחד "ויקרא מקרה", רבנו האר"י גמר את התפילה ומרן עדיין לא גמר, חיכו למרן דקה שתיים, שלש, לא הבינו מה קרה. שאלו את רבנו האר"י: מה לעשות? להתחיל את החזרה או לחכות? הלך רבנו האר"י אצל מרן ולחש לו באוזן: "זיעת החמור אינה מתחצת". שמע זאת מרן, ולאחר זמן מועט סיים את העמידה, והתחילו את החזרה. אחרי התפילה באו למרן, שאלו אותו: מה קרה שכבודו האריך היום, וכי יום כיפור היום? אמר להם: יש הלכה שכאשר מתפללים, צריך שיהיו חלונות בבית הכנסת, וכמבואר בגמרא (ברכות לא ע"א ולד ע"ב) ובשלחן ערוך (סימן צ ס"ד. ועיי' במש"ב שם). כמובן לא מדובר על חלונות בגובה אדם, כי זה רק מבלבל את הכוונה של המתפלל שמסתכל על העוברים ושבים ברחוב, וכמו שמרן השלחן ערוך (שם ס"ט) פסק שאסור לשבת בתפילה ליד פתח בית הכנסת, ואחד הטעמים מפני שמסית דעתו מהתפילה שמסתכל בחוץ, וכל שכן במקומות שיש שם בעיות של פריצות, השם יצילנו. ועל כל פנים החלונות בבית הכנסת צריך שיהיו בגובה, ומטרתם, כדי להביא לאדם יראת שמים, שכאשר מסתכל לשמים זה מביא לו יראת שמים ויכנע לבבו. אמר להם מרן הבית יוסף: בתפילה הסתכלתי כלפי השמים, ופתאום ראיתי ממולי בהר הגבוה, עולה אדם עם חמור ועליו שק קמח למצות של פסח, והתחלתי

⁴ כשעשיתי "שבת שכולה תורה" בעיר "אלעד" י"א, שמה כולם חרדים - אשריהם ישראל, כל פסיעה שאתה הולך יש שם בית כנסת, היתיי במתחם אחד של אולי 200 מטר, יש שם 4-5 בתי כנסת, וכולם גדולים, פה של 100 איש, ופה של 200 איש, וכולם מלאים - בן פורת יוסף. גם ברכסים היה ככה, אשריהם ישראל, כן ירבו.

⁵ לשדים יש הוראות מגבוה... הגמרא (ברכות מג ע"ב) אומרת: אם הם רואים אדם הולך יחידי, הם יכולים להזיק אותו. אם הם רואים שניים, הם יכולים רק להראות אליהם, אבל לא להזיק אותם. ואוי ואבוי לו לאדם שרואה שדים. הגמרא (שם י"א) אומרת, מי שרוצה לראות שדים, יקח שלא של התולה שחורה בת שחורה, בכורה בת בכורה, וישרוף את השליא, ואת האפר ישים על העינים שלו, ויראה שדים. אבל מספרת הגמרא (שם) על חכם אחד - רב ביבי בר אבבי, שהיה סקרן מעט - כך מרן זצ"ל אמר - ורצה לראות שדים, ועשה את הדבר הזה, וניזוק! מהפחד שראה את השדים יצא מדעתו, עד שבאו חבריו והתפללו עליו, ונתרפא. המשנה במסכת אבות (פרק ג משנה ד) אומרת: המהלך בדרך יחידי ומפנה לבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו. אמנם להלך בדרך יחידי הוא סכנה, אבל אם חושב בדברי תורה, התורה אגוני מגנא ואצולי מצלא (סוטה כא ע"א), היא שומרת ומלווה אותו שלא יוכלו להזיקו, כי לויט חן הם לראשך (עירובין נד ע"א).

כאן חסרון ממשי ממנין ברכות התפילה, אבל אדם שהתפלל ושכח לומר "סלח לנו", ושוב חזר להתפלל ושכח "תקע בשופר", ודאי שבאופן כזה לא אומרים לו: בוא נצרף את התפילות, כי תפילת העמידה שלא נאמרה במנין כל ברכותיה, כאילו לא התפלל כלל. (עיי' גיליון מס' 1 הערה 11)

החולקים על מרן החיד"א

ת. אבל באמת שדברי החיד"א הללו לא מוסכמים להלכה כלל, כי המאמר מרדכי (סימן רסח סק"ט) חלק עליו⁷ וכתב, פשוט שאותו אדם שהתפלל של יום טוב ולא הזכיר של שבת, לא יצא ידי חובה מברכת מעין שבע מהשליח ציבור, ועליו לחזור ולהתפלל תפילה אחת שיש בה גם שבת וגם יום טוב כאחד, כי כך חז"ל הקדושים תיקנו להתפלל תפילה אחת שמוזכר בה שבת ויום טוב. גם רבי ישראל יעקב אלגאזי בספרו שלמי ציבור (דף שו ע"ד) חלק על מרן החיד"א, וכתב שלא יוצא ידי חובה בברכת מעין שבע. וכתב שאין הנידון דומה לראיה שהביא החיד"א, כי כאשר אדם אכל עוגה הוא התחייב בברכת "על המחיה", ואחר כך שאכל ענבים, התחייב בברכה נוספת "על העץ ועל פרי העץ", רק שבאו חז"ל ואמרו לו: אל תרבה בברכות, תעשה ברכה אחת על הכל. ולכן אם טעה ואמר ברכת "על המחיה" לבד, יחזור לברך "על העץ ועל פרי העץ". אבל בתפילת ערבית של יום טוב שחל בשבת, וכי חז"ל אמרו: תתפלל תפילה אחת של יום טוב, ותפילה אחת של שבת? לא! אלא כאשר נכנס הלילה, התחייב להתפלל תפילת ערבית שכלול בה יום טוב ושבת, כי זה יום אחד שכלולות בו שתי קדושות, לכן צריך לחזור על התפילה ולהזכיר בה שבת ויום טוב כאחד. ולפי דבריהם של המאמר מרדכי והשלמי ציבור, במקרה שלנו ששכח בפעם השניה "ברך עלינו", הוא יצטרך לחזור ולהתפלל פעם שלישית, כי כמו שאי אפשר לחלק בין תפילת יום טוב לתפילת שבת וצריך להזכיר שניהם כאחד, כך גם בראש חודש, חז"ל תיקנו תפילה אחת שיש בה גם "יעלה ויבוא" וגם "ברך עלינו", ומכיון שלא הזכיר את שתיהן בתפילה אחת, צריך לחזור ולהתפלל פעם שלישית. יוצא שהנידון שלנו תלוי במחלוקת החיד"א עם המאמר מרדכי ושלמי ציבור.

מחלוקת האחרונים תלויה במח' הראשונים

ט. הגאון העצום רבי צבי פסח פראנק (ברכות מט ע"ב) רצה לתלות את מחלוקת החיד"א והמאמר מרדכי, במחלוקת ראשונים שהובאה בתוספות (ברכות כו ע"ב), בדין אדם ששכח לומר יעלה ויבוא במנחה של ראש חודש, ונזכר רק אחרי שהגיע הלילה שכבר נגמר ראש חודש. או אדם שהתפלל ביום שבת מנחה של חול, במקום נוסח של שבת - "אתה אחד", ולפי ההלכה צריך לחזור ולהתפלל שוב תפילת מנחה, אבל הבעיה שהוא נזכר רק בלילה במוצאי שבת. לדעת רבנו יהודה, בשני המקרים הללו, לא צריך לחזור ולהתפלל שוב, שהרי התפלל כבר, וכל המטרה של החזרה בגלל שלא הזכיר "יעלה ויבוא", או

חולק על מה שכתוב בחוברת, אז הוא כתב ברמז, יש חוברת הלכות חג הסוכות, וציטט את הלשון שכתבנו שם, שצריך להזכיר את הציבור שלא יענו אחריהם 'אמן', וכתב תשובה ארוכה על זה שאפשר לענות אמן. ואז הוא מביא את מרן ביביע אומר "הכל לענות אחריהם אמן אם אין גופם נקי, וכתב, ולא זכיתי לביין דבריו. ואחר כך כותב: שוב ראיתי שמרן חזר בו, הוא מתכוין לחלק ח (סימן כה). שם מרן מדבר על ימינו שהילדים הקטנים פיקחים, הוא לומד בתלמוד תורה, מספר לך על אברהם אבינו, על משה רבנו, על פרעה, גם יודע הלכות... ולכאורה אפשר לענות אחריהם אמן. ומרן הביא שם את הרא"ה והריטב"א שחולקים על הריב"ש, וכותב: ואף על פי שביביע אומר חלק ב (סימן יג אות יא) הסתמכתי על מה שכתב הריב"ש שקטן שהוא פחות מ-6 שנים, אפילו הוא חריף ויודע למי מברכים ולמי מתפללים, הואיל ולא הגיע לעונת הפעוטות הרי הוא כמי שאין לו דעת. אולם ראיתי להרא"ה והריטב"א שאם יודע למי מברכים אפילו בן 5 שנים מזמנים עליו. ולפי זה, כשהוא ספק אם מלאו לו 6 שנים יש כאן ספק ספיקא, שמא הוא בן 6, ואם תמצא לומר שעדיין לא הגיע לעונת הפעוטות, שמא הלכה כהרא"ה והריטב"א, שגם מן 5 שיועד למי מברכים נחשב הגיע לחינוך, הלכך יש לענות אחריו אמן. וגדולה מזו אני אומר: כי בהגלות נגלות דברי הרא"ה והריטב"א, אף בידוע שהוא מן 5 שנים ומעלה, ויודע למי מברכים, העונה אמן אחר ברכותיו יש לו על מה שיסמוך. זה מה שמרן כתב! ומזה התלמיד חכם הזה - שיהיה בריא, אומר: הנה אתה רואה שהרב חזר בו... אבל רבנו של עולם, הרב חזר בו רק לענין הגיל, שבמקום גיל 6 אני אומר לך עכשיו שגם בספק 6, או אתה יכול לענות אחריו 'אמן', אבל לא הזכיר מילה אחת על הענין של 'אין נקי', ובודאי שכוונתו, שגם כאשר אתה עונה אמן על ברכת הקטן, זה בתנאי שגופו נקי, כי אדם גופו לא נקי, גם אם יהיה גדול כמו גמל... לא עונים אחריו אמן! ולכן במחילה מכבוד תורתו, לא צדק בדבריו בזה.

המאחרים הללו יסיימו את העמידה. כך הסבירו גם הר"ן, המאירי, רבנו ישעיה דטארני, רבנו פרחיה (ניסו של רבנו אברהם בן הרמב"ם) - (שבת שם) והמרדכי (פרק כל כתיב תו). אולם הגאון מוילנא (סימן רסח אות יג) כתב לחדש בדעת הגאונים, שהטעם שתיקנו "ברכת מעין שבע", כדי שהמאחרים שלא הספיקו להתפלל, יצאו ידי חובה משמיעת השליח ציבור. ולכן גם אם התפלל של חול או שלא התפלל בכלל, יכול לצאת ידי חובה, כי כך היתה התקנה מעיקרא להוציא ידי חובה בברכת מעין שבע. ולפי זה, לא צריך להגיע לטעם שכתב מפני שתפילת ערבית רשות.

שכח להזכיר שבת בליל יום טוב שחל בשבת

ו. מהלכה זו למד מרן החיד"א, כאשר חל יום טוב בשבת, נוסח התפילה שמתפללים הוא של יום טוב: "אתה בחרתנו", ומזכירים בתוך התפילה שבת וחג, וחותרים: "מקדש השבת וישראל והזמנים". והנה בליל החג, האיש הלזה חלם מעט חלומות, והתפלל "אתה בחרתנו", אבל לא הזכיר של שבת כלל. לפי הדין לא יצא ידי חובה, כי לא הזכיר שבת. אבל בא החיד"א (מחזיק ברכה סימן רסח סק"ט) ומחדש, שאם שמע מהשליח ציבור ברכת מעין שבע, יצא ידי חובה. שהרי אם טעה בסתם ליל שבת והתפלל של חול, שעליו לחזור על כל התפילה, ושמע "מעין שבע" יצא ידי חובה, הוא הדין כאן שלא הזכיר של שבת, ושמע מעין שבע, יצא ידי חובה, כיון שמה שהיה חסר לו של שבת, השלים עתה במעין שבע.

אכל עוגה וענבים והזכיר רק "על המחיה"

ז. החיד"א מביא ראיה לדבריו, מדין אדם שאכל כזית עוגה, שהתחייב בברכה אחרונה "על המחיה", וגם אכל ענבים והתחייב בברכת "על העץ ועל פרי העץ". והלא לפי הדין, צריך לברך "על המחיה" ולכלול בה "על העץ ועל פרי העץ", אבל הוא לא שם לב, הפה שלו רגיל להגיד רק "על המחיה", ולא הזכיר "על העץ ועל פרי העץ" כלל. כותב החיד"א, מה שבירך "על המחיה" יצא ידי חובה על העוגה שאכל, ועכשיו מוטל עליו לברך שוב "על העץ ועל פרי העץ", כדי לברך ברכה אחרונה על הענבים. - לפי זה, הוא הדין כאן, הוא היה צריך להתפלל תפילה של יום טוב ולכלול בה שבת, ולא הזכיר של שבת, נאמר לו, יצאת ידי חובה של תפילת יום טוב, אבל תפילה של שבת לא יצאת, ואם תשמע מעין שבע מהשליח ציבור תצא ידי חובה, למרות שבברכה זאת לא מוזכר יום טוב⁶. ומכאן נוכל לכאורה לפשוט את הספק בשאלה שלנו, אדם שלא אמר "יעלה ויבוא" במנחה בראש חודש, וחזר להתפלל, ושוב טעה 'וישן ויחלום שנית' ולא אמר "ברך עלינו", כיון שיש לו בתפילה הראשונה "ברך עלינו", ובתפילה השניה "יעלה ויבוא", אינו צריך לחזור ולהתפלל פעם שלישית. כמוכן, שקולא זאת של החיד"א שייכת רק במקרה כמו שלנו, שחיסר הזכרה ותוספת בתפילה כמו "יעלה ויבוא", או "ותן טל ומטר לברכה", שאין

⁶ אמנם על עצם ההלכה שאמר החיד"א שאם אכל עוגה ופירות שבעת המינים, ובירך על המחיה ולא כלל בה "על העץ", צריך לחזור ולברך שוב "על העץ", זה לא מוסכם להלכה. ולכן מרן זצ"ל כתב (חזון עובדיה ברכות, עמוד קפט), שבדיעבד יצא ידי חובתו, ואינו חוזר לברך שוב. והטעם לזה, כמו שכתבו הרשב"ץ ועוד, בדין אדם שאכל פירות "העץ" משבעת המינים ופירות "האדמה", שאמנם לכתחילה צריך לברך קודם ברכת "בורא נפשות" ורק אחר כך "מעין שלש", אבל בדיעבד, אם בירך קודם "מעין שלש", יצא ידי חובה ולא יברך "בורא נפשות", כיון שהזכיר בברכת "מעין שלש" ועל תנובת השדה", ובזה פטר את פירות האדמה. וכן כתבו הסמ"ק, והאגודה, וכמבואר בחזון עובדיה (שם עמוד רג ועיי' ח"ב עמוד קח). ולכן גם פה יצא ידי חובה.

⁷ חיבר אותו הגאון רבי מרדכי כרמי - חי בדורו של מרן החיד"א. הוא לא הזכיר בהלכה זו את החיד"א, וכנראה משום כבודו של החיד"א, כמו שבאר מרן הראש"ל רבנו יצחק יוסף שליט"א בשיעוריו.

אני נזכר מעין זה, בחוברת "חג הסוכות בהלכה ובאגדה" מובא בענין הילדים שעולים לתורה ב"שמחת תורה", שאפילו קטן שהגיע לחינוך, אם לא ברור שגופו נקי כהוגן, אין לענות אחריו "אמן", כי מאחר והברכה אינה יוצאת מגוף טהור, גרע יותר מברכה לבטלה שאסור לענות אמן אחריה. ובקטן פחות מגיל 6, אפילו הוא ודאי נקי, אין עונים אחריו "אמן", ואינו מצטרף לזימון. והבאתי את המקור ממרן זצ"ל בשר"ת יביע אומר (חלק ב סימן יג) על פי תשובת הריב"ש (סיס תנא) שאפילו הוא חריף ויודע למי מברכים, הוא מבין ענין, יודע למכור עיתונים וחבורות... הרי הוא כמי שאין בו דעת, וקבעו חז"ל שהוא לא מצטרף לזימון. והנה לאחרונה, ראיתי ספר שאלות ותשובות של תלמיד חכם צדיק בזמנינו, ושם בחלק ב' הוא לא רצה לכתוב שהוא

"שבת", ועתה כבר עבר ראש חודש ויצאה שבת, ומה ויעיל לו שיחזור על התפילה, וכך גם דעת הרשב"א והמאירי (שם). אבל התוספות מביאים את דעת רבנו משה שמדייק מהרי"ף, שכיון שהאדם הזה לא אמר "יעלה ויבוא", או לא הזכיר של שבת במנחה של שבת, הרי הוא כאילו לא התפלל כלל, ועליו לחזור ולהתפלל שוב, וכך גם דעת האשכול, תלמידי רבנו יונה ועוד. זאת אומרת: ישנה מחלוקת ראשונים, כאשר אדם לא אמר "יעלה ויבוא" בתפילה, האם זה נקרא שלא התפלל בכלל, או שהתפלל רק שחסר לו "מעין המאורע". לפי זה, מרן החיד"א שסובר שיכול לצאת ידי חובה בברכת "מעין שבע" מפי השליח ציבור, דעתו כדעת רבנו יהודה, שמה שהתפלל ביום טוב שחל בשבת ולא הזכיר שבת, זה נקרא שהוא התפלל, רק חסר לו "מעין המאורע" של שבת, ואת זה יכול להשלים בברכת מעין שבע. אבל המאמר מרדכי סובר כדעת האשכול, שכאשר לא הזכיר "מעין המאורע", נחשב לו כאילו לא התפלל בכלל, ולכן בתפילת יום טוב שחל בשבת, צריך לחזור ולהתפלל שוב תפילה שלימה, כי התפילה הראשונה לא נחשבת כלל.

הלכה למעשה

יג. איך שיהיה, הבאנו מחלוקת אחרונים החיד"א ומאמר מרדכי, אבל אם יהיה ראשון אחד, הוא יכריע את הכף, כי האחרונים לא יכולים לחלוק על ראשונים, כמבואר ברמ"א (חושן משפט סימן כה ס"ב). והנה מרן זצ"ל (חזון עובדיה שבת א עמוד שצג) מצא את ספר "הבתים" - חיבר אותו אחד מרבתינו הראשונים מלפני כ-700 שנה, רבנו דוד כוכבי. והוא כתב על המקרה הזה של אדם שהתפלל ערבית בשבת שחל בו יום טוב, ושכח להזכיר של שבת, שצריך לחזור ולהתפלל, כיון שחז"ל חייבו אותו בתפילה אחת שיש בה גם שבת וגם יום טוב, וכדעת המאמר מרדכי, וכן פסקו עוד כמה מהאחרונים, לכן הלכה למעשה צריך לחזור על התפילה, ולא יוצא ידי חובה בברכת מעין שבע. רק שכתב מרן זצ"ל (שם עמוד שצה) שהנכון לחזור בתנאי של נדבה. ואף שמרן השלחן ערוך (סימן קז) פסק שלא מתפללים תפילת נדבה בשבת, כי לא מקריבים קרבן נדבה בשבת, אבל סוף סוף זה גם מחלוקת כמבואר בטור ובבית יוסף, ולדעת הרי"ף (ש"ת סימן שכ) מתפללים נדבה בשבת, כי רק קרבן נדבה לא מקריבים מפני חילול שבת, אבל בתפילה לא שייך חילול שבת. נמצא שיש לנו ספק ספיקא, שמא כדעת ספר הבתים והאחרונים שצריך לחזור ולהתפלל, ואפילו אם תאמר כהחיד"א, שמא הלכה כדעת הרי"ף שמוותר להתפלל נדבה בשבת. על כן, גם בנידונינו ששכח להזכיר "טל ומטר" בתפילה השניה, יחזור להתפלל פעם שלישית ובתנאי של נדבה.

צריך עיון

יד. עוד מילה אחת, מה שהוקשה לי על הגאון הרב פראנק הנ"ל שכתב שהחיד"א סובר כרבנו יהודה שנחשב שהתפלל רק שהחסיר מעין המאורע, ואילו המאמר מרדכי כספר האשכול שלא התפלל בכלל. והלוא בספר הבתים (הלכות תפילה פרק ג עמוד עב) הביא את דעת רבנו יהודה והחולקים, וכתב: וראשון נראה לי עיקר. כלומר, כדעת רבנו יהודה, שנחשב שהתפלל, רק שיש בה חיסרון של הזכרת "מעין המאורע", ואף על פי כן הוא עצמו פסק, שאם לא הזכיר של שבת בתפילת יום טוב שחל בשבת, צריך לחזור ולהתפלל. ועל כרחך שהבין ששני דברים הללו לא תלויים אחד בשני, ואם כן אין הכרח שהמאמר מרדכי סובר כמו האשכול.

אם יש תפילה לחצאין

טו. וצריך לומר שהסברא של ספר הבתים בזה, כי רק באופן ששכח לומר "יעלה ויבוא", וכבר עבר ראש חודש, אז אינו צריך לחזור, כי סוף סוף התפלל ועתה אין תיקון ותועלת בחזרתו, לא כן ביום טוב שחל בשבת, ושכח להזכיר של שבת, אף שנחשיבהו שהתפלל, אבל סוף סוף חז"ל תיקנו להתפלל תפילה שיש בה גם שבת וגם יום טוב, ועדיין הוא נמצא בזמן הראוי לתפילה זו, לכן צריך לתקן לחזור ולהתפלל. נמצא אפוא שכל מחלוקת המאמר מרדכי והחיד"א, היא רק אם יכול לחלק את התפילה לחצאין, כמו במעין שלוש או לא. ובאמת, לדעת החיד"א אף אם טעה להיפך והתפלל של שבת ולא הזכיר יום טוב, וחזר להתפלל והזכיר רק יום טוב, יצא ידי חובה. אבל למאמר מרדכי ברור שלא יצא, כי אין תפילה לחצאין, ולעולם שניהם סוברים כרבנו יהודה.

אבל גם אם נאמר שהשליח ציבור באמת לא חושב על זה ולא מכוין להוציא ידי חובה, הרי ישנה מחלוקת אם מצוות צריכות כוונה או לא. וכיון שלדעת רוב הראשונים מצוות לא צריכות כוונה, וכמו שכתבו הרשב"א והמאירי שכן דעת רוב המפרשים, אף שלהלכה אנחנו פוסקים שמצוות צריכות כוונה (ש"ע סימן ס"ד), אבל לפחות בתפילת ערבית שהיא רשות יש להקל בשמיעת הברכה מפי השליח ציבור אף בלי כוונה. ובכל אופן בוודאי שאם אפשר, טוב שיאמר לו שיכוון עליו.

ז. אבל לכאורה צריך להבין את המאמר מרדכי. הלא מי שלא אמר "משיב הרוח ומוריד הגשם", אומרת הגמרא (ברכות כט ע"א) מחזירים אותו. וכפי שהסברנו בשיעור הקודם (עיון גליון 1) מדובר שגם לא אמר "מוריד הטל", וכך פסק מרן השלחן ערוך (סימן קיד סעיף ה). והנה אם אדם התפלל תפילת ערבית של שבת, ולא הזכיר "מוריד הגשם" ולא "מוריד הטל", שצריך לחזור על התפילה, ושמע מהחזן ברכת "מעין שבע", יצא ידי חובה, וכמו שמרן השלחן ערוך לא חילק בהלכה זו שיוצא במעין שבע בין קיץ לחורף, ובודאי לא כתב את ההלכה רק לימות הקיץ, וכן כתב במפורש הגאון רבי עקיבא איגר (סימן קיד) שיוצא ידי חובה, וכך פסק מרן בחזון עובדיה (שבת א עמוד שפח). ואף על פי שבברכת מעין שבע אין הזכרת גשם כלל, מכל מקום כיון שמטבע הברכה כך הוא, הרי הוא יוצא ידי חובתו.

שכח לומר "מוריד הגשם" בערבית של שבת

יא. וכתב הגאון המהרש"ם בספרו דעת תורה (שם), שהוא הדין כאשר התפלל ערבית של שבת בחול המועד סוכות, ושכח לומר "יעלה ויבוא", ושמע מהשליח ציבור ברכת "מעין שבע", יצא ידי חובה, אפילו שבברכת מעין שבע אין הזכרת "מעין המאורע" של סוכות כלל, כיון שמטבע הברכה כך היא. וכך פסק מרן בחזון עובדיה (חנוכה עמוד רפג). ואם כן לכאורה יש להקשות, לפי המאמר מרדכי, למה במקרים הללו יוצא ידי חובה בברכת מעין שבע, ואילו במקרה שלא הזכיר של שבת בתפילת יום טוב שחל להיות בשבת, לא יוצא ידי חובתו בברכת מעין שבע, הלא כמו בשבת חול המועד שלא הזכיר יעלה ויבוא, יוצא במעין שבע אפילו שלא מזכיר בה חג הסוכות כלל, כי זה הנוסח הקבוע שתקנו חז"ל, הוא הדין בשבת ויום טוב ששכח להזכיר של שבת, נאמר שיצא במעין שבע אפילו שלא מזכיר בו חג הסוכות כלל, כי זה הנוסח הקבוע שתקנו חז"ל?

שכח "יעלה ויבוא" בערבית של שבת חוה"מ

יב. אבל מי שיתבונן יראה שזו לא קושיא, ולא קרב זה אל זה כל היום וכל הלילה, כי ברור שיש לחלק בין הזכרת "יעלה ויבוא", שאינה מברכות התפילה אלא תוספת, וכן "משיב הרוח" אינה מעיקר הברכה, כי עיקר הברכה היא מחיה המתים, ומשיב הרוח אינה אלא תוספת לימות הגשמים, לכן יצא ידי חובה במעין שבע, כי אף שמפני חיסרון הזכרת ה"גשם" או "יעלה ויבוא", אנחנו מחשיבים אותו - לפי המאמר מרדכי - כאילו לא התפלל בכלל, הלא פסק מרן (סימן רסח סעיף א) שגם כאשר לא התפלל בכלל, יוצא ידי חובתו מפי השליח ציבור במעין שבע, ובארנו לעיל שבודאי הוא הדין בחורף ובחול המועד. לא

החילוק בין נידון המאמר מרדכי לנידונים הנ"ל

יג. וצריך לומר שהסברא של ספר הבתים בזה, כי רק באופן ששכח לומר "יעלה ויבוא", וכבר עבר ראש חודש, אז אינו צריך לחזור, כי סוף סוף התפלל ועתה אין תיקון ותועלת בחזרתו, לא כן ביום טוב שחל בשבת, ושכח להזכיר של שבת, אף שנחשיבהו שהתפלל, אבל סוף סוף חז"ל תיקנו להתפלל תפילה שיש בה גם שבת וגם יום טוב, ועדיין הוא נמצא בזמן הראוי לתפילה זו, לכן צריך לתקן לחזור ולהתפלל. נמצא אפוא שכל מחלוקת המאמר מרדכי והחיד"א, היא רק אם יכול לחלק את התפילה לחצאין, כמו במעין שלוש או לא. ובאמת, לדעת החיד"א אף אם טעה להיפך והתפלל של שבת ולא הזכיר יום טוב, וחזר להתפלל והזכיר רק יום טוב, יצא ידי חובה. אבל למאמר מרדכי ברור שלא יצא, כי אין תפילה לחצאין, ולעולם שניהם סוברים כרבנו יהודה.

אבל גם אם נאמר שהשליח ציבור באמת לא חושב על זה ולא מכוין להוציא ידי חובה, הרי ישנה מחלוקת אם מצוות צריכות כוונה או לא. וכיון שלדעת רוב הראשונים מצוות לא צריכות כוונה, וכמו שכתבו הרשב"א והמאירי שכן דעת רוב המפרשים, אף שלהלכה אנחנו פוסקים שמצוות צריכות כוונה (ש"ע סימן ס"ד), אבל לפחות בתפילת ערבית שהיא רשות יש להקל בשמיעת הברכה מפי השליח ציבור אף בלי כוונה. ובכל אופן בוודאי שאם אפשר, טוב שיאמר לו שיכוון עליו.

זמני שבת קודש

רבנו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות
17:37	17:14	16:14
17:42	17:18	16:13
17:34	17:11	16:11

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הושיב' המוסדות

כוחה של תאוה

האדם יודע מה תפקידו אך התאוה מסנוורת את עיניו וסותרת את מורו

מעלת הויתור

הבה נתבונן בסיפורה של רחל אימנו, המובא בפרשת השבוע. היא היתה אמורה להיות אשתו היחידה של יעקב, להעמיד עמו 12 שבטים. זו זכות שלא נוכל להעריך ולאמוד, זכות של העמדת עם ישראל כולו!

ואז מגיע מבחן. אחותה לאה עומדת לפני התבזות מיותרת ועצובה, בחסותו האדיבה של אביה - לבן הארמי. יודע החתן את נפש חמיו הרמאי, ולפיכך מיהר יעקב ומסר לה סימנים, שלא תהיה טעות, שאכן רחל היא זו שתינשא לו. אבל אז, מבינה רחל שלא אחותה עומדת להתבזות, תיגרם לה פגיעה קשה וכואבת, והיא קמה ומוסרת לה את הסימנים!

במעשה זה, ידעה רחל, היא עומדת להפסיד את הזכות להיות אשתו הראשונה והיחידה של יעקב. היא תחמיץ את הזכות העילאית להיות האם הבלעדית של עם ישראל, זו שזכתה שכל עם ישראל יוקם ממנה. ועדיין, כשהבינה רחל שאחותה עלולה להיפגע, ולמרות שלא היתה חייבת בכך ואיש לא הורה לה לעשות כן, היא פשוט ויתרה בחפץ לב, העניקה לאחותה את הזכות להיות אמו של עם ישראל!

ודווקא לכן, דווקא משום שוויתרה היא מעשה גבורה אמין וחריג, הוא פותח שערים לישועות על טבעיות ממש. כי רחל אמנו היתה עקרה, חסרת סיכוי להפוך לאם אי פעם. רק בזכות ויתורה החריג והקרבתה הגדולה, בעקבות העובדה שהתעלתה מעל לכל שיקול אחר וגילתה לאחותה את הסימנים - זכתה שה' פתח לה שערי רחמים, והעניק לה שני בנים צדיקים!

מתברר, שכאשר שערי שמים נעולים, כאשר נראה שאין סיכוי, כאשר נדמה שאין תוחלת - דווקא במצבים כאלו הופך הויתור לפטיש רב עוצמה, הנוקש בשערי שמים ופותח עבורנו דלתות. הסגולות הטמונה במידת הויתור כה גדולה, עד שהיא מצליחה לחולל את הבלתי יאמן, לעורר רחמי שמים בעוצמה חריגה, להעניק ישועה מעל לדרך הטבע.

(הרב אשר קובלסקי)

התורה מספרת: כשהזקין יצחק הוא אומר לעשו שיביא לו ציד והוא יברך אותו, יעקב הולך ומקדים את עשו ומביא אוכל לאביו יצחק. כשנכנס יעקב הרגיש יצחק ריח גן עדן שבא עימו, כמו שכתוב וישקוה ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. ויצחק מברך את יעקב בכל הברכות: "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ רוב דגן ותירוש". ויהי אך יצא יצא יעקב, עשו נכנס. ויחדד יצחק חרדה גדולה עד מאד, למה? כי כשנכנס עשו הרגיש יצחק גיהנום פתוחה מתחתיו, פחד נורא! אמר לו יצחק לעשו בא אחיך במרמה ויקח ברכתך. "ויצעק עשו צעקה גדולה ומרה עד מאד! ברכני גם אני אבי! וישא עשו את קולו ויברך".

עשו החליט להרוג את יעקב "יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי". מה אתה רוצה עשו? אתה מכרת את הבכורה ליעקב, והברכות מגיעות לו בדיו ובצדק. למה רצה יצחק לברך את עשו, כי הוא הבכור, ולאחר שיצחק ידע שעשו מכר את הבכורה ליעקב אמר מיד "גם ברוך יהיה". ולא עוד, אתה בזת ליעקב שרצה את הבכורה, מה אתה רוצה מיעקב?! אלא שמכאן רואים כמה גדול **כוחה של תאוה**, ועשו שבעל תאוה גדולה היה שוב לא מעניין אותו כלום, "אני עכשיו רוצה לאכול". הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, מה הכוונה? ברגע שהתאוה שולטת על האדם הוא לא נמצא פה, עכשיו הוא כמו שיכור שלא רואה כלום, הוא רק רוצה ליהנות, מהרגע שראה אדם אדום שוב לא רואה שום דבר. ואע"פ שבתת ההכרה יודע האדם שהעבירה חמורה מאד, ברגע שהתאוה שולטת עליו הוא נעשה כמו עיוור. ורק כשחולפת העבירה הוא צועק ואומר מה עשיתי, איך החלפתי עולם חולף בעולם עומד לעד לעולם! אבל אז כבר מאוחר...

יש הרבה אנשים שאומרים: העיקר הלב, סבא שלי היה מקובל אטלקי, ואני מאמין גדול, והעיקר הלב, וסבא שלי היה ככה. לאף אחד מאיתנו אין 10 אחוז מהאמונה של עשו, אדם שלא מאמין לא מתייחס לברכות, מה אכפת לו שזקן אחד מברך אותו, עשו היה מאמין גדול מאד, הוא צועק צעקה גדולה ומרה! ואומר הברכה אחת היא לך אבי, עשו בוכה תמרורים, הוא בעל אמונה גדולה בה' ובצדיקים עבדיו שיש להם יכולת לברך בשם ה'.

רק לאחר חמישים שנה, כשהגיע רגע הברכות, רק אז הבין עשו, כמה יעקב היה חכם! לא סתם הוא קנה את הבכורה! הוא השקיע במקום הנכון! ואז הוא צועק צעקה גדולה ונורא. איך החמצת!! וישא את קולו ויברך!

אנו צוחקים על עשו, אבל אנו גרועים ממנו, מוכרים את השבת, את הנשמה שלנו, את התורה שלנו, את הבורא עולם - בשביל נזיד עדשים. מה יש ברחוב? הנאות חולפות. אין אושר ברחוב, רק בתוה"ק. אדם אוכל גלידה לא יכול לומר שהוא מאושר מהגלידה, הוא נהנה מהגלידה. וכך כל הנאות שבעולם הם הנאות חולפות ורגעיות, כמו נזיד עדשים. הם כמו האדום האדום הזה, ובשביל זה מוכרים את השבת את התפילין את ה'בני אדם אוכל שותה מבלה ונהנה, הוא חושב על הבני תורה הפרימטיבים, שלא יודעים ליהנות, שלא יודעים לבלות, הוא בז להם, יושבי אהלים הנהנים מזיו השכינה. בז לבעלי תשובה. אבל אחר מאה ועשרים שנה, עולה לשמים, פה הוא נבהל, יש בורא לעולם, יש גיהנום, יש גן עדן, יש שכר ועונש! הוא צועק ובוכה צעקה גדולה ומרה עד מאד! לי עשו שטיפת מוח! הוא צועק ובוכה, מכרתי את היהדות שלי כל נכסי הרוח בשביל הנאות רגעיות. אבל אז כבר מאוחר.

אומר הגר"ח שמואלביץ זיע"א, שהעונש שמקבל אדם לאחר מאה ועשרים שנה, זה לא רק הגיהנום, **אלא סטירת לחי כשמתברר לו ביום התוכחה שהוא חי בטעות שמונים שנה**, הוא חשב שהם אומללים והוא מבין שהוא האומלל, איזו מכה קשה ואיומה!

כמו שאמרנו חז"ל על יוסף והאחים שלו, הם חשבו כל השנים טוב עשינו שמכרו את יוסף, הם חשבו שהוא היה בעל חלומות מהרהורי ליבו למלך עליהם, לשלוט עליהם, שהוא לא בסדר, ולפתע הם מגלים שהוא צדק, החלומות היו נבואה, ויוסף אכן נעשה משנה למלך במצרים, ויוסף שואל אותם אתם כ"כ דואגים לבנימין פתאום, ומה עם צערו של אבא כשמתרתם אותי?! אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה! סטירת לחי נוראה, הם רואים שחיו בטעות 22 שנה, הם רואים שהוא היה נביא, זו היתה מכה נוראה לאחים הקדושים ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו!

אם הם הגדולים ממנו נבהלו מפניו, אומר רבי אבא כהן ברדלא, כשיבוא הקב"ה ויוכיח לכל אדם לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה, אם ההם הגדולים לא החזיקו מעמד מול הקטן, איך אנחנו הקטנים שבקטנים, שפלים שבשפלים, איך נוכל לעמוד מול אל רם ונישא שוכן עד?! איך נוכל לעמוד בפני אבינו שבשמים?! לאחר 120 שנה איזה פחד נורא יפול על האדם, נורא נוראות, ואז מבין איך בזבז את החיים שלו, אך אז מאוחר מיד!

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

ההקדשה השבועית

הצנים הם אנוש לתקיים
אלפי נפשות יאיר הפרשה
להצלחתם אז לעיני קדושתם
התקשרו עכשיו: 05-04-200-01-01

לימינו
ידן חיה בת הדס
יוסי בן הלן
צורי בן רחל
דייחה בת חוה

לישיק
בנימין בן חסיה
אלדד בן חוה
ספיר בת עליזה
לידך בת עליזה

לחוללת
אסף בן חיה
רויבין בן דיה
אלעד בן ענה
אלדד בן ירדנה

לעילוי נשמות
שלמה בן ג'ון
סילגית בת חנה
חן בן חיה
שמעון בן ירלנה
יואב בן חנה

סיפור לשבת

הרב צבי נקר

אנשים עם פנים מאירות

את פי וממילא גם לא ידעתי מה לומר "אתה מבין, ידידי היקר", הוא שבר את השתיקה "אנחנו לא מבינים הכל בעולם הזה, לא מבינים".

הוא נשם עמוקות והמשיך "אבל מאמינים", קולו התגבר לפתע, "מאמינים בבורא עולם... שהוא רק טוב ומיטיב לנו ואוהב אותנו... אוהב..." דיבורו היה מקוטע אך ברור ונוקב "לחיות כאן בעולם הזה זוהי מתנה יקרת ערך... צריך להגיד לו תודה... על כל נשימה.... תודה". הוא עצם את עיניו ושקע בשינה ואני עוד ישבתי לידו דקות ארוכות, היה לי קשה לעזוב.

כשבוע בדיוק לאחר מכן התנוססו מודעות אבל גדולות באזורנו. הרב יחיאל הירשמן ז"ל השיב נשמתו למרומים.

אז כמו שאמרתי לכם, ישנם אנשים שהם כמו עמודים של אור, מאירים לכל סביבתם. כזה היה הרב הירשמן. כל חייו היו מסכת אחת של הארת פנים והכרת הטוב. תמיד עבד את ה' בשמחה ובטוב לבב וצהלתו על פניו, עד שנראה שלא חסר לו דבר. כך קידש את שם ה' בעולם וזכה שיתקיים בו הפסוק "אהללה ה' בחיי".

וודאי תרצו גם לדעת מה עלה בגורלי. ובכן, לאחר שזכיתי בזכות הרב הירשמן לטעום מעט ממתיקות התורה, ולהיווכח כיצד התורה מאירה ללומדיה, התחלתי ללמוד בישיבה בבני ברק, ולא זממן אף זכיתי להתחתן ולהקים משפחה על אדני התורה ב"ה.

המילה "תודה" היא המילה האחרונה ששמעתי מפיו של הרב הירשמן, ואכן ההודיה לה' היתה אבן דרך בחיינו. כשאני חושב ומעמיק בדברים, שנים אחר כך, אני מבין שלא רק שבזכות ההודיה לה' תמיד קרנו פניו, והאירו לכל סביבתו - אלא אף זכה הוא להודות לה' בצורה הראויה והמשובחת ביותר, שכן שמעתי בשם הגר"א פאס זצ"ל ש"י שאנו מקבלים טובותיו של הקב"ה בשמחה ובפנים מאירות, זהו השבח וההודאה הגדולים ביותר שאנו יכולים להשיב לו.

יהי רצון שנוכח אף אנו לעשות נחת רוח לבורא עולם ולהודות לו כל חיינו. יהיה פרסום זה לעילוי נשמתו.

עצמי מספר לו לפרטים על האופנוע שהתקלקל, על מחיר התיקון הגבוה, שנחת בדיוק עכשיו- כשעליי לשלם את חוב השכר דירה עבור שלושה חודשים.

"נ"ן" הוא השיב "אז אתה צריך הרבה הרבה להודות".

"להודות?" השבתי בפליאה, אולי הוא קצת מוזר הירשמן הזה, תמהתי לעצמי.

"כן, ממש כך, להודות". ואז הוא הסביר לי שבעצם יתכן שניצלתי מדברים הרבה יותר קשים ח"ו. וכמה עלי לומר תודה על כך שרק האופנוע שלי ניזוק. "ובכלל" הוא המשיך "אם תתחיל לומר תודה על כל הטוב בחייך ממש ברגע זה, לא תאמין למצוא כמה שאתה עשיר בעצם".

"עשיר? אני?" עכשיו היה זה תורי לחייך. באמת הוא הצליח לעודד אותי קצת, אני חייב להודות.

הוא הזמין אותי בכל עת שיש לי פנאי אחרי תשע בערב, לעלות לדירתו וללמוד יחד דברי חכמה על החיים. הייתי קצת נבוך מההזמנה. אחרי הכל, מעולם לא הכרתי מקרוב איש דתי שכמוהו, אך בליבי הסתקרנתי ושמחתי על כך מאוד.

ומאז, בכל עת שהזדמן - אם הרגשתי טרוד, או נדרשתי לעצה - הייתי עולה לדירתו. הוא היה מקבל אותי בפניו המאירות, מציע לי כוס תה או קפה, ויושב איתי ליד שולחן הגדול. וכך, לאחר ששאל לשלומי והקשיב לרחשי ליבי - היה פותח איזה ספר, ומטעים לי איזה "דבר תורה" מעודד ומשיב נפש. תמיד הייתי יוצא משם במצב משופר מזה שנכנסתי.

ואז זה קרה. פעם אחר פעם דפקתי על דלתו ולא היה שום מענה. גם בטלפון לא היתה תשובה. עד שלילה אחד הרבנית שלו ענתה וסיפרה לי בקול חלוש ומודאג: "בעלי נמצא בב"ח תל השומר, מחלקת לב, הוא אינו במצב כל כך טוב", נדהמתי והצטערתי לשמוע.

בבוקר שלמחרת וויתרתי על יום עבודה, ומיהרתי לחפשו בבית החולים. כשהוא הבחין בי מתקרב לחדרו, הוא מיד התיישב על מיטתו כאילו חיכה רק לי. חיוכו התמידי גם כעת עלה ונמתח על פניו, אך מראהו לא היה מזהיר במיוחד. פניו חיוורות, גופו כה צנום, היה ניכר שכל תנועה דרשה ממנו מאמץ רב. התיישבתי לידו בשתיקה. לא העזתי לפצות

ישנם אנשים שהם כמו עמודים של אור, מאירים לכל סביבתם, וזה לא תמיד משום שהם פועלים הרבה בדיבור או במעשיהם, אלא אפילו בדברים שנראים כביכול כקטנים ביותר, גדולה השפעתם לאין שיעור.

כזה היה הרב הירשמן ז"ל, השכן שלי מלמעלה, ומשום שכעת אנו בספירת העומר, זמן בו אנו חפצים להתחזק במידות בין אדם לחברו וכו', חשבתי שיהיה זה הזמן המתאים ביותר לפרסם את סיפורי זה.

אני זוכר את היום שפגשתי אותו לראשונה. לא הייתם מזהים אותי. היה לי אז "קוקו" וחולצת "טישרט" אדומה. זה היה בשבוע הראשון בו הגעתי לדירת החדשה בבניין הקטן ברמת גן.

החניתי את האופנוע שלי והתקרבתי לבניין. הוא פגש אותי בכניסה והביט בי בעיניו העמוקות, כשחיוך רחב נמתח על פניו.

"אנחנו מכירים?" פלטתי נבוך מעט מגילוי הידידות עם האדם הדתי הלא מוכר הזה.

הוא מיהר להושיט לי את ידו "הירשמן, יחיאל הירשמן, אני השכן שלך מלמעלה" הוא השיב כשחיכוו התרחב אף יותר כשאמר "נעים מאוד".

"ניר" השבתי בנימוס, על אף שממש לא חפצתי בהיכרות הזאת, "ניר צרפתי".

לא הבנתי אז מדוע חיך אלי כך, וגם לא הקדשתי לכך מחשבה יתירה. אך עם הזמן, החיוך הרחב הזה ליווה אותי בכל הזדמנות שהיינו נפגשים, אם זה במכולת או כשהייתי וצא מוקדם לעבודה, והוא היה חוזר מבית הכנסת וכיוצא ב.

בחודשים הראשונים היו אלו רק חיוכים, כביכול רק חיוכים "פשוטים", אך למדתי להבחין כי אינם כה פשוטים, היה בהם משהו לבבי ואמיתי. אמיתי מהסוג שלא הרבה רואים ופוגשים כאן בשכונה. אני חייב להודות שלעיתים מצאתי את עצמי יוצא מהבית, ותווה האם אפגוש את היהודי הזה. לא יודע להסביר, אבל החיוך שלו פשוט עשה לי טוב.

ואז היתה שיחתנו הראשונה. זה היה ביום שהאופנוע שלי "שבק חיים". חזרתי ברגל מהמוסך, מוטרד מעל לראשי באלפי מחשבות. מרוב דאגות וטרדות לא הבטתי מימיני ומשמאלי.

ואז פגשתי אותו בחדר המדרגות. הוא כאילו קרא את מחשבותיי.

"מה מטריד אותך כל כך, ידידי?" הוא שאל בהתעניינות, בעוד חיוכו הידוע על שפתיו כמובן. אין לי מושג איך זה קרה, אך מצאתי את

"בעלי נמצא בב"ח תל השומר מחלקת לב, הוא אינו במצב כל כך טוב..."

קידוש במקום סעודה

שאלה: אדם הרוצה לקדש ולאכול פת יותר מאוחר, אלו מאכלים צריך לאכול סמוך לקידוש בשביל שיחשב לו קידוש במקום סעודה?

לחם יין ופירות:

כתוב בגמרא (פסחים קא.), אמר אביי, כי הוינא בי מר, כי הוה מקדש אמר לן, טעימו מידי דילמא אדאזליתו לאושפיזא מתעקרא לכו שרגא ולא מקדש לכו בבית אכילה, ובקידושא דהכא לא נפקיתו, דאין קידוש אלא במקום סעודה. (אמר אביי, כשהיינו בביתו של רבי, כאשר היה מקדש אמר לנו, תטעמו משהו, שמא עד שתגיעו למארח שלכם יפול הנר ויכבה ולא מקדש לכם האורח שלכם בבית קודם שתאכלו. ואפילו אתם הולכים לישן בלא אכילה, בקידוש של כאן לא יצאתם ידי חובת קידוש, משום שאין קידוש אלא במקום סעודה).

וכתבו הגאונים, אין צריך שיגמור שם כל סעודתו, אלא אפילו אכל דבר מועט או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש, וגומר סעודתו במקום אחר ודוקא שאכל (כזית) לחם או שתה יין אבל אכל פירות לא. וכן פסק מרן רבינו יוסף קארו זיע"א בשלחן ערוך (סימן רעג סעיף ה).

נחלקו האחרונים לגבי שתיית היין, האם יוצא ידי חובת קידוש במקום סעודה במה ששותה רביעית מכוס הקידוש עצמו או שצריך לשתות עוד רביעית אחרת מלבד מה ששותה מכוס הקידוש. והביאו האחרונים שמשמע ממרן הבית יוסף שיוצא ידי חובה ברביעית ששותה מהקידוש עצמו, וכן הסכימו רוב האחרונים הספרדים ושכן דעת רבני ירושלים. ושכן המנהג. ובחזון עובדיה (עמ' קמ) כתב, שבקידוש של יום הדבר פשוט שיש להקל בזה, כיון שכן המנהג להקל, ויש צירוף דעת הראשונים שסוברים שמותר לטעום קודם הקידוש של יום. ורק בקידוש של לילה טוב להחמיר, מכל מקום במקום צורך יכול להקל.

מיץ ענבים לקידוש:

עוד נחלקו האחרונים האם כששותה מיץ ענבים לקידוש, נחשב לקידוש במקום סעודה, שיש אומרים שהוא כמו ענבים, שאינו סועד. ויש חולקים ואומרים כיון שיש לו תורת יין שיוצאים בו ידי חובת קידוש, והוא סועד קצת, אזי עדיין לא יצא מתורת יין. וכן פסק החזון עובדיה (עמ' קמא בהערה).

חמשת מיני דגן:

כתבו האחרונים, שמה שיוצא ידי חובה ביין מוכח שגם בחמשת מיני דגן יוצא לקידוש במקום סעודה, ושכן פשט המנהג. והוא הדין לתבשיל מחמשת מיני דגן שנלמד קל וחומר מיין שהרי נחשב קביעות סעודה שאוכל כשיעור להתחייב בסוכה. ושכן מוכח ממה שכתבו הגאונים "אבל פירות לא", משמע שחמשת מיני דגן יוצא בהם ידי חובה.

תמרים:

נחלקו האחרונים אם תמרים סועדים או רק מזינים. וכתב בחזון עובדיה (עמ' קמג), שתמרים הם בכלל פירות, והגאונים ובשלחן ערוך כתבו בסתם, "אבל פירות לא". ולכן הכריע שאין יוצאים בהם קידוש במקום סעודה.

אורז:

נחלקו האחרונים באדם שאכל אורז אם יוצא בזה ידי קידוש במקום סעודה, שיש אומרים שכיון שהאורז סועד ראוי לצאת בו קידוש במקום סעודה, והשוו דינו לחמשת מיני דגן, וגם למדו קל וחומר ממה שיין נחשב סעודה לענין זה. ובחזון עובדיה (שבת ח"ב עמ' קמא) כתב, שכיון שמכל מקום אין לאורז את החשיבות של חמשת מיני דגן שמברכים לאחריהם "על המחיה", ואם קובע סעודתו עליהם מברך ברכת המזון, מה שאין כן באורז שנשאר ברכתו "בורא נפשות רבות", וכן אין לו את החשיבות של יין שהוא משבעת המינים וגם סועד ומשמח, ולכן אין לו את החשיבות של קביעת סעודה גם לענין קידוש במקום סעודה.

להלכה, אדם שאוכל כזית לחם, או עוגה, או אטריות, תוך שבע וחצי דקות, יוצא ידי חובת קידוש במקום סעודה. וכן אדם ששותה רביעית יין יוצא ידי חובת קידוש במקום סעודה, ואפילו ששותה הרביעית מכוס הקידוש בלבד, ואין צריך לשתות עוד רביעית אחרת, מכל מקום בקידוש של הלילה טוב להחמיר לשתות עוד רביעית מלבד מה ששותה מכוס הקידוש. וגם ששותה רביעית ממיץ ענבים לקידוש, נחשב קידוש במקום סעודה. אבל פירות ותמרים או שאר משקים אינם נחשבים במקום סעודה. וכן אכילת אורז אינה נקראת סעודה.

ואם לא אכל פת אלא שאר המאכלים שיוצא בהם ידי חובת קידוש במקום סעודה, צריך לאחר מכן לאכול סעודה של פת, כדי לקיים מצות סעודת שבת.

חינוך ילדים הרב אהרן פרידמן

אין כללים ברורים

לא רק בסוגיית העונשים מצויים הכללים בתחום האפורה שאין בו הבדלים ברורים של שחור אפל לעומת לבן בוהק. רוב הענינים הנוגעים בחינוך, משתנים ממצב למצב ומילד לילד. די אם נציין את מכלול הנתונים שיש לקחת בחשבון כשעוסקים בחינוך, כדי להבין את המורכבות שבפניה ניצב כל איש חינוך המבקש להתוות דרך שתתאים לכל אחד: אופי הקהילה וסגנון החיים החברתיים, רמת החיים ודרך התנהלות הבית, רמת המשמעת בבית וטיב הקשר בין ההורים לילד. ועוד לא נגענו באופיים השונה של שני ההורים והילד, המעורבים בתהליך, או בגילו של הילד וסגנון התנהגותו בדרך כלל. שלא לדבר על בעיות יחודיות הצצות ועולות מעת לעת. וכשנזכור וניקה בחשבון, שבכל פרט ופרט ישנם כמה רמות והבדלים בין מקרה אחד למשנהו – יובן לנוכח, עד כמה אין הדברים נתונים לקביעת מסמרות פרטניים. כל אשר נוכל לעשות הוא, להתוות דרך כוללת שבה יוגדרו מספר כללים בסיסיים, שישמשו מבוא לבחינת הסוגיות החינוכיות בין אדם לעצמו ובין הורים יחידיו, וכל אחד ישקול את הדברים, יעבד אותם ויתאימם לצרכיו ולמצבו האישי והיחודי של כל אחד מהמעורבים.

ואם בכל הסוגיות בתורת החינוך משתנים הדברים, הרי שבסוגיית העונשים בחינוך, מסובכים הדברים שבעתיים. יש הטוענים, שאין מקום לעונשים ומכות בחינוך הילדים, כי רק אהבה יכולה לקרב ילד לערכים שאנו מבקשים להנחיל לו. מנגד, ישנם הטוענים בעקשנות, כי העונש הוא המרכיב הבסיסי בחינוך ורק באמצעותו ניתן לחנך ילדים. לדידם של הראשונים, נזקיו של העונש הם כה הרסניים עד שהורים יכולים "לאבד" את ילדם בכוח העונשים. ולשיטתם של האחרונים, רק הקשיחות בשיטת העונשים תלמד את הילד עד כמה נחושים ההורים בדעתם, עד שלא ינסה לחשוב על עשיית "קונצ'ים".

במבחן המציאות, שתי השיטות נועדו לכשלוף מוחץ! אלו שיחנכו את ילדיהם רק אהבה גלויה, עלולים לאבד את השפעתם על הילד, כשהגבולות שיציבו לא יהיו עמידים. ומה שברור, שילד ללא סייגים וללא גבולות – אינו ילד מחונך. לעומתם אלו שינסו לחנך את ילדיהם ביד קשה, עלולים לגלות עד מהרה כי גידלו ילדים מפוחדים חסרי בטחון עצמי וממורמרים על העולם כולו. כ"בונוס" נוסף, ההורה יתקבל כאויב. הבית יוכרז כשדה קרב, שעדיף להמלט ממנו ולשכוח מה שמלמדים בו. ילדים מוכים מפתחים רצון עז שלא להיות כמו הוריהם.

יש הטוענים ששיטת ה"חינוך באמצעות עונשים" היא היא "השיטה הותיקה" שהשתמשו בה בדור הקודם ובקהילות מפוארות שהעמידו דורות לתפארת.

לטענה זו אין שום ביסוס, מאחר ולא ניתן למצוא שום ספר ישן כחדש הממליץ על העונש כעל דרך חיים מחנכת.

אשר על כן, יעיל הרבה יותר לשלב בין השניים ולבחור בדרך האמצעית. שביל הזהב אינו מניח את העונשים לגמרי בצד, אלא מכיר ביעדים המוגבלים שניתן להשיג באמצעותם ועושה בהם שימוש מושכל. האיוון והנטייה להלך במרכז, חייבים להנחות אותנו לכשנשקול כל דבר על פי כללים די מוגדרים, שבאמצעותם ובעזרתם ניתן יהיה לאמץ בכל מקרה את הגישה הנכונה והרצויה.

אותו איוון מהווה נר לרגלנו, שלב אחר שלב, בבואנו להכיר את:

- מהות העונש
- השפעתו ותועלתו מול סיכוניו וחולשותיו
- הזמן הראוי והצורה בה נותנים עונש
- מה אומרים בשעה שמענישים
- איך מבטיחים שהמסר שביקשנו להעביר באמצעותו יובן כהלכה

רגע חושבים

הרב אליהו רוסתמי

מסלול לפניך

לידי נסיון ולא לידי בזיון, אנחנו מסתובבים חופשי בעולם וכל אחד עם העינים הגדולות שלו, כמה צריך שמירות!

"וייקץ יעקב משנתו ויאמר, אכן יש ה' במקום הזה, ואנכי לא ידעתי", אומר רבינו האר"י וייקץ יעקב משנתו, כל יהודי בעולם מגיע היום שמתעורר מהשינה שלו, ומתחיל להסתכל על החיים במשקפי התורה, יש שמתעורר בגיל שלושים ויש שמתעורר בגיל חמישים וששים, ותופס את הראש ואומר, מה עשיתי, איפה הייתי ששים שנה!

איך יצאתי מהמסלול של המלך, פיספסתי את החיים ואת הדרך הנכונה. וכשאדם מתעורר מהשינה ומתחזקת בו הבינה והדעה, אזי וייקץ משנתו ואומר אכן יש ה' בעולם, ועד עכשיו התעלמתי ממנו.

"אין כמוך באלקים ה', ואין כמעשיך", תראו לי עם בעולם שיחטוף 1500 טילים בשבוע וזה נגמר במספר קטן של נפגעים, בנינים התפרקו והאנשים יוצאים מהממ"ד, מכינים להם כוס תה, ולוקחים אותם לבית מלון! איזה ניסים ונפלאות אכן יש ה' במקום הזה, יש אלקים משיגה על עמו בהשגחה פרטית!

בקריאת שמע כתוב השמרו לכם פן יפתה לבבכם וכו' וחרה אף ה' (חסד), למה כתוב שם הויה ולא אלקים, אלא אומר בורא עולם גם כשאני כועס עליך זה ברחמים, כי אם אכעס עליך בדין לא היה נשאר ממך מאומה!

ה' זן את העולם כולו בתן בחסד ברווח וברחמים רבים. זה שאני פותח את המקרר בבית ויש אוכל זה חסד, כי אם היה בדין לא מגיע לנו כלום, וספק אם מגיע לנו מקרר בבית. אלא כל מה שיש לנו זה רחמים וחסד.

הרב אליהו רוסתמי מרצה באתרנו
להרצאות נוספות בקרו באתר 'שיבת אור דוד'

"והנה ה' נצב עליו" וכו' במדרש כתוב שאין שה' ירד ונצב על יד יעקב, המלאכים ברחו משם. משל לבן מלך שהיה ישן ובאו על ידו זבובים כשבא המלך ברחו הזבובים. המדרש קורא למלאכים זבובים ביחס ליעקב אבינו! וכתוב בזוהר הקדוש שבכל דור ה' מחפש צדיקים שהמוח שלהם טהור והחושים שלהם טהורים כדי שיהיו מוכנים לשכינה.

ה' מחפש בעולם מי יכול להיות המרכבה שלי, אבל כדי להיות המרכבה צריך להיות נקי בכל החושים!

"אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק" וכו', וכתב רש"י "אף על פי שלא מצאנו במקרא שייחד הקדוש ברוך הוא שמו על הצדיקים בחייהם, (ויצחק עדיין היה בחיים) לכתוב אלקי פלוני, משום שנאמר הן בקדושו לא יאמין, אבל כאן ייחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו", הקדוש ברוך הוא לא מאמין בשום צדיק שהוא חי... למה?

כי היצור הזה שנקרא אדם מועד "להחלקות", כל אדם יכול להתקלקל, ולכן אמרו אל תאמין בעצמך עד יום מותך, "רק לקדושים אשר בארץ המה" אומר אלקים כשאני אראה אותך בבית העלמין בתוך האדמה ומצבה עליך, אז אני אגיד שאתה קדוש!

אבל כשאתה חי אתה מסוגל להחליק באמצע המסלול, אני את השם שלי לא שם על בני אדם חיים! אז איך ייחד ה' שמו על יצחק בחייו, "אני ה' אלקי יצחק", אומר רש"י משום שיצחק היה עיוור, וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו!

מכאן נלמד כמה אנחנו צריכים להיזהר שהרי לנו יש עינים ואנחנו לא כלואים בבית, כולנו בסכנה, וצריך להתפלל יום יום לבורא עולם, אל תביאנו

יש ערב אחד בשבוע שאסור לכם לפספס

הצטרפו לאלפי צופים המגיעים מכל קצוות הארץ והתחברו לנקודות החשובות ביותר בחייכם
שיעור המוסר הגדול בתבל

מפי הקול חוצב הלהבות

הרה"ג דניאל זר שליט"א

רב מקדים הרב יורם סרי שליט"א אב"ד מודיעין עלית בשעה 21:15

בכל יום רביעי בשעה 22:00
ישיבת אור דוד רח' המכבים 108 בני ברק

פרשת ויצא

וַיֵּשֶׁב מְרַאשְׁתֵּינִי

(כח, יא).

מפרש רש"י: "התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי ניח צדיק את ראשו וכו'".

רבי יום טוב ליפא טייטלבוים זצ"ל, כשישב על הכס הרבנות בעיר מרמרוש סיגעט, סבל מאד מהמתנגדים בקהילה, כשהם לא מסתפקים בהטחת דברים קשים, אלא ברוב חוצפתם העיזו להרים ידיים על בני משפחתו של הרב. יום אחד, ישב הרב בחדר לימודו עם קבוצת מקורביו, ולפתע הושלכה אבן גדולה שכמעט ופגעה בראשו.

הרים אחד מהנאספים שם את האבן, טילטלה מיד ליד, וקרא: מה גדולה אבן זו, שיש בה כדי לסכן חיי אדם, וכמה רעים אנשים כאלו שהשליכו אבן כזו בכוונה תחילה!

סייע ר' יום טוב את דבריו: חס ושלום להטיל דופי ביהודים כשרים! הם לא זרקו כזו אבן גדולה, אלא חלוקי אבנים קטנות והם רבו ביניהם, כל אחת רצתה שהיא תזכה לגעת בצדיק, עד כדי שהם התחברו לאבן אחת גדולה...

(אמרות חכמה)

וַיִּקַּח מֵאֲבֵנֵי הַמָּקוֹם וַיֵּשֶׁב מְרַאשְׁתֵּינִי וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא

(כח, יא).

ביאר רש"י ש"התחילו [האבנים] מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי ניח צדיק את ראשו, וזאת אומרת עלי ניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר ויקח את האבן אשר שם מראשותיו. ומקורו מהגמ' (חולין צא:).

וצריך להבין מדוע חכמינו הוציאו את המקרא מידי פשוטו, הלא היה אפשר לפרש שהיתה רק אבן אחת במקום ויעקב לקח אבן מאבני המקום, וכפי שמשמע לקמן (פסי יח) "ויקח את האבן אשר שם מראשותיו".

כדי ליישב זאת עלינו לפתור קושיא נוספת: חז"ל אמרו (ע"ז מה). "כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נישאה ועץ רענן - דע שיש שם עבודת כוכבים", ומכיון שיעקב היה בהר המוריה, כיצד השתמש באבני המקום, הלא דאי שעממי הארץ עבדו בהם ע"ז?

והנה ידועה קושיית **מון ה'בית יוסף** (או"ח ריש סימן עת"ד) - מדוע אנו מדליקין בחנוכה שמונה ימים, הלא ביום הראשון לא היה נס, שכן היה שמן מספיק ליום אחד? ותירץ הגאון רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל בעל ה'שואל ומשיב': מכיון שראינו שהשמן הספיק לשמונה ימים ונעשה בו נס, הרי זו ראייה שהפך לא נטמא בטומאת היסט, שכן מקובלנו שאין נס נעשה בדבר טמא, ומכיון שהפך לא נטמא - על כך אנו מדליקים אף כנגד היום הראשון.

ועל פי דבריו הנפלאים יש לומר שיעקב המתין לראות האם ייעשה נס באבנים, ומשראה שהן התקבצו לאבן אחת הבין שלא נטמאו ולא נעבדו לע"ז, ולכן התיר לעצמו לישן עליהן. נמצא שמהיתרו של יעקב לישן על האבנים מוכח שנעשה בהן ומתחילה היו אבנים רבות!

(תכלת מרדכי)

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן הֲבֵה אֶת אֲשֵׁתִי כִּי מָלְאָו יָמִי וְאָבֹאָה אֵלֶיהָ

(כט, כא).

זה לשון רש"י: "והלא קל שבקלים אינו אומר כן? - אלא הוליד תולדות אמר כן".

כאשר נסע הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל לעיירת הנופש קרעניץ פגש שם את הרה"ק בעל ה'קדושת ציון' **מבאבוב זיע"א** וכדרכם של גדולי ישראל נדברו השניים בדברי תורה. תוך כדי הדברים שאל רבה של לובלין את האדמו"ר מבאבוב על לשון רש"י "והלא קל שבקלים אינו אומר כן", מדוע רש"י תפס דוקא לשון זו ולא 'פחות שבפחותים' וכד'?

ללא שהות הפליא לבאר זאת הרבי מבאבוב: נראה שרש"י כיון בדבריו לדברי הגמ' (ב"ב צח:): "דלאו דרכא דחתנא למידר בי חמוה [=אין דרך חתן לדור בבית חמיו], כדכתיב בספר ב' סירא: 'הכל שקלתי בכף מאזנים ולא מצאתי קל מסובין [דבר ששוקל פחות מסובין], וקל מסובין - חתן הדר בבית חמיו", ומכיון שיעקב כעת ביקש לישא את בת לבן ולהישאר לדור בבית אביה, היינו להיות חתן הדר בבית חמיו, משום כך נקט רש"י לשון "קל שבקלים" - יותר קל מהדבר הקל ביותר, שהוא סובין.

וַתִּקְנָא רַחֵל בְּאֲחֹתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הֲבֵה לִי בָנִים וְאִם אֵין מֵתָה אֲנֹכִי

(ל, א).

הגאון רבי יהודה אסאד זצ"ל, בעל שו"ת יהודה יעלה, ביאר פסוק זה בדרך דרוש נפלאה: אומרת הגמרא (ברכות דף ה:): "לעולם יריגז אדם יצר טוב על יצר הרע, אם

נצחו - מוטב, ואם לאו - יעסוק בתורה. אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יקרא קריאת שמע. אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יזכור לו יום המיתה".

לא בכדי זכירת יום המיתה באה לאחר תלמוד תורה וקריאת שמע, שכן תחילה מוטב להשתמש בעצות הראשונות, ורק אם אינן מועילות - אז ישתמש בהזכרת יום המיתה. לפי שזכירת יום המיתה משרה רוח עצבות על האדם, ועלול לצאת שכרו בהפסדו.

והנה, כל זה באשר לאיש. אולם האשה, הלא היא פטורה מתלמוד תורה ומקריאת שמע, ואם כן לא נותרה לה עצה להתגבר על היצר אלא על ידי זכירת יום המיתה. **אלא שגם לאשה נמצא פתרון.** אמרו חז"ל (שם יז): "נשים במאי זכיין?" - באיזו זכות יזכו לעולם הבא? "באקרויי בנייהו לבי כנישתא", ופירש רש"י "תינוקות של בית רבן היו רגילין להיות למדים לפני רבן בבית הכנסת", ובכך שהנשים מביאות אותם לתלמוד תורה, הן זוכות לשכר לימוד תורה.

נמצא שהשתוקקותה של האשה לבנים היא, בראש ובראשונה, כדי שעל ידם היא תזכה לשכר לימוד תורה. ולא רק זאת, אלא שהיא תוכל להשתמש בזה כאמצעי להתגברות על היצר הרע, במקביל לעצה של "יעסוק בתורה" שהורו חז"ל לאנשים הזכרים.

דבר זה - אומר רבי יהודה אסאד - נרמז בפסוק שלפנינו: רחל אומרת ליעקב "הבה לי בנים", שעל ידם תהיה לי זכות של תורה, ואז גם אוכל להשתמש בזה כאמצעי להתגברות על היצר הרע. "ואם אין" - אם לא אזכה לבנים, אז "מתה אנכי" - לא תהיה לי ברירה אלא להשתמש בעצה האחרונה שאמרו חז"ל: "יזכור לו יום המיתה".

(דברי מהר"א)

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלָאָה הַשְּׂדָה אֶל צֹאנֹו. וַיֹּאמֶר לָהֶן רְאֵה אֲנֹכִי

אֶת פְּנֵי אֲבִיכֶן כִּי אֵינְנֹו אֵלֵי פְתָמֵל שְׁלֹשִׁים יוֹמִים וְאֵלֶי אָבִי הֵיךְ עֲמַדִּי

מה פשר המשפט שמוסיף יעקב בסוף דבריו לרחל וללאה: "ואלוקי אבי היה עמדי" - משפט החסר כל קשר להזעפת הפנים של לבן אביהם אליו?

ניתן למצוא הסבר נפלא לכך בדברי המשנה המפורסמים במסכת אבות (ג, א): "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו". והקשו המפרשים, שלכאורה דברי משנה זו סותרים גמרא ערוכה במסכת כתובות (דף קה:): בה נאמר שתלמיד חכם - צורבא מדרבנן' האהוב מקובל על בני עירו, סימן רע עבורו. זאת מפני שאהבתם אליו היא מפני שהוא אינו מוכיח אותם במילי דשמיא, ואין הוא מייסרם לחזור בתשובה. הרי שדוקא העובדה שרוח הבריות נוחה הימנו - מהווה סימן כי אין רוח המקום נוחה הימנו!

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ, בספר דרשותיו "יערות דבש" (ח"ב, דרוש ג) תירץ את הסתירה וביאר את הדברים בטוב טעם: מה שאמרו במשנה על 'רוח הבריות' - אין הכוונה להמוני העם והאספסוף, כי אם לתלמידי חכמים ואנשי מעשה, שהם 'הבריות' האמיתיים. כשדעת יושבי הקרנות נוחה מאדם, אין זה סימן טוב עבורו. אולם כשדעתם של הישרים והחסידים בעם נוחה מאדם, הרי זה ראייה שרוח המקום נוחה הימנו.

הבין יעקב אבינו כי מציאות זו לפיה פני לבן אינם אליו כתמול שלשום, עלולה לעורר סימני שאלה אצל רחל ולאה: היתכן שאין רוח הבריות נוחה מיעקב? האם אין בכך חלילה סימן שאך רוח המקום אינה נוחה הימנו? לכן טרח יעקב אבינו והודיעם מיד: "ואלוקי אבי היה עמדי" - דעו לכם כי רוח המקום נוחה ממני, כי אין לבן כלול בתוך 'הבריות' שיש להתחשב בדעתם, ואדרבה סימן רע יהא אם דעתו נוחה הימנו...

(ושלל לא יחסר)

וַיַּעַתָּה הַלֵּךְ הַלְכָתָּ כִּי נִכְסְפָה נִכְסְפָתָהּ לְבֵית אֲבִיךָ

(לא, ל).

מה הקשר בין געגועיו של יעקב לבית אביו ורצונו לשוב אליו - לבין גניבת פסילי לבן?

לכן אמר לו כך: "ידוע לי כי אתה הוא זה שגנבת את האלהים שלי! ואם תשאל מנין לי דבר זה אסביר לך:

במשפחתך מקובל מזה כמה דורות, שכאשר הולכים למקום מסוים זוכים הם לקפיצת הדרך ומגיעים מהר. הנה, לפני כמאה שנה הגיע לכאן אליעזר עבד אברהם, ובאותו יום שיצא - הגיע לכאן. גם אתה, יעקב, כשהגעת לכאן קפצה לך הדרך. מדוע, אם כן, בדרך חזרו לא קופצת לך הדרך? מדוע כעת הנך הולך בקצב רגיל, כך שהיה באפשרותי להשיג אותך? איך קרה הדבר?"

"התשובה היא", המשיך לבן, "כי כאשר נמצאים ברושותך הפסלים שלי - הקב"ה אינו מזכה אותך בקפיצת הדרך. זו הראיה שגנבת ממני את הפסלים!"

"ועתה הלוך הלכת כי נכסף נכספת לבית אביך", אבל אם אתה כל כך רוצה להגיע לשם במהירות, "למה גנבת את אלוהי?"!

(ומתוק האור)

הדחוק? ואולי, צפה לה בראשי מחשבה חדשה, אולי המצב הכלכלי שלו דחוק בו לא פחות?

המחשבה האחרונה הייתה מעניינת ובלתי מוכרת, ואני הנחתי לה להתבסס בתוכי עוד ועוד.

מניין אתה יודע, מאיר, צערו של מי גדול יותר? האם דחוק של אברך שהורגל בחיי צמצום, או דחוק של אמיד שהורגל בחיי רווחה.

משהו בתוכי התמרד: אבל אני לא רציתי סכום כסף כדי לחיות בהרווחה. רציתי רק לזכות לחתן את בתי בכבוד!

השענתי את ראשי על זרועותי ודיברתי אל עצמי: מאיר, מאיר. נסה רגע לצאת מעצמך, לחוש את הקושי של חיים בן דודך. רוח קרירה ליטפה את גבי השפוף, אולם פלגי זיעה נטפו על פני מבלי מעצור. זיעה שכולה מאמץ נפשי. האם ניסית פעם, מאיר, לחשוב איך מרגיש אבא שנאלץ לערוך לבנו השלישי בר מצווה בבית כנסת במקום באולם? ניסית לדמיין את ההשוואות הכואבות שעורכים בני המשפחה למול השמחות הקודמות שלהם? את תחושת הבושה האופפת אותם? את חוסר ההשלמה שלהם עם מצבם העגום?

הלאה, מאיר. נסה עכשיו לחוש את הקושי של מי שהורגל להכניס את היד לכיס ולפגוש שם ערימת שטרות דרך קבע, כשהוא נכנס למכולת ומחשב בקפדנות את מספר גביעי הלכן שירכוש לארוחת הערב.

זה היה קשה מנשוא, אני מודה. אולם לאחר פרק זמן ארוך, הרגשתי שהכעס בתוכי רפה מעט. ניצנים של הבנה ומחילה מתחילים לנבוט בקרבי. קשה לי, נכון, אבל גם לחיים קשה. כל אחד והקושי שלו.

מותש כלאחר קרב, חצייתי את הכביש, כשיהודי הדור בלבשו, בעל מבטא אוסטרלי כבד, עצר אותי במבוכה: סליחה, אתה יכולה להלוות לי כמה שקלים? השאלה הייתה נשמעת מוזרה מאוד על רקע הופעתו ההדורה של האיש. בעברית מתובלת בשגיאות ובתנועות ידיים סיפר לי היהודי, כי ארנקו אבד לו בסך הסמטאות, ועליו להגיע במהירות האפשרית למלון שבו הוא שוהה כדי לבטל את כרטיס האשראי הבין-לאומי שהיה בתוכו. צחוק הגורל, על אף שכסף לא חסר לו, הוא תקוע בבנכי עיר זרה בלי פרוטה לפורטה. שלפתי את ארנקי כשחיוך עולה על שפתיי.

דוד יחזקאל בפתאום שנייה. אולם הפעם יהיה זה לא על מנת לקבל פרסה.

הזמנתי בעבורו מניית. בטרם עלה למונית, התעקש היהודי האוסטרלי הבלתי מוכר ליטול את פרטיי כדי להשיב לי את הכסף. משהתרחקה המכונית בנהמת מנוע, המסכתי בדרכי, מתכוונ להגיע אל הכותל. הרגשתי צורך עז לפרוק את מה שעבר עליי. לראשונה חוויתי את משמעותו של "נושא בעול עם חברי". להעביר על המידות, להניח בצד את כאב הבגידה, את הקשיים האישיים, ולהתמקד בכאבו של הזולת. הייתה זו תחושה מטהרת ומזככת, ואני זכיתי באחת התפילות הטובות ביותר שהתפללתי מעודי.

למחרת צלצל הטלפון, היהודי ביקש להגיע בעצמו לבית.

מבלי להאריך בסיפורים: כיום אני ומר קון - היהודי שפגשתי באותו יום גורלי - ידידים קרובים. מדי חודש הוא מעביר לחשבוני סכום נכבד, במסגרת הסכם יששכר וזבולון שהוא ראה לעצמו זכות לחתום עמי. כמעט שניגית את אורח חיי, כשני מיינד את הסכום בשלמותו להשאת צאצאיי. כבר זכיתי להוביל לחופה שלושה מילדיי, עם זיווגים מיוחדים במינם. אני מרגיש שסיעתא דשמיא מיוחדת מאירה את חיי באור שמימי השמור למוותרים, למבליגים ולמעבירים על מידותיהם.

אני יודע שלא תמיד מסתיימים סיפורים ב"הפי אנד" מסוג זה. אולם הפעמים הנדירות הללו, שבהן נבקע מסך האסתר של עולמו, ושבריר מאותו שכר גזוז שאין כל מלאך ובריהי יכולים לשער נגלה לעינינו, די בהן כדי לחזק אותנו להמשיך בדרך שמאז ומעולם הוכיחה את עצמה: **לשתוק, לוותר ולהבליג.** האמינו לי, רק תרוויחו מכך.

ההגון בעבור מאמצי, תגמול אשר יסייע לי להתחיל את מסע השאת ילדיי בכבוד.

לקראת בואו של דוד יחזקאל ארצה, התנדב חיים בן דודי להסיע אותי אל שדה התעופה. שמחתי בהצעה, אולם בשדה התעופה התעוררה בקרבי הרגשה לא נוחה. האופן שבו סיפר חיים על המאמץ המיוחד שעשה לקחת את הדוד, והשיחה הערה שפיתח עם הדוד, הפכו את נוכחותי לאפרורית ומיותרת.

בימים הבאים הלכה הרגשתי והורעה. חיים נכח בדירה במשך שעות רבות, בלי לתאם אתי, הביא ארוחות צהריים דשנות וחגיגיות, וקיבל את הארוחים שטרחתי להביא בתיאום מדוקדק של שעות וזמנים, כביכול היה הוא היוזם.

עדיין, איני יודע מדוע, לא תפסתי את שעומד לקרות. במחשבה שנייה, גם לו הייתי מבין זאת, לא היה לי הרבה מה לעשות.

השבועיים חלפו בנעימים מבחינתו של דוד יחזקאל. הגיע היום האחרון, כמובן, הייתי שם לארוז ולארנן הכל. תוך כדי נוצרה בינינו שיחה יפה ומקרבת, ואז הגיע הרגע שלו חיקיתי. "יש לי סכום כסף נאה בצד", גילה לי דוד יחזקאל, "אומר לך את האמת, לא משהו אגדי, לאחרונה השקעתי בעסק חדש את רוב כספי הנזיל, אבל בהחלט סכום מכובד".

באותו רגע נפתחה הדלת וחיים נכנס פנימה - - - רוחי נפלה בקרבי. נעים יותר היה לספר לדוד יחזקאל על מצבי הכלכלי ולבקש תמיכה מבלי שכן דודי חיים יהיה נוכח בשטח. אולם לאחר רגע התעשתי. מצבי הכלכלי הדחוק אינו בגדר סוד. תהיה זו רק אי נעימות קלה שתחלוף.

"נו, מה אתה אומר, מאיר?" חדר קולו של דודי מבעד למחשבותיי, כשהוא ממשיך בטבעיות את המשפט "איך אתה מסתדר לכלכלית?"

בעוד אני מסמיך קלות וחוכך בדעתי איך לפתוח נכנס חיים בסערה אל הסלון, ופנה אל דוד יחזקאל בשטף מילים רהוט ומשכנע. הוא החל לספר בקול בוכים על המפולת הכלכלית הנוראה שהתרגשה עליו, על בר המצווה המקרבת של בנו, שאין הוא יודע מניין לממנה [האירוע כולל בין היתר אולם מהשורה הראשונה, קייטרינג גורמה ותזמורת מקצועית שאני מעולם לא הכרתי בשמחות בר המצווה שערכתי...]. וכן הלאה. עמדתי כמשתוק. ראיתי את הדוד פוזל עליו מזווית עינו, מפרט כפי שמפרט את שתיקתי ו... מוציא את פנס הצ'קים. הימים האחרונים חלפו למול עיניי כבסרט נע. פתאום הבנתי: הכול היה מתוכנן מראש. לבי סער. חיים התכוון לצלל בקור רוח את ביקורו של הדוד העשיר כדי לכסות את חובותיו, ולהמשיך לחיות באורח החיים שבו הורגל.

הרגשתי שתהום עמוקה נפערת תחתיי. קיבלתי את הצ'ק הצנוע של הדוד, שנענד אך ורק לכיסוי ההוצאות, נפרדתי ממנו בכוחותיי האחרונים כשאני ממלמל תירוץ כלשהו, והותרתי לחיים המסוחרר מאושר להוביל אותנו ברכבו אל עבר שדה התעופה. התהלכתי כעיוור ברחובות הירושלמיים, כשאני מניח לרגליי לשאת אותי. תחושת הבגידה הייתה נוראה. האם חיים באמת אינו מבחין במצבי הכלכלי הדחוק?

שוב עלו מול עיניי פניו של חיים. הוא היה בטוח כל כך, משוכנע בעצמו. באותם רגעי הלם ראשוניים, היה הכאב קשה מנשוא, סוער ותוסס בקרבי, מסמא את העיניים ואת המחשבות. לעולם. לעולם לא אהיה מסוגל לשכוח לו, לחיים, את שעולל לי. לעולם לא ישובו היחסים בינינו להיות כשהיו...

רגלי המשוכו להוליך אותי כסהרורי ברחובות העיר, כשכולי נתון תחת סערת הרגשות. האוויר הצלול והקריר הכה בפני הסמוקים מכעס, חודר אט אט לתוך ריאותי, מצנן קמעה את מחשבותיי הלהוטות...

לאט לאט דהו סימוני הקריאה מלאי הזעם שמילאו את נשמתיי.

גם חיים הוא אחיי, ואחרי הכול, גם הוא התמסר אל הדוד. בעצם, בעצם גם לחיים מותר לנצל את ההזדמנות לבקש... ומנין לי הקביעה שזה היה משהו מתוכנן? אומנם כך זה נראה כעת, בעיניים שלי, אבל אולי אני טועה?

ובכלל, אולי חיים בכלל לא הבחין במצבי הכלכלי

יהיה לי סבא עשיר. ולא, אני לא מתכוון לסבא שמחלק חמישים שקלים לדמי חנוכה, או מגיע לביקור אם מתנות מארץ החלומות. די בכך אם אספר שדירתי הפרטית שבאחת משכונות ירושלים נרכשה כולה מכספו, כמו גם דירותיהם של כל בני דודי. בתקופה שבה הייתי מאורס, התארס גם בן דודי, חיים. בבניין מגורי, שנבנה באותה עת, נותרו שתי דירות למכירה, וסבא רכש את שתיהן בעבור נכדיו העומדים להינשא. כך מצאתי את עצמי בדירה סבירה בהחלט ו... בשכנות לבן דודי.

לאחר כמה שנים, הלך הסבא זכור לטוב לבית עולמו בשיבה טובה. לאחר שציווה את רכושו לנכדים הרבים שעדיין לא נישאו, לא נותר הרבה מה לחלק. מי מבינינו שבנה על ירושה דשנה, נאלץ עד מהרה לוותר על חלומותיו...

כמה שנים לאחר מכן, יצא חיים בהדרגה לעולם המסחר. הוא ניחן בחוש מסחרי נפלא, ירושה מהסבא כפי הנראה, ועשה חיל בעבודתו. אני לעומתו המשכתי לשקוד על לימודיי בכלל, וברוך השם ראיתי ברכה מרובה.

תוך כמה שנים, החלו לצוץ הבדלים משמעותיים ברמת חיינו. המשפחות גדלו והתרחבו, אשתי נאלצה לצמצם את שעות עבודתה, ואנו חיינו בחשבון מדוקדק. ביתו של חיים, לעומת זאת, התנהל בהרחבה. השתדלנו לשדר לילדיו את האושר שבחיי תורה, ולהסתיר מהם את המאבק הבלתי אפשרי כמעט בין ההכנסות הזעומות להוצאות הבלתי נמנעות. לאורך כל הדרך ראינו שיעתא דשמיא מיוחדת. היו חודשים טובים יותר ופחות, אבל בסך הכול הצלחנו להחזיק יפה את הראש "מעל המים".

לגלג חוזר בעולם, לאחר כמה שנים נקלע חיים לקשיים כספיים רציניים. עסקה מסוימת שבה השקיע את מרבית רכושו, קרסה, והכניסה את חיים לחובות אדירים. כאדם שקול, הבין חיים שבמשך כמה שנים עליו להצטמצם. למעשה היה עליו לחיות ברמת חיים דומה לשלי, אולם בעוד אני הורגלתי לכך, בעבורו היה הדבר קשה כמות.

הבנתי את כאבו של חיים, אולם כמובן לא יכולתי לעזור לו במאומה. תקופת השידוכים הקרבה על מרים בכורתית הדירה שינה מעינינו... מרים הייתה נערה עדינה וכלילת מעלות, ורציתי שבשילה את הטוב ביותר. לו רק היה לי סכום כסף בצד...

בשעת ערב שגרתית, צלצל הטלפון בביתי. על הקו היה דוד יחזקאל, דוד-רבא, ליתר דיוק. יחזקאל הוא אחיו הצעיר של סבי המתגורר במקסיקו. אף הוא עשיר כסבי, ויש אומרים אף עולה עליו בעשירותו. חיבה יתרה רש לי לדוד יחזקאל עוד מילדותי המוקדמת, אולם רחש מרחק הארצות היו המפגשים נדירים. לא ויתרתי על שיחת טלפון לדוד מדי ג', למרות מחירה של שיחה כזו. חמלתי על דודי שהתגורר לבדו במקסיקו, בעוד ילדיו, שהיו גם הם סוחרים גדולים ועשירים מופלגים, עקרו זה מכבר לארצות הברית.

מה יכול לרצות ממני דוד יחזקאל? תמהתי. תמהיתי לא ארכה זמן רב. "תשמע, מאיר", שח לי הדוד, "בעוד שלושה שבועות יחול יום השנה החמישים לפטירתו של אבי. רציתי להגיע לארץ לקברו של אבא, ובהזדמנות זו לרענן קצת את היכרותי עם המשפחה כאן בארץ. מה דעתך, מאיר?" שאל בחביבות.

"רעיון נפלא", השבתי לו, תמה במקצת. "שמע נא, מאיר" הרצין קולו של הדוד, "איני מעוניין להתארח בבית מלון. אנא, מצא לי דירה לידך למשך השבועיים שאשהה בארץ. ברצוני לפגוש את בני המשפחה במסגרת ביתית".

הבטחתי לדוד שהכול יסודר על הצד היותר טוב, ולאחר איחולים חמים ולבביים הורדתי את השפופרת. לבי הלם בקרבי. משמעותו של התפקיד שהוטל עליי זה עתה הייתה ברורה לי לחלוטין. הוטלה עליי עבודה רבה, אבל התגמול, זאת ידעתי, עתיד לבוא.

עשרת הימים עד לבואו של הדוד היו רצופים בפעילות קדחתנית. לא הסכתי כן מאמץ לאתר דירה מתאימה באזור, לציידה, ולתכנן סדר יום עמוס ומרתק בעבור הדוד.

ככנות יכול אני לומר כי עיקר מטרת הייתה לשמח את לבו של הדוד, אולם בסתר לבי ציפיתי גם לתגמול

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת וַיֵּצֵא - הפל לטובה

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֶרְנָה"
(בראשית כח, י)

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שלוש נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

את כל הקשיים. מצינו בחז"ל הקדושים במסכת ברכות (ס' ע"ב) שהביאו את המעשה של ר' עקיבא שאמר לתלמידיו: "כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד". פירוש הדברים הוא שכל מה שה' עושה - הכל לטובה עושה.

ר' עקיבא התנסה בניסיון קשה מאוד. יום אחד נקלע בדרכו לאיזה עיר והגיעה כבר שעת הלילה. ר' עקיבא נקש על אחת הדלתות של הבתים בעיר. כאשר ביקש להיכנס אמרו לו: "אין כניסה".

ר' עקיבא אמר באותו רגע: "כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד" וכך המשיך לדרכו. ר' עקיבא הלך לו לשדה אחת מחוץ לעיר.

היה לו נר, תרנגול וחמור. היה לו נר כדי שיהיה לו אור בלילה. תרנגול כדי שיעורר אותו משנתו בבוקר וחמור כדי שיוכל לשים עליו משא.

לפתע באה רוח וכיבתה את הנר. בא חתול ואכל את התרנגולות ובא אריה ואכל את החמור. בלילה באו שודדים ושבּו את אנשי העיר. ר' עקיבא אמר באותו רגע: "כל מה שה' עושה לטובה עושה".

פרשת ויצא כולה סתומה. לכאורה אדם היה יכול לעלות בדעתו לשאול: "למה הקב"ה עשה כך ליעקב אבינו שיצא מחוץ לביתו של לבן הרמאי וזאת אחרי שלמד תורה יותר משבעים שנה? הרי יעקב למד ארבע עשרה שנה בבית שם ועבר ושאר הזמן בביתו. הוא גם הקדיש את כל חייו לבורא יתברך וקיים את רצון אביו ואימו ללכת לחרן?"

לכן הקב"ה קבע שפרשת ויצא היא פרשה סתומה, כדי שח"ו לא יהיה לאף אדם איזה שמץ של הרהור אחר הקב"ה במחשבתו מדוע הקב"ה עשה כך לצדיק כה גדול כיעקב אבינו.

רק בסוף הפרשה ובפרשיות אחרות אנחנו רואים את הטובה שבורא עולם עשה איתו. דוקא עֵשׂו ירדוף את יעקב והוא יצטרך ללכת לחרן. בדרך אליפז שדד את כל ממונו וחי בבית לבן הרמאי עשרים שנה ועוד סבל מאוד מלבן הרמאי.

כל זה כדי לטובב שיעקב אבינו יהיה בחיר האבות ויזכה ליי"ב שבטים קדושי עליון.

דברים אלו הם כעין דברי יוסף לאחיו בסוף פרשת ויחי. יוסף אמר לאחיו: "וְאִתְּכֶם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֲלֵקִים חֲשַׁבְתֶּם לְטֹבָה" (בראשית נ, כ).

מה שהיה נראה לכם רע במעשיכם הקב"ה חשבה לטובה, שה' יתברך סיבב לטובה שעל ידי לא תמותו ברעב.

כל מה שיעקב אבינו עבר היה בזכות האמונה שהכל זה לטובה. כך הצליח לעבור

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"ה	כנסת לכת	צאת לכת	יבין חס
י"ט	16:00	17:12	17:44
כ"א	16:17	17:09	17:39
מ"ט	16:16	17:08	17:39
כ"ב	16:20	17:12	17:43

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה - חֲנֻכָּה - חֵלֶק א'

מה העניין בהדלקת נרות חנוכה? האם אישה יכולה להדליק את הנרות במקום בעלה?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: ?

בתקופת בית המקדש השני מלכי יוון גזרו גזירות על ישראל. הם עמדו עליהם להשכיח מצוות התורה ולבטל אותם מדתם. לא הניחו להם לעסוק בתורה ובמצוות. היוונים נכנסו להיכל בבית המקדש ופרצו בו פרצות. היה צר מאוד לישראל מפניהם עד שה' ריחם עליהם והציל אותם מידם. בני החשמונאים הכהנים הגדולים גברו עליהם והושיעו את ישראל מידם.

כאשר החשמונאים נכנסו להיכל במקדש ורצו להדליק את המנורה הטהורה, לא מצאו אלא פך אחד של שמן טהור. היה בו כדי להדליק את המנורה יום אחד בלבד. נעשה נס והדליקו ממנו שמונה ימים. אותו יום שבו פך השמן נמצא, היה כ"ה בחודש כסליו. לכן תיקנו חכמים שהיו באותו דור, לעשות שמונה ימים אלו ימי משתה ושמחה. מדליקים בהם נרות כדי לפרסם את הנס.

נשים חייבות בהדלקת נרות חנוכה. למרות שבדרך כלל נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא- הן חייבות בנרות חנוכה, מכיוון שגם הן היו באותו הנס. (רמז לדבר "וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אִמֶּן" (במדבר ה, כב)- א-ארבע כוסות בפסח, מ-מקרא מגילה בפורים נ-נרות חנוכה. נשים חייבות במצוות אלו למרות שהן מצוות שהזמן גרמא).

לכן, אם לא יכול להדליק את הנרות בביתו, כגון שצריך לנסוע למקום רחוק, ראוי ונכון שימנה את אשתו שתהיה שליחה שלו להדליק את הנרות במקומו. כך הוא יוצא ידי חובה אפילו אם לא נמצא בשעת ההדלקה.

פְּגִיעָה וְתוֹצְאוֹתֶיהָ

להלן סיפור שמעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו להיזהר מפגיעה בזולת. להלן הסיפור מפי בעל המעשה: אני גר באשדוד. יש לי רכב ומפעם לפעם אני מסיע אנשים בתשלום. אברך אחד הזמין אצלי נסיעה להר המנוחות יחד עם אשתו. הנסיעה התחילה באווירה כבדה וטעונה. השקט נשמר למשך דקות ארוכות.

בהמשך הנסיעה האברך שפך את ליבו: "הבן שלי מאושפז ב'מעייני הישועה' במצב נפשי חמור. זה דבר שאיני מאחל לאיש. היסורים שלו, היסורים שלנו. עינינו רואות וכלות ואין בידינו להועיל מאומה. בתוך הניסיון המר והנמהר הזה, עשינו חשבון נפש על המעשים שלנו".

"אשתי אמרה שאולי עלינו לבקש ממישהו מחילה. לאחר דקות ארוכות נזכרנו: לפני כמה שנים יצאנו מהבית. השארנו את הילדים הקטנים עם נערה צעירה ששימשה כבייביסיטר. כשחזרנו, גילינו שנעלם לנו כסף בסכום גדול מאוד. חיפשנו בכל הבית ולא מצאנו. החשד נפל על הבייביסיטר. אשתי שאלה את הנערה על כך והיא הכחישה את העניין מכל וכל".

"המשכנו לחפש. מכיוון שלא מצאנו, חזרנו אל המשפחה של הנערה. דרשנו את הכסף. האם כעסה עלינו: 'מה אתם רוצים ממנה? הבת שלנו בעלת יראת שמיים והיא לא תיגע במה שלא שייך לה'. אבל אנחנו טענו שההורים מחפים עליה במקום לחנך אותה ועוד כמה חילופי דברים בסגנון הזה".

"אשתי אמרה שעלינו לבקש מחילה מהנערה שפגענו בה. לאחר מאמצים איתרנו את הנערה שגרה היום בחו"ל. אשתי שוחחה איתה בטלפון. הנערה לשעבר זכרה את המקרה ואמרה שהיא לא לקחה כלום ואין לה בעיה למחול".

'אני מבינה שהייתם לחוצים מאוד ולכן פעלתם כך. אני מוחלת בלב שלם, אבל תדעו שכבר אז לקחתי את העניין יותר בקלילות. מי שבאמת נפגעה זאת אמי ע"ה. היא לא יכלה לשאת את זה שחושדים בבת שלה. היא נפטרה. ממנה אתם צריכים לבקש מחילה'. אשתי ביררה אצלה על מקום מנוחתה של האם ואנחנו בדרך לשם".

אני כהן ולכן לא נכנסתי למתחם. הנוסע שלי עלה להר ומצא את החלקה בהר תמיר. במרחק כמה קברים מצא בחסדי ה' תשעה יהודים בדיוק. הוא ביקש מהם להצטרף למספר דקות כדי שיוכל לבקש מחילה והם הסכימו להצטרף למנין. הנוסע ואשתו חלצו נעליים ובלב נשבר ביקשו מחילה מהאימא של הנערה.

בדרך חזור האברך שלצידי מקבל טלפון מ'מעייני הישועה'. זאת אחרי תקופה קשה שלא ראו שום התקדמות. "הבחור שלך יכול להשתחרר", הם אומרים לו. "ערכנו עכשיו בדיקות והמצב שלו תקין. אנחנו ממליצים לו על תרופה מסוימת בעוצמה פחותה למשך תקופה. יש סיכוי גדול שאחרי ביקורת חוזרת יוכלו להוריד גם את התרופה הזאת". אני רק הנהג זה הסיפור שהייתי עד לו. את המסקנות תסיקו בעצמכם.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

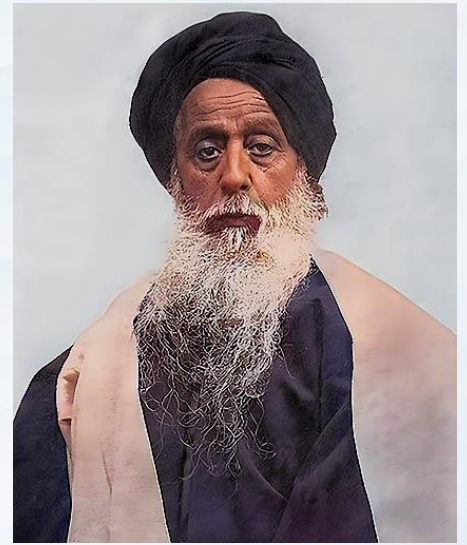
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב רפאל דאבוש זצ"ל

הגאון הרב רפאל דאבוש זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ד (1864) בעיר ז'ליטן שבלוב. נצר למשפחת רבנים ידועי שם מהעיר טריפולי. למד והתחנך בעיר טריפולי מפי אביו ומפי חכמים גדולים אחרים. בהתחלה התמנה לשמש כדיין. לאחר מספר שנים בשנת ה'תרס"ב (1902) התמנה לשמש כאב בית הדין היהודי בטריפולי. בתפקיד זה שימש עד ליום פטירתו.

נחשב לאחד ממנהיגי הרוחניים של הקהילה בעת הכיבוש האיטלקי. איש צנוע, אציל, עניו וטהור. בעל יראת ה'. השפיע על כל הסובבים אותו בחום לב ובפשטות הליכות. היה אחד ממנהיגי הרוחניים הגדולים של הקהילה. מוזכר כאחד מגדולי רבני יהדות לוב.

מסכת חייו של רבינו היתה רצופת יסורים וכאב. בחייו מתו עליו בן ובת בגיל קטן מאוד. בן נוסף, גבריאל (גברי), נפטר קרוב לגיל בר-מצווה. בן נוסף, פראג'י, בחור נפלא חסיד ועניו, נפטר בבחורותו כשהיה קרוב לגיל שלושים. בן נוסף, חי דאבוש, נפטר כבן כ"ז שנים. בנו, ר' שאול הי"ד, נרצח במאורעות הדמים בטריפולי. רבינו קיבל את כל היסורים באהבה.

בשנת ה'תרפ"ז (1926) חיתן זוג בטריפולי. הבמה שעליה החופה היתה בבית גדול בקומה השניה. הבמה התמוטטה וכל העומדים עליה ביניהם הרב ואנשים נוספים נפלו מגובה רב. גופו החלש של רבינו לא יכל לעמוד בכאב ולאחר שהתייסר כשבועיים ימים, נפטר מפצעיו בבית הרפואה ב-י' כסליו ה'תרפ"ז (1926). חי כ-62 שנים.

אביו: הרב המקובל פרג'אללה (שימש כאב בית הדין בעיר טריפולי). **מרבתי:** אביו, הרב המקובל פרג'אללה. **ילדיו:** שמונה ילדים - חמישה בנים ושלוש בנות. ביניהם: ר' כלפון (כיהן כדיין בבית הדין הרבני בעיר בנג'זי), ר' שאול הי"ד (נרצח במאורעות הדמים בטריפולי בשנת 1945), בן ובת נפטרו בצעירותם, גבריאל נפטר לפני שהגיע לגיל מצוות, פראג'י נפטר קרוב לגיל שלושים. מרת מרים (רמו) (נישאה לר' כמוס נחאיסי, דיין בבית הדין הרבני בטריפולי. בארץ כיהן כרב שכונת שיכון דן בעיר תל-אביב). **מתלמידיו:** ר' רפאל סויד.

ר' רפאל סויד, המזכיר השלישי בבית הדין בטריפולי, סיפר על גדולתו וצניעותו של רבינו: "פעם אחת נסעתי עם הרב במרכבה והוא ביקש לשבת לשמאלי. אני, למרות יראת הכבוד שהיתה לי כלפיו העזתי ואמרתי לו: 'רבינו, זה לא יתכן!'. רבינו ענה לי, ספק בתמיהה ספק בגערה: 'מה אכפת לך? מה זה משנה?'. רק אחרי שאמרתי לו: 'אני חושש שהאנשים שיראו אותי נוסע לימינך לא יזקפו את זה על חשבון ענוותנותו של הרב אלא על חשבון טיפשותו של התלמיד', רק נימוק זה - השמירה על כבוד התלמיד, שכנע אותי".

ר' רפאל סויד סיפר: רבינו פעם אחת הלך ברחוב היהודים, בטריפולי. בדרכו הגיע גוי אלים שהיה מקורב למלכות. הגוי החליט להתעלל ברב של היהודים. הוא עצר את רבינו ושאל אותו בנימה של זלזול: "מי אתה?". רבינו בעונה מופלאה אמר לו: "אנוכי עפר ואפר!". הגוי הביט ברבינו. הוא לא ציפה לתשובה כזאת.

הוא פנה לרבינו ואמר: "לך מכאן!" כשהוא מוסיף תנועת זלזול בידו. רבינו המשיך בדרכו. לפתע הגוי חלה כשבצקות מילאו את כל למרות שבאו אליו טובי הרופאים, הם הודיעו לו כי אין ביכולתם לעזור לו. במשך ימים רבים שכב על ערש דוי כשהוא סובל מקשיי נשימה ומפרפר בין חיים למוות.

הקאדי הגיע לבקר את הגוי. כשראה את מצבו הוא שאל: "האם עשית מעשה חמור לאחרונה?". הגוי הביט בקאדי, חשב מעט ואמר שהוא לא זוכר. הקאדי המשיך להקשות: "אולי פגעת באדם קדוש לאחרונה? נסה להיזכר מה קרה לפני שחלית". הערבי נשבע כי לא עשה שום דבר רע. הקאדי המשיך: "תנסה לחשוב, לא יתכן שמחלה כזו פקדה אותך לחינם!". לפתע הערבי נזכר והודה: "לפני שחליתי, עברתי ברחוב היהודים וראיתי את הרב של היהודים. רציתי להתעלל בו ולכן שאלתי אותו: 'מי אתה?'. הוא ענה לי: 'אנוכי עפר ואפר'. כעסתי על התשובה וגערתי בו שיעזוב מיד את המקום".

הקאדי הבין מיד בגלל מה הרעה. הוא ציוה על בני ביתו של הערבי ללכת מהר אל בית-הרב ולהתחנן על נפשו של אביהם. הקאדי גם הציע שיביאו איתם מתנות חשובות וכסף רב, אולי כך רבם של היהודים יסכים לסלוח לאביהם. בניו של הגוי מיהרו לבית-רבינו. יחד איתם הצטרפו אנשים רבים. הצדיק כמובן לא הסכים לקבל דבר. כששמע כי הם מבקשים ממנו שיסלח לאבא שלהם מכיוון שהוא חולה אנוש, עמד, הניח את ידו על עיניו ונשא תחינה. שתי מילים אמר ולא יסף.

לאחר מכן פקח את עיניו ואמר לבנים: "לכו לביתכם!". הם שבו לביתם. להפתעתם הרבה מצבו הרפואי של אביהם הלך והשתפר מרגע לרגע. אחרי פרק זמן קצר הגוי קם ממיטת חוליו והבריא לחלוטין. לא היה ניכר כי רק לפני זמן קצר פרפר בין חיים למוות. אחרי שהגוי הבריא, הוא קרא לבני משפחתו. הם הלכו לבית הצדיק כדי להודות לו ולבקש את סליחתו על הפגיעה בכבודו. הסיפור התפשט בקרב הגויים בכל רחבי טריפולי והדבר היה למופת ולקידוש שם שמיים ברבים.

ר' בינו בתמימותו ובכבוד הרב שנתן לתורה וללומדיה הקפיד מאוד בקדושת האותיות בהן כתובה התורה (האותיות המרובעות). פעם אחת המזכיר ר' רפאל סויד הגיש לרב מסמכים לחתימה. המסמכים כולם היו כתובים הכתב יד 'מעאלק' (כתב יד מיוחד ליהודי צפון אפריקה) כנהוג באותם ימים, אלא שבטעות התואר 'ראש בית הדין' במקום שבו ר' רפאל היה צריך לחתום נכתבו באותיות מרובעות. הרב החזיר לר' רפאל סויד את המסמכים וסירב לחתום. המזכיר שאל: "מדוע רבינו מסרב לחתום?".

הרב ענה: "אתה יודע כי מסמך זה לא הולך לתיק או למקום שבו אנחנו יכולים להיות בטוחים שישמר היטב. זה אישור שניתן למעוניין בו לצורך השעה. קיים חשש כי במרוצת הזמן ילך לאיבוד ואולי אף יתגלגל למקומות לא רצויים". המזכיר עמד נדהם באותם רגעים לנוכח חסידותו הגדולה של הרב. הוא מיהר להכין שוב מסמכים והפעם בלי אותיות מרובעות.

חֶסֶד וְשִׁכָּרוֹ

התחלתי לצרוח את כל הפסוקים שאומרים בידוי, תחנון וסליחות. גופי קפא וכוחותי אפסו. נשכבתי על הרצפה כמעט מעולף מקור. עצמתי את עיני והתכוננתי להשיב את נשמת ליוצרה. הזלתי דמעות אחרונות, בהם פניתי לבורא עולם מעומק ליבי ואמרתי בבכי מר:

"ריבונו של עולם, הרי הינך יודע שהייתי עסוק בשעות האחרונות בעשיית חסד ושמחה עם ילדיך. גם עם חברי בן ה-38 הטרחתי את עצמי להגיע עד אליו כדי לשמחו. משם מיד עשיתי את דרכי בשביל לעשות חסד עם אחותי".

"באמצע עשיית החסד, בעודי מסדר לה את הבשרים במקפיא אני עומד לסיים את חיי. אנא בורא עולם, בזכות ששימחתי יהודים, בזכות שיתרתי על הנוחיות שלי והזמן שלי למען השני שיהיה לו טוב – תן לי לחיות. יש לי אישה, ילדים ומשפחה. הם לא יוכלו לקבל את לכתי בטרם עת. אנא ה' יתברך, אפסו כוחותי וגופי מותש. קבל את תפילתי בטרם אשיב את נשמת", אמרתי בתפילה הכי עמוקה ורותחת שיצאה מליבי אי פעם.

אני רואה לפתע באורח נס פס קליטה אחד בפלאפון שעד כה היה ללא קליטה במשך דקות ארוכות. ניסיתי את מזלי וצלצלתי למנהל התפעול שהיה עד אותו רגע בישיבה. ליבי הלם בהתרגשות.

אולי יהיה כאן נס. הלואי ויענה לי מפני שגופי כבר קופא. איני יודע עוד כמה שניות יש לי לפני שאאבד את ההכרה. ואז... נשמע קולו של אלי אמסלם בצד השני. זעקתי לו: "אני תקוע במקפיא. תגיע לכאן דחוף!!!".

אלי טס לחדר ההקפאה, פתח את הדלת ולא האמין למראה עיניו. הייתי במצב של עילפון חלקי, שרוע על הקרקע. הוא גרר אותי החוצה והזמין את כוחות ההצלה. אמבולנס פינה אותי במהירות לבית הרפואה, אושפזתי עד להתייצבות במצבי בנס גלוי. לאחר כמה ימים שוחררתי מבית הרפואה.

כשיצאתי מבית הרפואה, אמסלם הגיע אלי לבקר אותי ואמר: **"אתה לא מבין מה גודל הנס! מעולם לא הפעלתי את הפלאפון שלי בישיבה, מכיוון שאין שם קליטה טובה. תמיד כשאני מגיע לישיבה, אני מכבה את הפלאפון."**

"באותו ערב הייתי צריך לשוחח עם אשתי, ולכן הנחתי את הפלאפון על אדן החלון. קיויתי שבאזור החלון אולי תהיה קליטה. ב"ה אכן היתה שם קליטה מסוימת וזכיתי לדבר איתה. שניה אחת אחרי שסיימתי את השיחה עם אשתי, קיבלתי שיחה ממך.

זה היה שניות בודדות לפני שעמדתי לכבות את הפלאפון. ממש באותו רגע אתה התקשרת והודעת לי על מצבך. כזה נס גלוי לא ראיתי מימיי, הקב"ה הציל אותך נגד הטבע."
(מעובד מטוב לחסות בה')

מגיד המישרים הרה"ג חיים זאיד סיפר: בחול המועד סוכות ה'תשפ"ב גיסי התקשר אלי ואמר לי: "אם תבואו אלינו לסוכה, אספר לך מעשה לא יאומן שקרה לי בימים האחרונים". הסכמתי כמובן. עלינו לרכב עם כל המשפחה ונסענו לסוכה של גיסי.

שוחחנו ואז גיסי סיפר: בערב סוכות האחרון אחותי שמעה על מבצע גדול באחת הקצביות במחיר מוזל מאוד. היא בדקה וראתה כי המבצע משתלם וקנתה עבור המשפחה עשרים קרטונים של בשר איכותי עם משלוח עד הבית.

כשהבשר הגיע, הבינה כי אין מקום במקרר לכל הבשר. מכיוון שאני מכהן כרב בישיבה שבה יש מקפיאים גדולים, אחותי התקשרה אלי וביקשה לאחסן את הבשר אצלנו בישיבה לעת עתה.

התקשרתי למנהל התפעולי של הישיבה לברר את העניין. בינתיים התבשרתי על חבר ילדות מהישיבה שמתארס היום, כשהוא בן 38. חיכינו כל כך הרבה שנים שיזכה לבנות בית. כששמענו זאת לא היתה עין שנותרה יבשה. אותו חבר גר בחדרה. למרות המרחק הרב מבני ברק לחדרה החלטתי לנסוע אליו ולאחל לו מזל טוב.

יצאתי מגדרי ונסעתי שעה הלוך עד לאירוסין ושמחתי מאוד בשמחתי. בדרך חזרה לבני ברק מנהל התפעול של הישיבה, אלי אמסלם, מתקשר ואמר כי יש אישור להעמיס את הבשר של אחותי במקפיאי הישיבה. הודיתי לו. כשהגעתי לבני ברק, נסעתי לישיבה כדי להעמיס את הקרטונים במקפיאי הישיבה.

ב"ה מחסד לחסד – משמחת חתן לחסד עם משפחה ברוכת ילדים. במשך דקות ארוכות העמסתי את הבשר. סידרתי את הקרטונים בחדר ההקפאה הגדול. לפתע בום! דלת חדר ההקפאה נסגרה עלי והתאורה כבתה. היה זה פחד אימים! מצאתי את עצמי בתוך חדר ההקפאה נעול מבפנים, בלי חשמל ובלי קליטה, לכוד בקור עז. מאדם שחיינו מאושרים – אישה, ילדים, עבודה תורנית ועתיד מזהיר, לפתע אתה מרגיש שהכל הולך להיפסק ברגע אחד ואתה בדרך לסיים את חיך!

שהייה בחדר ההקפאה לזמן ממושך עלולה להכניס את האדם למצב היפותרמיה (חום גוף נמוך במיוחד) עד לאיבוד הכרתו ומותו - דבר שעלול להיות ענין של דקות.

התחלתי לצעוק ולצרוח אבל אף אחד לא שמע אותי. חום גופי ירד פלאים ולא האמנתי כי הגיע קיצי. בדמעות ואימה התחלתי לומר וידוי וקריאת שמע – הזדעזעתי מכך שאסיים את חיי בגיל צעיר ובאופן הזה כשיש לי אישה וילדים קטנים בבית.

אם לא יתרחש נס מיד, יהיו אלו השניות האחרונות בחיי.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב שמואל בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוזה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמח ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל
אביבה וושי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	דב בן יצחק ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	סליים בן פרוחה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
	עפאת בת השמח ע"ה	

תנצב"ה

הדלקת נרות: 16:00

צאת השבת: 17:11

מוצ"ש לר"ת: 17:44

הזמנים לפי אופק ירושלים

שבת
שלום!

ביתנו החדש

ארגון לשלום בית וחנוך ילדים, בראשות הרה"ג אבנר קוזאס שליט"א

ביחד

קפטן ג'נטלמן

למדנו שהאשה מחפשת בעל שינהיג ויוביל וידע לקחת אחריות. אבל מצד שני היא לא רוצה מושל ועריץ, היא לא רוצה בעל קשוח שזורק פקודות. גם הקיצוניות הזאת איננה טובה.

אשה רוצה שבעלה יוביל ויהיה קפטן, אבל קפטן ג'נטלמן, שעם כל הכבוד שנותנים לו כקפטן, בכל זאת ידע להנהיג את הבית ברכפות ובאהבה כג'נטלמן.

שני קפטנים היו על הסיפון העליון של הספינה. שניהם לבושים במדים לבנים בוהקים, דרגות קצונה מוזהבות על כתפיהם, וכובע כחול של קפטן לראשיהם.

אחד מהם קיבל הודעה בביפר: אדוני הקפטן, המלח הזוטר שנמצא בחדר המכונות בוכה... לטיפולך!

צעק אותו קפטן: שוב הנודניק הזה, העצלן הזה, נמאס לי ממנו... תזרקו אותו מהאנייה שלי...

קוראים יקרים, מי היה רוצה להיות תחת פיקוד של קפטן כזה? לא רק שהצוות לא יוכל לסבול אותו, אלא יום אחד כולם יברחו והוא ישאר שם לבד.

לעומתו, הקפטן השני קיבל את אותה הודעה בביפר: אדוני הקפטן, המלח הזוטר שנמצא בחדר המכונות בוכה... לטיפולך!

אמר הקפטן לעצמו: מה, בספינה שלי בוכים? זה לא יכול להיות, זה נגד התקנון, בספינה שלי רק מחייכים...

ירד הקפטן בכבודו ובעצמו לטפל בענין, נכנס לחדר המכונות המלוכלך והמגורז, הוא לא חשש שבגדיו המהודרים והמוזהבים יתלכלכו, רק דבר אחד הטריד אותו - למה המלח הזה עצוב. הקפטן מצא את המלח ליד אחת המכונות, כשהוא מכונס בתוך עצמו ובוכה. התכופף הקפטן ואמר לו: מלח שלי, זה אני, הקפטן, מה קרה לך? אתה לא יודע שאתה נמצא על ספינת החיובים?

הרים הקפטן את אותו מלח זוטר, חיבק אותו ואמר לו: מהיום כל תלונה ובעיה שיש לך אתה ניגש רק אלי, אני אטפל בך... בוא נעלה לסיפון, נשאף אוויר צח, נשתה משהו... ועכשיו אני רוצה שתתחיל לחייך...

קוראים יקרים, מי לא היה רוצה להיות תחת פיקוד של קפטן עם כזאת אישיות ורגישות? לא זו בלבד שהצוות יעריך אותו, אלא גם יעריך אותו. כולם יהיו מוכנים להשתחוות לו אפיים ארצה.

בעל יקר, כך צריך להנהיג בית, מצד אחד להיות קפטן, ומצד שני להיות ג'נטלמן, צריך לדעת מתי 'לדפוק על השולחן' ולא לוותר, וצריך גם לדעת מתי לחבק ולחייך.

כשאתם בוכה ושבורה, תקים אותה, תעודד אותה ותאמר לה: אני מתכנן טיול רק לשנינו יחד, תתכונני. מיד תראה שהיא קמה ורוצה בהילוך איטי, היא חיה ופורחת, הקמת אותה לתחייה!

(מתוך הספר 'ביחד')

פרשת השבוע

כח הוויתור

בפרשתנו יעקב אבינו מקים את בית ישראל. הוא נושא את רחל ולאה ומוליד מהם את השבטים. אבל, המהלך הזה לא היה קל, לכן מרמה אותו ומחליף לו את רחל בלאה ואף על פי כן יעקב נושא את רחל. נתבונן במהלך הזה ונגלה דבר נפלא. יעקב בא מבאר שבע לחרן ויושב על הבאר והוא שואל את הרועים: "וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲיִדְעֶתֶם אֶת-לָבָן בְּרִנְחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדַעְנוּ... וְהִנֵּה רַחֵל בְּתוּ בָאָה עִם-הַצֹּאֵן".

יעקב אבינו פונה אל רחל ומציע לה נישואין. רחל מציינת בפניו שאביה רמאי והוא לעולם לא יחתן את הצעירה לפני הבכירה. ואז יעקב מציע לעקוף את רמאותו של אביה ומלמד אותה סיסמא - שלוש הלכות: הפרשת חלה, טהרת המשפחה, והדלקת נרות שבת. דהיינו: חלה, טהרה, הדלקת הנר. הוא אומר לה שביום החתונה אם אביה יחליף הוא ישאל את הסיסמא ולפי זה הוא ידע אם זה היא רחל אם לאו. ובאמת כך היה, לכן הרמאי מחליף בליל הכלולות ובמקום רחל הוא מכניס את לאה לחופה, אבל רחל לא יכלה לעמוד מנגד היא לא תתן שאחותה תתבייש. רחל קוראת ללאה אחותה ואומרת לה: אחותי ראתי שאבא החליף בנינו? עכשיו תכניסי לאהל, יעקב ישאל את הסיסמא ואת לא תדעי לענות ויהיו בושות וביזיונות... ואז לאה אומרת לרחל אם כן מה נעשה? רחל מוותרת על יעקב ומוסרת לה את הסיסמא- חלה, טהרה, הדלקת הנר.

ובאמת כשלאה נכנסת לאהל, יעקב מבקש ממנה את הסיסמא - ולאה אומרת אותה במדויק. עכשיו יעקב משוכנע שזוהי רחל. ומה התוצאה? "וַיִּהְיֶה בַבֶּקֶר וְהִנֵּה-הוּא לָאָה...". אחרי מהלך כזה היה צפוי שיעקב אבינו לעולם לא ישא את רחל כיון שהיא עזרה לרמאות של אביה. ובכל זאת יעקב אבינו לוקח אותה לאשה. יעקב אבינו התפעל מעוצמת הוויתור שהיתה לה כדי שאחותה לא תתבייש.

אבל רחל עצמה לא ידעה זאת, היא וויתרה על יעקב כדי שאחותה לא תפגע. ולכאורה מה היינו אומרים? הנה רחל וויתרה והפסידה את יעקב הצדיק, כשמוותרים מפסידים! והקב"ה הוכיח לנו את ההיפך לגמרי. מוויתורים לא מפסידים כשעושים מצוות ולכאורה מפסידים דברים אחרים זה לא המציאות. אלא הקב"ה מחזיר כפל כפלים, לפעמים אדם עושה מצות חסד וכתוצאה מכך הוא התעכב, אחר לעבודתו ופיטרו אותו. אל לו להצטער - רווח והצלה יבוא ממקום אחר - ממצוות לא מפסידים.

דוגמא נוספת נפלאה ישנה בפרשה. לאה ילדה כבר 4 בנים ועצרה מלדת. ראובן היה בשדה ומצא דודאים. הדודאים יש ביכולתם לפתור בעיות עקרות. ואז רחל מבקשת מלאה: "תני נא לי מדודאי בנך", אבל לאה מסרבת כי גם היא רוצה להמשיל ולהוליד עוד שבטים. ואז רחל מציעה לה הצעה: הלילה יעקב צריך לבא לאוהל שלי, תני לי את הדודאים והוא יבא לאוהל שלך, שוב פעם רחל מוותרת בשביל לאה. ובאמת באותו בלילה כתוצאה מהחלפת הדודאים יעקב הולך לאהל לאה. כתוצאה מכך נולד יששכר שהוא עמוד התורה. מה נאמר? הנה רחל וויתרה והפסידה את יששכר שלא ייולד ממנה. כאן עונה הזרה תשובה נפלאה. אומר הזוהר הקדוש: חס וחלילה שרחל חשבה שהדודאים האלה יגרמו לה לצאת מן העקרות והלא ה' פוקד עקרות! אלא ידעה רחל שהלילה צריכה נשמת יששכר לרדת לעולם וכיוון שהיא עדיין עקרה ואחותה יולדת העבירה לה את הזכות והסכימה שיששכר יולד ממנה ובאמת כתוצאה מכך נולד יששכר. אבל רחל לא הפסידה את יששכר באמת, יששכר נחשב שלה שנאמר: "קול ברמה נשמע... רחל מבכה על בניה". אומר לה הקב"ה: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאום ה'...". אומר לה הקב"ה "יש שכר" זהו - יששכר, כלומר יששכר הוא שלך בזכות פעולתך שהחלפת את הדודאים!

מכאן למדנו שכאשר אדם עושה מצוות ומוותר לאחר ולכאורה הוא מפסיד דבר מה, זה רק נראה כך כדי להעמיד אותו בניסיון, אבל האמת היא שמקבלים הכל בחזרה. שבת שלום ומבורך - אבנר קוזאס

עו"ד צעיר ייצג איש עסקים בתביעה שהוגשה נגדו. במהלך שמיעת העדויות התברר לעו"ד שהוא עומד להפסיד במשפט, ולכן פנה לשותף במשרדו ושאל: האם כדאי לי לשלוח לשופט חפיסת סיגרים? "חס וחלילה", ענה השותף, "זהו שופט הגון, ואם תנסה לשחדו כישלונך מובטח".

שבועות אחדים אחר-כך פסק השופט לטובת איש העסקים הנתבע. השותף ברח את עו"ד, והוסיף: "האם אינך שמח שזכית במשפט למרות שלא שלחת את הסיגרים לשופט?" "דווקא כן שלחתי אותם", ענה, "אך צירפתי לחפיסת הסיגרים את הכרטיס ביקור של התובע.

בדיחה

כבוד הדדי

• מחמאות - חשוב מאד שההורים יחמיאו אחד לשני ויאמרו דברי הערכה בקול רם כדי שהילדים ישמעו את הדברים ויחקו את ההורים.
 למשל, בליל שבת לפני אמירת 'אשת חיל', יאמר האבא לכל הילדים: הגיע הזמן שנאמר לאמא תודה על כל הטוב והיחס שקיבלנו ממנה במשך השבוע. ואחר כך כולם ישירו ביחד את השיר 'אשת חיל' שהוא שיר הלל והודיה לאשה.
 • המחשה - כשמכבדים זה את זה, ראוי להמחיש את הדבר. למשל, כשהאבא חוזר הביתה, האמא תתייחס אליו, תתעניין בו ותשאל אותו איך הוא מרגיש ותדאג לו לכל צרכיו. לעומתה, אם האבא רואה שהאמא קורסת תחת לחץ המטלות בבית, לא יעמוד מנגד, אלא יאמר לה בקול רם: תשבי לנוח קצת, אני אמשיך את מה שהתחלת.
 מעשים כאלו גורמים לילדים לא רק לכבד אותנו ההורים, אלא גם להעתיק הנהגות אלו לביתם כשהם יתחתנו.

אמרו חז"ל: 'איזהו מכובד - המכבד את הבריות'. כדי לקבל כבוד צריך קודם כל לתת כבוד. לנתית כבוד יש מספר אופנים.
 • לכבד את הזולת בדיבור ובמעשה. לצערנו, קורה שההורים בינם לבין עצמם, לא מכבדים אחד את השני כראוי, ולפעמים גם מזלזלים. הדבר חמור שבעתיים כאשר זה נעשה ליד הילדים. וממילא הדרישה מהילדים לכבד אותנו ההורים לא תקפה בכלל ולא עושה עליהם שום רושם, שהרי: 'אם בארזים נפלה שלהבת, מה יעשו אזובי קיר?!'. לאור זאת עלינו ההורים לדבר בכבוד אחד אל השני, ולהפגין סבלנות וסובלנות.
 סבלנות - כשאחד מבני הזוג מדבר, לא לקטוע אותו באמצע, אלא להקשיב לו עד שיסיים את דבריו ורק אז לענות.
 סובלנות - לדעת לקבל את דעתו ומעשיו של השני גם כשאינם מוצאים חן בעיני. זאת ועוד, להיזהר לא להכפיש אחד את השני בכלל. כלומר, לא לגנות את אופיו, תכונותיו או לומר לו שהכל התחיל מהמשפחה שלו...

סיפור לשבת

המקובל הרב אור שרגא זצ"ל

העניק לו גלימת מלכות, כאחד מבאי בית המלך החשובים. רבינו לא מלאו לבו להתעטף בגלימת המלכות המפוארת, פן יחשדוהו ברום לבב ולכן קיצץ את שרווליה. באחד הימים כשהלך בעיר ראה אותו אחד משרי המושל. הוא הבחין כי הצדיק לובש את המעיל המפואר שקיבל במתנה ללא שרוולים. הלה גער בצדיק והרים את ידו לסטור לו על לחיו על שהעז לזלזל במושל. אולם ברגע שהרים את ידו נשארה היד תלויה באוויר, והוא לא הצליח להורידה.
 השר התחיל לילל ולצעוק והלך לביתו, כשידו מורמת מעלה. הוא פנה לרופאים ולמומחים שיעזרו לרפא אותו אך ללא הצלחה, מעולם לא שמעו על מקרה דומה. משנודע למושל כי כוונת השר הייתה להכות את הרב, הבין כי הלה נענש מן השמים על שניסה לפגוע בצדיק. המושל הביא את שרו לרבינו וביקש ממנו שיתפלל לרפואתו וכן, הצדיק התפלל ויד השר שבה לאיתנה הראשון. המושל העניק לו גלימה נוספת ללבושה בשבתות ובימים טובים, ומאז כונה גם "מולא פוסטינו [גלימה]". השמועה על הנס עברה בעיר מפה לאוזן. יהודים וגוים חולים, נשים שלא נפקדו, ושאר נזקקים התחילו להגיע לבית הרב ולבקש ממנו, שיתפלל עליהם וראו ישועות! יהודי יזד מייחסים לרבינו את הצלת העיר מידי אויבי השאה. ומעשה שהיה, כך היה. אחד המחוזות מרד בשאה. המורדים צרו על יזד במשך שנתיים ימים והעיר עמדה ליפול בידיהם. במבוכתו הגדולה פנה השאה לרבינו והפציר בו מאד להתפלל לניצחונו ולהסיר מעליו את הסכנה. אסף החכם את זקני העיר לישיבה והיו שקועים כל הלילה בלימוד תורה. ויהי בחצי הלילה ויפן רבינו לזקני העדה ויאמר: "הטרם תדעו, כי בנפול העיר בידי המורדים ישמידונו עד אחד? חלילה, לנו לשבת בחיבוך ידיים ולחכות לכליה. מי בכס מוכן להקריב עצמו להצלת עם ה'?" ניגש אליו זקן מופלג ואמר: "ימיי ספורים, רבי ומורי, מוכן ומזומן אני להקריב את ימיי המעטים על מזבח עם ה'".
 הודה לו החכם ואמר לו: "ליך וטבלת שבע פעמים במים חיים וכתבת בטהרה על קלף שם המלאך הממונה על ניצחונות בקרב, אשר אומר לך. ואולם עליך לדעת, כי שלוש שעות אחרי כתיבת שם המלאך תפרח נשמתך ותעלה לכיסא הכבוד. קיבל הזקן עליו את השליחות, כתב את שם המלאך והגישו לחכם. קשר החכם את הקלף בכנפה הימנית של יונה צחורה והניפה מעל למגדל העיר לצד המורדים. ויהי אך עברה היונה מעל ראשיהם, פרצו לשונות אש ואכלו רבים מביניהם, ובשל הפחד והבהלה נסו על נפשם. (עין חמד)

מנהג תושבי יזד היה ללון על גג הבית בלילות הקיץ החמים וכך עשה גם אחד מילדי מושל יזד. לילה אחד, בחצות הלילה בנו של המושל הבחין באלומת אור הבוקעת ועולה מאחד הבתים בשכונה היהודית. האלומה הזוהרת יצרה מעין שביל רחב של אור זוהר העולה לשמים ויוצר שביל בוהק המחבר בין הבית לשמים. לרגע חשבי כי הוא מדמיין זאת אך משהתאושש מתדהמתו, נוכח לדעת שאין זה פרי דמיונו, וחושיו אינם מטעים אותו כלל. אכן שובל ארוך של אור יוצא מהבית בשכונת היהודים ומגיע עד לשמים. הילד ירד מהגג, והעיר את בני משפחתו כדי לחזות בפלא המסתורי. האנשים נדהמו לראות את המראה המופלא ולא הבינו מה פשרו. על אף השעה המאוחרת לא התגברו על סקרנותם, והחליטו ללכת בעקבות המראה הנפלא שראו. אפילו המושל בכבודו ובעצמו הצטרף אליהם.
 בבואם לשכונת היהודים הלכו בעקבות האור הגדול והגיעו לפתח ביתו של כבוד הרב מולא אור שרגא. הם הקישו בדלת ונכנסו וראו את רבינו יושב בשעות הקטנות של הלילה ומעין בספר. הרב הזמין להיכנס פנימה ולהתיישב. הם התפעלו מאוד נוכח ספרי הקודש הרבים שגדשו את חדרו של הרב. לשאלת המושל מה כתוב בספרים ענה הרב באדיבות רבה שנושא כל הספרים הוא היהדות. תשובה זו לא סיפקה את סקרנותו של המושל והוא התעקש לדעת מדוע זכה הרב בשובל האור הבוקע מביתו כלפי המרום.
 כששאל המושל שוב מה כתוב בספרים, השיב רבינו בנימוס רב ובסבר פנים יפות כי קיצור כל הספרים מתומצת במשפט "ואהבת לרעך כמוך". התנהגותו של הרב מצאה חן בעיני המושל, ומשנוכח לדעת כי איש חשוב יושב לפניו, הבין שאכן הוא ראוי לאור המופלא השוכן בביתו, ואין זה אור רגיל אלא אורה של השכינה. כאות להערכתו את הרב, הביע המושל את רצונו להעניק שי לרב, אולם הרב מולא אור סרב בטענה ש"ישנא מתנות יחיה". המושל ואנשיו נפרדו מהרב לשלום וחזרו לביתם. למחרת היום שלח המושל להביא את החכם אליו בעגלת מלכות, ויושיבהו בסמוך לכיסא המלך, לעיני השרים העומדים לפניו, ודיבר אליו כאל אחד מרמי המעלה ואף פסק לתת לו קצבה חודשית מאוצר הממלכה לכל ימי חייו, ולאות כבוד

"אין זוג לא מוצלח, יש זוג לא מודרך"

**האם יש לכם מריבות וויכוחים?
 מרגישים שאינכם מתאימים?
 הילד שלכם מתחצף?**

לייעוץ בנושא שלום בית, חינוך ילדים, הדרכת חתנים/כלות עם יועצים זוגיים מוסמכים של ארגון ביתנו החדש הפרוסים בכל רחבי הארץ

חייגו עכשיו - 1599-59-59-39

תורתך שאלתי

אחת.
שאלתי
למדתי בענייני ונהגותי

עיון בפרשת השבוע דרך שאלות ותשובות

בעלון זה מגוון שאלות ועליהן מקבץ תשובות מתוך הספר
'תורתך שאלתי', מבית אחת שאלתי

גיליון פרשת ויצא תשפ"ג

אֶעֱבֹדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרַחַל בְּתֶדֶךָ הַקֶּטְנָה

וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבָּאֵר (כט, ב)

מדוע יעקב הציע לעבוד פרק זמן כה ארוך?

מדוע האבן היתה מונחת על פי הבאר?

טור: רחל לא היתה ראויה אז להריון. יעקב רצה להמתין עד שתגיע לגיל 12 ויום, שתהיה ראויה להריון.

רש"י הירש: באר ציבורית אמורה להיות מכוסה בכיסוי קל, שיוכלו להרימה בקלות. באר זו כוסתה באבן כבדה, משום שבני ארם לא נתנו אמון זה בזה ועינם היתה צרה, שלא ישאב אחד יותר מרעהו, ולכן כיסו אותה בכיסוי כבד, שרק במעמד כולם ובכוחות משותפים יוכלו להזיזה ולשאוב מים.

וַיִּקְרָא לְרַחֵל וְלֵילָאָה הַשָּׂדֶה (לא, ד)

מדוע קרא להן לשדה?

מדרש אגדה: "מכאן לאדם שרוצה לדבר דבר סתר יצא לשדה ויספר במקום שאין שומעין אותו בני אדם, שאזנים לכותל ואזנים ליער, אבל בשדה אין כלום".

וַיֹּאמֶר אֶל לָבֶן מַה זֹאת עָשִׂיתְ לִי הֲלֹא

בְּרַחֵל עֲבַדְתִּי עֵמֶךָ וְלָמָּה רַמִּיתַנִּי (כט, כה)

מדוע יעקב כפל לשונו ושאל 2 שאלות?

וַתַּעַן רַחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמְרָנָה לוֹ הֲעוֹד לָנוּ

חֵלֶק וְנַחֲלָה (לא, יד)

מדוע רחל ענתה לפני לאה?

מדרש רבה (עד, ד): "למה מתה רחל תחילה? רבי יודן אמר: שדברה בפני אחותה". אכן נהגה רחל שלא כדיון, ונענשה על כך.

אור החיים: יעקב קבל על שני דברים: א. 'מה זאת עשית לי', על המעשה, שנתן את לאה במקום רחל. ב. 'ולמה רמיתני', שנקט בדרך רמאות. רמז לו שלא היה מקפיד כל כך אם לא היה עושה ברמאות.

לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקוֹמֵנוּ לְתֵת הַצְּעִירָה

לְפָנֵי הַבְּכִיָּרָה (כט, כו)

מה ענה לבן, הרי התחייב לתת את רחל?

מדרש שכל טוב: "אמר רבי יוסי: ראית מימך אדם קורא לשמעון, וראובן עונה אותו? אלא לרחל קרא ורחל ענתה אותו, אלא שלא הודית לדברי רחל, שנאמר 'ותאמרנה לו העוד לנו'".

בית הלוי: לבן קינטר אותו ברמז, כאומר אפשר שבמקומכם המנהג כן, להקדים את הצעיר לפני הבכור, (כפי שנעשה בברכות...), אבל במקומנו לא ייעשה כן.

תורתך שאלתי

אחת, שאלתי
למדתי בענייני ובהנחיית

עיון בפרשת השבוע דרך שאלות ותשובות

בעלון זה מגוון שאלות ועליהן מקבץ תשובות מתוך הספר
'תורתך שאלתי', מבית אחת שאלתי

וַיְהִי בַּעֲתַת יַחַס הַצֶּאֱן וְאֶשָּׂא עֵינַי

וְאָרָא בַּחֲלוּם (לא, ז)

מדוע האריך לפרט לנשיו את כל
האירועים?

מדרש שכל טוב: "כל כך היה מספר הענין
להם, כדי שלא יחשדוהו כגנב. מכאן שאדם
חייב לצאת מידי הבריות, ואפילו מיד אשתו
ובניו, ואע"פ שכפופין לו, כדי שלא יתגנה
עליהם".

וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִקֵּל לְבָנָה... וַיִּפְצֹל

בָּהֶן פְּצָלוֹת (ל, זא)

האם אין בכך רמאות?

פסיקתא זוטרטא: "ואם תאמר, היאך עשה
יעקב ככה, להציג את המקלות על הבריות,
והדבר נראה כגניבה? תשובה, חלילה אין זה
גניבה, שהמלאך כבר אמר לו. מה שעשה על
פי המלאך עשה... והיה המלאך מסייע לו,
וילדו כיוצא במקלות... ללמדך כי סייעתא מן
שמיא היה".

פתאום כולם שו"תפים בשולחן השבת!

הופיע
כרך חדש!
שמות א'

'תורתך שאלתי':

הסידרה שתעשיר ותרום
את שולחן השבת שלכם!
לימוד פרשיות התורה
בדרך שאלות ותשובות

מאת המחבר:

הרב חגי ולוסקי
מורה / מגיד שיעור / מרצה
כלי הנזר שלך להכנת שיעורים,
דרשות ומאמרים! פריצת דרך
בלימוד פרשיות התורה!

הזינוק לאתר: shaalti.co.il
במייל: office@shaalti.co.il
בטלפון: 052-9453811
בטלפון: 058-3213811

הזמינו
עכשיו
והמשלוח
בדרך
אליכם:

עוד סדרה מוכיחה מבית:
אחת, שאלתי
למדתי בענייני ובהנחיית

עם 'תורתך שאלתי' אין יותר שאלות

- במהלך קריאת התורה עולות לך שאלות שונות על הפרשה?
- שואף להעשיר את השיח התורני סביב שולחן השבת?
- מעוניין להכין שיעורים על פרשיות התורה בקלות וביעילות?

מה השאלה...

ספרי 'תורתך שאלתי' מכילים אלפי שאלות
לפי סדר פסוקי התורה. על כל שאלה מובאות
בקצרה, בתמציתיות ובבהירות מרבית התשובות
והפירושים שנכתבו על ידי מפרשי התורה, החל
ממדרשי חז"ל, ראשונים, אחרונים ועד גדולי ימינו.

- ✓ פריצת דרך בלימוד פרשת השבוע.
- ✓ מעשיר ומרומם את שולחן השבת.
- ✓ אינדקס יעיל ונוח למפרשי התורה.
- ✓ אפקטיבי להכנת שיעורים, דרשות ומאמרים.

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים בפרשה

ויפגע במקום ויכון שם (כח, יא)

"ושנה הפתוח ולא פתח ויתפלל, ללמדך שקפצה לו הארץ" (רש"י).
חזן אחד התפלל אצל רבי נפתלי מרופשיץ ותפלתו היתה חפוזת ומחירה.
הוכיחו רבי נפתלי: "מה ההבדל בין קפיצת הדרך לקפיצת התפלה?
בקפיצת הדרך אומרים שם, ובקפיצת התפלה מבליעים את השם..."

והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה (כח, יב)

פעם הגיע הבעל-שם טוב הקדוש לעירה אחת וכשהגיע עם הקהל לפתח בית הכנסת, נרתע ולא נכנס פנימה. לשאלת המלוים מדוע אינו נכנס, הסביר הבעש"ט: "רואה אני שההיכל פלו מלא וגדוש בתפלה ובלמוד התורה". התפלאו בלם: "אדרבה, אם כך בודאי צריך להכנס למקום כזה?" והשיבו: "כאשר מתפללים ולומדים בכונה הראויה, באהבה וביראת אלקים, עולות התפלות והשמות הקדושים ופזרות לעילא, ואלו כאן נותר הכל בהיכל בית הכנסת, ולא נתן להכנס אליו מרב דחק".

ויירא ויאמר מהנורא המקום הזה אין זה כי אס-בית אלקים (כח, יז)

בעיר אחת בגליציה, עמד בית כנסת רעוע שנטה לכל, והפרוץ היה מרבה בו על העומד. הודמן לשם פעם רבי מאיר מפרמישלאן והלך לבית הכנסת כדי להתפלל. עמד והביט על החרבן וקרא: "מהנורא המקום הזה, אין זה כי אס-בית אלקים". לא הבינו מליו את בונתו וקשבו שפגאע יש-לו פגנות נסתרות. ראה הצדיק שהנאספים לא ירדו לסוף דעתו ופרש את דבריו: "מהנורא המקום הזה - ממש סגנת נפשות להכנס במקום זה, אין זה כי אס-בית אלקים" - הסבה היא מפני שהוא בית ללא בעלים שידיאנו לשכללו ולתקנו, בעוד שכל בתי העיר עומדים על תלם...

ותגנב רחל את התרפים אשר לאביה (לא, יט)

"להפריש את אביה מעבודת אלילים נתפונה" (רש"י).

מספרים, כי פעם בא אחד לרבי זושא מאנפולי וספר לו, כי אביו שנפטר לפני זמן-מה, בא אליו מדי לילה בחלום ומצוה עליו להמיר את דתו ולהתנצר חלילה. האיש לא ידע את נפשו, כי אביו היה איש חסיד וירא שמים. השיב לו הצדיק: "בודאי נמצא בקבר של אביך צורה של שתי וערב או של עבודה זרה, וזה מקור השמאה. יש לפתח את הקבר, להסיר את המכשול והכל יבוא על מקומו בשלום". וקד היה, פתחו את הקבר ומצאו שם מטבעות של מתכת שנפלו מאחד מבני החברה קדישא, ועל המטבעות היו חקוקות צורות של שתי וערב. ויש אומרים שהקשרים שפסו את המת היו מסדרים בצורה זו. הסרה המכשלה ונפסקו חלומות התענועים. כשספרו זאת לנגר"א מוילנא, אמר שאין זה מופת כי זה מובא בירושלמי, אלא שתמיהה היא מהיכן ידע רבי זושא החסיד את דברי הירושלמי... שמע זאת רבי זושא ואמר: "את הירושלמי באמת לא ראיתי, אלא שראיתי במקום ההוא עצמו שהירושלמי ראהו שם". בשולי הדברים יש להעיר, כי עדין לא נמצא מקור לספור זה בדברי הירושלמי, ויכר פקפק על ספור זה כ"ק אדמור" מליובאוויטש ז"ע.

פנינים

סלם מצב ארצה (כח, יב) - אם האדם שפל בעיני עצמו, אזי "וראשו מגיע השמימה" - הריוה גדול בשמים, והוא זוכה לידי "והנה ד' נצב עליו" - שתהא השכינה שרויה עליו, כנאמר: "אשכחן ואת דכא" ... (אורח לחיים)

והנה ה' נצב עליו (כח, יג) - במדרש: משל למלך שראה עני ברוכבים שוכב בשדה, והיה מגן עליו ושומרו מחיות רעות, פן הקדוש ברוך הוא שמר את יעקב מעשו ומלכו. מדוע השתמש המדרש במשל על עני ברוכבים ולא אמרו הלה, עובר ארח? לפי שראשי תבות של "ה' נצב עליך" למפרע, הם "עני" ... (שפתי כהן)

ויקץ יעקב משנתו (כח, טז) - ויקץ "ממשנתו", שלמד באמצע השנה, צדיקים כל-בלם תורה ואפלו בשעת השנה. (בעל הטורים)

פעמים כתוב "ויקץ" - "ויקץ יעקב"; "ויקץ פריעה". צדיק בשקם, מתחיל מיד בעבודת ה' "אכן יש ה' במקום הזה". גוי בשקם מהמטה "ויישן ויחלום שנית" - מיד מתהפך לצד אחר לחטף שנה... (פרפראות)

ויירא ויאמר מהנורא (כח, יז) - "נורא" אותיות "איון", מקום המקדש והארון. (שפתי כהן)

ויחבקלו (כט, יג) - "ויחבק" אותיות "חיקו", מלמד שמשמש בחיקו לראות אם יש-לו חפצים יקרי ערך, כמובא ברש"י. (רבנו אפרים)

ויאהב גם את רחל מלאה (כט, ל) - לאה היתה מוסיפה ומשבתת בפניו את רחל, כדי להרבות את אהבתו אליה. וזהו שנאמר "ויאהב גם את רחל - מלאה!" (פתח אליהו)

ויהר-אף יעקב ברחל (ל, א-ב) - פיון שראתה רחל, כי בגלל היות לאה שנואה זכתה לבנים, החלה לדבר דברים העשויים להרגיז את יעקב, על מנת שתהפך גם היא שנואה ותזכה לבנים. ואמנם היא השיגה את מטותה: "ויהר-אף יעקב ברחל" ... (קול שמחה)

גֵר הַצֶּדֶק בְּטִירְנָא

רְבֵּה הֵיְתָה הַתְּבוּנָה בְּגִטּוֹ הַיְהוּדִי אֲשֶׁר בְּטִירְנָא שְׁבִוְהַמְיָה.

הַקֵּהלָה הַיְהוּדִית בְּטִירְנָא הַתְּבוּנָה לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי רַבָּה הַחֹדֵשׁ, הַגָּאוֹן הַנוֹדָע רִבִּי יִצְחָק מַקְוִירְדוּבָה, שֶׁנֶּעֱתַר לְהִזְמֵן רֹאשֵׁי הַקֵּהלָה לְשֹׂבֵת עַל פְּסַא הַרְבֵּנוֹת בְּטִירְנָא.

דָּבַר בִּיאָתוֹ שֶׁל הָרֵב הַחֹדֵשׁ הִגִּיעַ עַד חִצֵּר הַמְּלָכוֹת וְעוֹרֵר שֵׁם הַתְּעַנֵּינוֹת רַבָּה, אֲבָל מִקְרִים אֲחֵדִים אֲשֶׁר בַּחֲצֵר הַמְּלָכוֹת, שׁוֹנְאִי יִשְׂרָאֵל מְבַרְרִים, הֵבִיטוּ בַּעֵיַן רְעָה עַל שְׂמֻחַת הַיְהוּדִים וְחַפְשׁוֹ אֲמַתְּלֹאוֹת לְהַצִּיק לָהֶם.

יֹתֵר מִכֵּל אֲנָשִׁי חֲצֵר הַמְּלָכוֹת, הַתְּעַנֵּן יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר מְטִיִּים בְּבִיאָתוֹ שֶׁל הָרֵב הַיְהוּדִי הַמְּפֹרָס. לָב רַגִּישׁ הָיָה לְמְטִיִּים וְנִטְיָה מִיַּחְדָּת לְדַת קַנְנָה בּוֹ. הוּא לֹא מֵצֵא סְפוּק לְנַפְשׁוֹ הַסּוֹעֵרַת בְּתוֹרָתָם וְהַרְצֵאוֹתֵיהֶם שֶׁל הַכְּמָרִים, וּבִיחוד הִרְגִיזָה אוֹתוֹ הַהִסָּתָה לְשִׂנְאֵת הַיְהוּדִים שֶׁמִּלֵּאָה אֶת שְׂעוֹרֵיהֶם.

יֹרֵשׁ הָעֶצֶר הִצְעִיר הָיָה מִתְּחַפֵּשׂ וּמִבְּקֶר תְּכוּפוֹת אֵת הַגִּטּוֹ הַיְהוּדִי, אֶהֱב לְהַסְתַּמֵּל בְּאַרְחֵ חַיֵּיהֶם הַשְּׂקִטִּים וְהַנְּאֻמִּים שֶׁל הַיְהוּדִים וְחֻכְבִּיבִים הָיוּ עֲלָיו חֲחִיִּים בְּגִטּוֹ יֹתֵר מֵחֵי הַהוֹלְלוֹת וְהַתְּעַנּוּגִים בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ.

רֶשֶׁם מִיַּחַד עָשָׂה עֲלָיו הָרֵב הַחֹדֵשׁ בַּהֲדָרַת פָּנָיו, בַּחֲכֻמַּת הַגְּדוּלָה וּבְמִדּוֹתֵיו הַתְּרוּמִיּוֹת וְהָנֵא מִהֲנַדֵּד עִם הָרֵב מֵתוֹךְ דְּבָקוֹת וְהַעֲרָצָה. וְיָהִי הַיּוֹם, יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר בָּא אֵל הָרֵב וְסַפֵּר לוֹ בִּי הַחֲלִיט לְהַתְּנִיחַ וְלְהַיִּיחַ יְהוּדִי. "מִקְצֵי בְחִי" טַעַן יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר, "הָאַרְמוֹן וְכֵל תְּעֻנוּגוֹתַי נִמְאָסוּ עָלַי, וּבְדַמְעוֹת בְּעֵינָיו הַתְּחַנּוּן אֵל הָרֵב לְמֵלֵא אֶת כְּפִישׁוֹ, לְהַכְּנִים אוֹתוֹ תַּחַת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְלְלַמַּד תוֹרָה וְיִהְיֶה.

הַתְּחַלְחַל הָרֵב מְאֹד לְשִׁמֵּעַ בְּקִשְׁתּוֹ הַנְּסִיךְ הַמְּלֻכּוֹתִי. הוּא הוֹכִיחַ לוֹ אֶת הַסְּפִינָה הַצְּפוּיָה לוֹ בַּצֶּעֶד שְׂפָזָה, גַּם תֹּאֵר לְפָנָיו בַּצְּבָעִים שֶׁחָרִים וּמֵאֻמִּים אֶת סִבָּל הַיְהוּדִים בְּגְלוֹתָם הָאֲרָץ. אִךְ יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר בְּאַחַת, בִּלְבָב שְׁבוֹר הַפְּצִיר בְּרַב שְׂיָרְחָם עָלָיו וְלֹא יָשִׁיב אֶת פָּנָיו רִיקָם, וְאַף הַצְּהִיר בְּרוּרוֹת בִּי נִשְׁמָתוֹ לֹא תַּדַּע מְנוּחָה עַד אֲשֶׁר יִהְיֶה לִיהוּדִי. וְאַזְ הִצִּיעַ לְפָנָיו הָרֵב אֶת תְּכֻנַּת הַבְּרִיחָה מִבֵּית אֲבִיו. תַּחֲלָה וְבָקֵשׁ רְשִׁיּוֹן לְנִסֵּעַ לְאַחַר מִבְּתֵי הַסֶּפֶר הַגְּבוּהִים מֵחוּץ לְמְדִינָה, וּבִמְקוֹם לְנִסֵּעַ לְשֵׁם יַסַּע לְמָרְחֵקִים שֵׁם יִתְגַּדֵּר וְיִלְמַד תוֹרָה בְּלֵי הַפְּרָעָה. אֲחֵרֵי עָמַל רַב, הִצְלִיחַ סוּף-סוּף יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר לְהַשִּׁיג אֶת הַסְּפִמַּת הָרֵב.

בְּאַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ וּבְכֵל הָעִיר טִירְנָא הִכְרַז אֲבֵל גְּדוֹל עַל מוֹתוֹ הַטְּרַגִּי שֶׁל יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר הָצִיעִר וְהַחְבִּיב, שֶׁנִּסְפָּה בְּהֵרֵי הָאֲלָפִים הַגְּבוּהִים מְכַסֵּי הַשְּׁלַג. הַיְדִיעָה הוֹסִיפָה לְסַפֵּר, בִּי הוּא הָיִיתָ לְטַפְּסָה עַל הָר שֶׁלַּג גְּבוּהָ לְמִרוֹת הָאֲזֵרוֹת וְלֹא שָׁב מִשָּׁם.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁטִּירְנָא הִתְאַבְּלָה עַל הַנְּסִיךְ הָאֲבוּד, יָשֵׁב לוֹ מְטִיִּים בִּישִׁיבָה אֲשֶׁר בְּקוֹרְדוּבָה וְלַמַּד בְּהַתְּמָדָה וּבְחֻשְׁקָה רַב. לֹא יִדְעוּ בְּקוֹרְדוּבָה מִי הוּא הָצִיעִר הַשֶּׁקֶד הַזֶּה, רַק הָרֵב יָדַע בִּי הָצִיעִר הַזֶּה שֶׁקְרָאוּ לוֹ בְּאֵן אֲלִיעֶזֶר בֶּן אֲבֵרָה/ הוּא לֹא אֲחֵר מֵאֲשֶׁר יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר לְמַלְכוּת טִירְנָא. לָרֵב זֶה הֵבִיא מְטִיִּים אֶת מַכְתָּבוֹ שֶׁל הָרֵב בְּטִירְנָא וְבוֹ בְּקִשָּׁה לְתַמְךָ בּוֹ.

חֲלָפוֹ שְׁנַיִם אֲחֵדוֹת וְרֵבִי אֲלִיעֶזֶר בֶּן אֲבֵרָה הַסַּמָּךְ לְהוֹרָאָה וְיָהִי לְתַלְמִיד חֵקֵם גְּדוֹל. אַז הַחֲלוֹ לְהַצִּיק לוֹ גְּעוּגוּעֵיו לְרַבּוֹ הָרֵאשׁוֹן הָרֵב רִבִּי יִצְחָק מְטִירְנָא וְהוּא שָׁב לְעִיר מוֹלְדָתוֹ. בְּבֹאוֹ לְטִירְנָא הַמְשִׁיךְ רִבִּי אֲלִיעֶזֶר לְלַמַּד בִּישִׁיבַת רִבִּי יִצְחָק, מֵצֵא חֹן בְּעֵינָיו וְזָה אֶהֱב אוֹתוֹ מְאֹד, עַד בִּי נִעְנָה מֵתוֹךְ שְׂבִיעוֹת רֵצוֹן לְהַצֵּעַת בְּנֵי בֵיתוֹ וְנָתַן לוֹ אֶת בֵּיתוֹ הַחֲשׂוּבָה לְאִשָּׁה.

הָעִיר טִירְנָא הֵיְתָה פְּלָה תַּחַת רִשָּׁם הַשְּׂמֻחָה שֶׁל נְשׂוּאֵי בֵּת הָרֵב לְעָלוֹי רִבִּי אֲלִיעֶזֶר מַקְוִירְדוּבָה, וְגַם חֵלֵק מֵתוֹשְׁבֵיֶיהָ הַנְּבָרָרִים שֶׁל טִירְנָא בְּאוֹ לְחַוּוֹת בְּשְׂמֻחָה זוֹ. בִּינְיָהֶם הָיָה גַם הַזְּקָן יוֹהֵן, מְשַׁרְתַּת הַבֵּית בַּחֲצֵר הַמְּלָכוֹת.

יוֹהֵן מֵאֵן לְהַתְּנַחֵם עַל אֲבָדוֹן יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר שֶׁנִּתְגַּדַּל עַל יְדוֹ וּמַחְשְׁבֵיתוֹ הֵיְתָה תְּכוּפוֹת עֲסוּקָה בְּאַבְדָּה זוֹ, וְלָכֵן אִין פְּלֵא שְׂפָעָם לְבוֹ שֶׁל יוֹהֵן בְּרֵאוּתוֹ אֶת הַחֶתֶן וְהִנֵּה קְלַסְתֵּר פָּנָיו דּוּמִים לְפָנָיו שֶׁל מְטִיִּים. אוֹתָם הַעֵינַיִם הַהוֹלְמוֹת, הַשְּׂחָרוֹת וְהַעֲמֻקּוֹת, אִךְ הַיְתָבֵן זַאת! יוֹהֵן נִזְכַּר בִּי סָמוּךְ שֶׁ עַל צִדוֹ הַשְּׂמָאֵלִי שֶׁל גַּב מְטִיִּים, וּמִשׁוּם כֶּךָ הַחֲלִיט לְעַקַּב אֲחֵרֵי חֶתֶן הָרֵב בְּעַת שְׂיִתְרַחֵץ עַל יְדוֹ הַנְּהָר.

מְאֻזְרוֹת

הַרְרָק רִבִּי אֲבֵרָה דִּבְ מֵאַוּרוֹטִשׁ ז"ע
לְיוֹם הַהַפְּלָא י"ב בְּכָסְלוֹ תר"א

מְגִדּוֹלֵי הַצִּדִּיקִים בְּאֵרֶץ הַקֹּדֶשׁ, אֵלֶיהָ עָלָה בְּשַׁנַּת חַקְצִיָא וּמְרַאשֵׁי הַיְשׁוּב הַיְהוּדִי בְּצַפַּת. מְפָרְס כְּסָפוֹ "בַּת עֵיִן" עַל הַתּוֹרָה.

מְסַפֵּר, בִּי פַעַם הַתְּאָרָת אֶצְלוֹ שַׁד"ר מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל שֶׁסַּפֵּר לוֹ עַל קְדֻשְׁתָּהּ שֶׁל הָאֵרֶץ וְהַפְּלִיג בְּתַארוֹהָ, עַד שֶׁהַתְּבַטָּא בִּי גַם הָאֲבִינִים הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁבָּה מֵאִירִים כִּיְהוֹמִים וּפְנִינִים. לְאַחַר שֶׁעָלָה הַ"בַּת עֵיִן" אֲרָצָה, פָּגַשׂ אֶת הַשְּׁלִיחַ וְתַהֲהָ בְּאָזְנוֹ עַל כֶּךָ שֶׁלֹּא יָזֶה לְרֵאוֹת אֶת הָאוֹר הַבּוֹקֵעַ מִן הָאֲבִינִים הַפְּשׁוּטוֹת. נַעֲנָה הַשַּׁד"ר וְאָמַר: "לֹא כֵּל אֶחָד זֹכֶה לָזֶה". הַסַּמָּךְ הַצִּדִּיק הַתְּדָרוּ תְּקוּפָה אֲרָכָה וְהַתְּעַלָּה בְּעַבְדוֹת ה', וְכֹאשֶׁר יָצֵא עֵרֶךְ סְעָדָה גְּדוּלָה, מִפְּנֵי שֶׁזָּכָה לְהִגִּיעַ לְדַרְגָּה הַנְּכֻסֶּסֶת לְרֵאוֹת בְּטוֹב הָאֵרֶץ.

תַּלְמִידוֹ רִבִּי שְׂמוּאֵל הַלֵּיִר, רַבָּה הַנְּעִרָץ שֶׁל צַפַּת, הַתְּפָרַס בַּחֲכֻמַּת הַגְּדוּלָה וּבִדְעֻנוֹתוֹ בְּעֵינָיו רְפוּאָה. פַּעַם בָּא אֵל הַ"בַּת עֵיִן" וְסַפֵּר לוֹ, בִּי מְפָרְסִים שְׁהוּא ר׳ שֶׁל מִטְיָנִית יָחַד עִם סַפְרֵי הַרְפּוּאָה שְׁהוּא קוֹרֵא עַל מְנַת לְסִיעַ לְחוֹלִים, מְכַלְבְּלִים אֶת מוֹחּוֹ וּמְטִירִידִים אֶת מַחְשְׁבֵיתוֹ בְּעַת הַתְּפִלָּה וְהַלְמוּד. הָעֲבִיר הַצִּדִּיק אֶת יְדוֹ עַל מִצְחוֹ שֶׁל רִבִּי שְׂמוּאֵל, וּמֵאֹז נְעָלְמוֹ מִמֶּנּוּ כֵּל הַמַּחְשְׁבוֹת. בְּרַעַשׁ הַמְּפָרְס שֶׁהִתְרַחֵשׁ בְּכ"ד בְּטֵבֵת תַּקְצ"ז, שָׁהָ הַ"בַּת עֵיִן" בְּבֵית מְדֻרְשׁוֹ וְהוּא צוּהַ עַל כֵּל הַמְּתַפְּלִים לְהַתְּקַל עִמוֹ לִיד אֶרְוֹן הַקֹּדֶשׁ וְכֹלֵם נָצְלוֹ בְּדֶרֶךְ נָם, בְּעוֹד שֶׁהַתְּקַרָּה מְאֻזְרוּיָהֶם קָרְסָה.

יוֹסִיפָה דַּעַת

בְּפַרְשַׁתְנוּ מְסוֹפֵר עַל יַעֲקֹב אֲבִינוּ שֶׁצִּיָּא מִבֵּית הוֹרִיו לְאַחַר שֶׁלַח אֶת הַבְּרִכּוֹת מַעֲשׂוֹ. תַּחֲלִילָה יוֹד יַעֲקֹב לְבֹאֵר שְׁבַע וְכַשְׁעֵלָה לְרֵצוֹן לַפְּנֵי ה', יֵצֵא לְחוּץ.

עָשׂו שִׁלַּח אֲחֵרֵיו אֶת אֲלִיפָּה בְּכוֹרוֹ וַצִּיוּוה עָלָיו לְהֵרֵג אֶת יַעֲקֹב וְלַקַּח אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ. טַעַן אֲלִיפּוֹ, הֲרֵי בַּטְּיַח ה' לְאַבְרָהִם כִּי בְּנוֹ יִשְׁתַּעְבְּדוּ אֲרַבַּע מְאוֹת שָׁנִים, וּשְׂמַעֲמַל אֵינוֹ זָרְעוֹ וְלִצְחַק שְׁנֵי בָנִים, אַתָּה וְיַעֲקֹב, וְאֵם יָמוֹת יַעֲקֹב תְּהִיָה אַתָּה וְזוֹרַעַן מְשׁוּעָבְדִים אֲרַבַּע מְאוֹת שָׁנִים, מוֹטָב שֶׁלֹּא תִהְרָגוּ.

לֹא הַסְכִּים עָשׂו וַצִּיוּוה עַל אֲלִיפּוֹ לְהַרוֹג אֶת יַעֲקֹב. לַקַּח עָמוּ עֶשְׂרֵה אֲנָשִׁים וְכַשְׁהַגִּיעַ לְגִבּוֹל אֲרֵץ כְּנַעַן מוֹל שָׁכַם רָאָה אֶת יַעֲקֹב. אָמַר לוֹ אֲלִיפּוֹ, אֲבִי צִיוּוה לְהַרְגֵךְ וְחַלְךְ בְּרִחוּטָה אֲרַבַּע אֲמוֹת וּבֹכָה. אָמַר לוֹ יַעֲקֹב, לְמָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ אֲלִיפּוֹ, כִּיצַד אוֹכַל לְהוֹרַג אֲחֵרֵי שְׁלִימַדַּתִּי אֶת תוֹרַת ה' נָתַן לוֹ יַעֲקֹב אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ וְאָמַר לוֹ שְׂעֵנִי חֲשׂוֹב כְּמַת וְלֹכַן נַחֲשָׁב שֶׁהָרַגוּ. וְאֵם יִשְׂאֲלוּ אֲבִיו הֵיכַן הָרַשׁ הַכְּרוֹת שֶׁל יַעֲקֹב, יֵאמַר שְׁנַתְּנִי לְאִרְיָה בְּדֶרֶךְ שֶׁרָצָה לְטוֹרַפּוֹ וְכֵן עָשָׂה. נַכְנַס יַעֲקֹב לְמַיִם וּבְגַדִּיו נִלְקַחוּ עַל יְדָי אֲלִיפּוֹ, וְנַעֲשֶׂה לוֹ נָם וּמִרַשׁ טַעֵב וּמָתוּ וְיַעֲקֹב לַקַּח אֶת בְּגָדָיו. הָכֵה יַעֲקֹב בְּמִקְלוֹ הוֹרִידוֹן בַּקַּע לְפָנָיו.

בָּא עָשׂו שׁוּב לְהוֹרוֹגוֹ וְיַעֲקֹב יֵצֵא בְּדֶרֶךְ נַם מִהַמְּעָרָה בְּהַתְּחַבֵּא וְחַלְכֵי לִישִׁיבַת עֵבֶר בַּנֶּשֶׁךְ 14 שָׁנָה. לְאַחַר מָכַן נָסַע לְחִבְרוֹן לְבַקַּר אֶת הוֹרִיו, וְכִשְׂרָאוּהוּ עָשׂו בִּיקֵשׁ שׁוּב לְהוֹרוֹגוֹ וְעָשׂו נָסַע לְשַׁעֲרֵי וּשְׁם נְשֵׂא אֶת בְּשֻׁמַּת וְלְאַחַר מָכַן חָזַר לְבֵית אֲבִיו וּנְשׁוֹתָיו הַקְּרִיבוּ לְעֹבּוּדָה זְרָה וְהַכְּעִיסוּ אֶת יַצְחָק רַבִּיקָה.

בְּדָרְכֵוּ עֵבֶר יַעֲקֹב בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וּשְׁם רָאָה אֶת חַחְלוֹם עַם הַסּוֹלָם וְהַבְּטִיחוֹ הַקֵּב"ה שֶׁיַּקְּבַל אֶת אֲרֶץ כְּנַעַן וְיִרְבֶּה אֶת זֵרְעוֹ. כְּשָׁבָא לְחוּרָה פָּגַשׂ אֶת הַרְוֵעִים וְגַלַּל אֶת הָאֲבָן כְּאִדָם שֶׁחָלוּץ פָּקַק הַבְּקוּקֵב וּכְשָׁבָא לְבֵית לָבֵן, חֲחֵלִיף אֶת מַשְׁכוֹרְתוֹ עֶשְׂרֵת מוּנִיָם. לְפִי תְּרוּגוֹם יוֹנָתָן, בְּלַעַם הוּא לָבֵן הָאֲרַמִּי.

פניני "אור החיים"

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ויצא יעקב מבאר שבע וילך תרנה - ובדרך רמז כל הפרשה תרמו ענין האדם, וכמו שהתחילו לומר בה ד"ל: "ויצא יעקב" - הוא הנפש בצאתה מעולם העליון, ונקרא יעקב על שם יצר הרע הפרוץ בעקבו. ואומר "מבאר שבע" - מקום שממנו יצאו הנשמות יקרא באר מים חיים, ושבע ירמו אל שבעת ה' אשר השבע הנפש בצאתה שלא תעבר על דבר תורה. ואומר "וילך תרנה" - על דרך אומרים ז"ל כי יצר הרע יקנס באדם מצאתו מרחם אמו, דכתיב לפתח וגו'. ואומר "ויפגע במקום" - כי צריך האדם להתפלל לה' שהוא מקומו של עולם שלא יעזבנו בידו. ואומר "ויכן שם פי בא השמש" - שצריך להתנהג בן עד לכתו מהעולם הזה כשיעריב שמשו והוא אומרים ז"ל אל תאמין בעצמך עד יום מותך. ואומר "ויקח מאבני המקום" - על דרך אומרים ז"ל וזה לשונם אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם ירגיו אדם יצר הטוב וכו', ואם לאו יעסק בתורה דכתיב אמרו בלבבכם והוא אומר מאבני המקום, פרוש בנינו של עולם שהם דברי תורה. גם יתיחס להם אבני המקום שבהם נסקל ונרגם יצר הרע וכוונתו והוא אומרים ז"ל תורה מצלת מיצר הרע בין בזמן שעוסק בה בין בזמן שאינו עוסק בה. ואומר "ויקח מאבני המקום" - יכון על דרך מה שאמר רבי שמעון בן לקיש אם לא נצחו יקרא קריאת שמע שעל המטה שנאמר על משכבכם.

דברי הימים

בז' בכסלו תרע"ט, עם סיומה של מלחמת העולם הראשונה, הכריזה מדינת פולין על עצמאות, לאחר 127 שנים שבהן היתה תחת כיבוש רוסיה, אוסטריה ופרוסיה. רפובליקת פולין נוסדה לפני למעלה מאלף שנה. הקהילה היהודית שבה עד ימי השואה, היתה מהחשובות שבקהילות ישראל.

ביום זה בשנת ג'תשס"א, מת הורדוס המלך האדומי שהצר לבני ישראל ומאידך שיפץ את בית המקדש השני.

בט' בכסלו, נולד (בשנת תקל"ד) וגם נסתלק (בשנת תקפ"ח) האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש, והקב"ה השלים חייו מיום אל יום. למחרתו, י' בכסלו, הוא יום גאולתו ממאסר לאחר עלילה.

י"ב בכסלו נחשב כיום חיתום התלמוד הבבלי, שנחתם בידי רב אשי ורבינא לפני 1,514 שנה.

ביום זה בשנת תש"א, התנפצה אוניית "סלבדור" אל הסלעים בים השיש ליד סיליבריה, כשהיא בדרכה לארץ ישראל. 238 עולים טבעו למוות ורק 14 ניצלו.

ביל"ב בכסלו תש"ו, החל משפט נירנברג כנגד פושעי הנאצים ימ"ש שרצחו מיליוני יהודים הי"ד.

בי"ג בכסלו תר"ל נפתחה תעלת סואץ, המקשרת בין יבשת אירופה ליבשת אסיה.

בערב שבת, פשהלך רבי אליעזר לטבל לכבוד שבת, התחבא יוהן בין השיחים שעל יד הנהר, וראה לתמהונו את הסמן שהוא על גב חתן הרב. לא היה אפוא כל ספק ליוהן כי חתן הרב, הוא-הוא יורש העצר האבוד.

מרב אהבתו ליורש העצר, לא מצא את העז לנלות את הסוד הזה, מה שהיה מביא את יורש העצר בספנת מות. אבל הסוד הזה העיקר על לבו, הרגיו תבופות וחרה לו מאד. מרב עגמת נפש נפל יוהן למשכב, וכשהיה נוטה למות התודה לפני הכומר ונגלה לפניו את הסוד הנורא הזה.

הכמרים שונאי ישראל, שמחו מאד על ההזדמנות להתנקם ביהודים, ההזדמנות אליה לא פללו כלל, וכוונתם כזו שאפלו בחלום לא צפו. אולם אחרי התייעצות התברר להם הצורך לשמר על הסוד הזה ולא לגלותו, ראשית מפני הבזיון הגדול לבית המלכות ולדתם, ושנית חששו מאד כי המלך והמלכה יגנו על בנם יחידם, ולכן החליטו לארגן עלילות דם ולסבך בו את הרב וחתנו.

מיד לאחר חג הפסח נאסר חתן הרב, ויחד אתו נאסרו עור שנים עשר מחשובי הקהילה היהודית. אחרי עניים נוראים יצא גזר דינם להשרף חיים, אלא אם יקבלו עליהם את האמונה הנוצרית. האסירים סרבו באופן מקלט והתמוננו למות על קדוש השם.

בנוסף על העניים הנוראים, הציק לרבי אליעזר חתן הרב ההרגשה, שהוא אשר הכניס את הקהילה היהודית בגולה הזאת. אולם הרב דבר על לבו ונחם אותו: "בני, אמר הרב לחתנו, גזרה היא מלפני הקב"ה ואין לנו לשכח שלקדוש השם הזה יהיה פרסום גדול בכל העולם היהודי לחזקו באמונה ומסירות נפש למען התורה והיהדות. עד שירחם ה' על עמו וצאן מרעייתו". ומתוך הלהבות בקע קולו האמיץ של הקדוש רבי אליעזר פשהוא קורא אל הקמון בשפת המדינה: "אני הוא מי שהיה יורש עצר למלכות טירנא שלכם! עזבתי אחרי את בית המלכות ואת פתח המלכות ויהייתי ליהודי, כי בחרתי להיות בבשה נרדפת מאשר זאב פרא טורף, אור ה' נגלה לפני! הנני מת במצפון טהור ובגאון ביהודי!"

ובקריאת "שמע ישראל" יצאה נשמתו בטירה ודוכב שמים שש בבוא אליו נפש נקי וצדיק.

בעיר פרימישלאן, היה בית הטבילה ממקם במדרון תלול ומשפיע. פדי לטבל ולהטהר, היו נאלצים תושבי העיר ללכת סחור-סחור דרך ארפה מסביב להר, כי ההליכה על ההר עצמו היתה בספנת החלקה ונדאית. היחיד מבין תושבי העיר, שהיה מקצר את דרכו אל בית הטבילה דרך ההר, היה רבי מאיר מפרימישלאן, שדרכו היתה בטוחה ומעולם לא נכשל בדרכו ולא החליק.

בקר אחד, ביום סגרירי וחרפי, פאשר השלג פסה את הארץ וכל הדרכים בוזקות ספנה גם הסלולות והישרות, ועל אחת פמה וכמה ההליכה בהר שמשפנת היא לאין ערוך, הלך רבי מאיר ממנהגו דרך ההר והגיע בשלום אל המקנה. ירד וטבל, עלה ונסתפג וחסר לביתו.

בעיר פרימישלאן גרו אז שני אברכים צעירים למים, שהיו סמוכים על שלחן חותניהם העשירים ולא ידעו מחסור, ובסתר הציצו קצת בספרי ההשכלה ונפגעו. כששמעו על הליכתו של רבי מאיר, פקפקו האברכים במעשה והחליטו לראות זאת כמו עיניהם.

עמדו האברכים וראו את הפלא ביצד רבי מאיר הולך על קרח חלקלק ומאומה לא מתרחש. התחילו אף הם ללכת דרך ההר ורצו להוכיח בקדו, כי אין רבותא במעשהו של הרבי. החלו אף ללכת פסיעות אחרות, והשנים החליקו במורד ההר ושררו את כל עצמותיהם. חדשים ארמים נאלצו האברכים לשכב על מטתם, דרשו ברופאים ועסקו ברפואות. עד שהחלימו ועמדו על רגליהם. הרהיב אחד מהם עז, נכנס אל הצדיק ושאלו: "מדוע כל אדם אינו יכול ללכת על ההר בלי שינוק, ואילו הרבי הולך לטח בלי כל מכשולי? השיב הצדיק: "כשהאדם קשור למעלה, אינו נופל למטה. מאירל קשור למעלה, ולכן הוא יכול לעלות ולרדת גם בהר החלקלק..."

מטעם

ויספר ללכן את כל הדברים האלה (כס. יא)

בספרי תיקון תבת את מטעמת בטעם טפחא המפסיק, על פי דברי חז"ל שאתיו ונמיו רבויין הו, וביא לרמוז כאו מדברי רש"י שאמר יעקב ללכן דברים אחרים שלא אמר לרחל, שלא בא אלא מתוך אנס אחיו ושנטלו ממונו. וכן כתב האבן עזרא את כל הדברים האלה דברי הרבקה, ולכן מדגישים את תבת את בטעמי עצמה.

הורשי רשומות היו אומרים, שבמשפט הזה של יעקב אבינו רמוזות התלואות אשר מצאוהו בדרך: את כל הדברים האלה - ראשי תבות: אל תהמה כי לא הבאתי דבר, ברכוש רב יצאתי משם, הרשע אליפו לקח הכל.

ואם אין מתה אנכי (כ. ט)

תבת מתה מטעמת מקרע, והוא המקום היחיד בתורה שתבה זו מטעמת שלא מלעיל. בדרך כלל משמעות המלה מתה היא שהיא כבר נפטרה מן העולם, אוכלם כאו המשמעות של הרגשת מיתה, בדברי חז"ל ארבעה חשובים כמת ואחד מהן מי שאין לו בנים.

באשרי (כ. יא)

טעמו בזקף גדול שהוא בנגון של שמחה, כמשמעות השם אשר מלשוו אשר.

מדגש

המקום היחיד בתורה שבו מזכרות מלים בשפה הארמית, היא פרשתנו: "ויקראו לו לבן יעקב שהיה יתא ויעקב קרא לו גלעד". וכן אמרו חז"ל בשפת: "מאי ניהו תרגום שבתורה? יעקב שהיה יתא".

מעין שהיה יתא שמשמעותה עדות, גם שהיה במרומים, שאף הוא מלשוו עדות. המלה נכנסה גם לשפה הערבית, שהיא אדה - העדות, אחד מעקרונות האסלם. ולצערינו הרב, גם ה"שאהיד", הוא המחבל השפל שמעיד על אמונתו במוותו...

פרשנים רבים, מזהים את יעקב שהיה עם מצפה גלעד שמוכר גם במקום מגוריו של יפתח הגלעדי, וכיום יש כמה מקומות מזהים עמו.

גלעד נותר בשם בניו למצבת זכרון ובלשוו חז"ל אנדרטא שמוצאה מניזית ומשמעה אדם.

ממלה

שאל משביל אחד את רבי שלום מבבל: "ולמדנו רבנו מדוע המשפילים הלובשים קצרות, רואים עולמים בחייהם, עושים חיל בעסקיהם ומצליחים במעשיהם. ואלו החסידים הלובשים ארבות ונהגים בדרך אבותיהם, רבים בקבלם עניים מרודים וחיים חיי צער?" "דברים פשוטים", השיב לו רבי שלום, "כאשר ברה יצחק אבינו את יעקב, מטל השמים ומשמני הארץ", לבש יעקב בגדים קצרים של עשו, ומא משפעת הברכה על אלו שנראים מבלבושם ובמנהגיהם כמו עשו הרשע..."

הגאון רבי אליהו מוילנא, היה ידוע בהקמתו הגדולה ובפרישותו מעניני העולם הזה. פעם, בעת עריכת גלותו, נקלע פעם לעיר אחת ונותר ללון שם. מנהגו היה לקום בחצות לילה ולהגות בערות ארבות, אך באותו לילה היה עיף מאד, ואחר לקום בעשר דקות. לאחר שהתעורר, הצטער הגר"א מאד על שחפר עשרה רגעים מעבודת ה' ולא מצא נחמה לנפשו. הענין אף נודע לאנשי העיר, ואף הם הצטערו בצערו של גאון ישראל, אשר פה ארע לו בעירם.

עברו שנים רבות, שוב הזדמן הגר"א לעיר וכן שם בלילה. באותו לילה, ישן הגר"א עשר דקות פחות מהרגלו, כדי לתקן את המקנה שארע עמו בפעם הקודמת בה שהיה בעיר. פשקם הגר"א ממשפבו, שחם מאד על תקון המקנה, ואף בני העיר שמחו ועלו עמו בשמחתו.

פעם, הגיעה בתו של הגר"א לבקרו, לאחר שנים רבות שלא נפגשה עמו. האב הגדול, שחם על כל רגע של בטול תורה, דרש בשלומה ומיד שב לתלמודו בהתמדה. הבת נותרה על עמדה בצער, על שלא זכתה יותר מקרוב של תשומת לב מאביה. כשהגר"א ראה זאת, בקש לפיסה. הצביע על זקנו שהלבין ואמר: "האדם צריך להיות שמח על שהוא עדין בחיים ויכול לתקן את מעשיו, פי ענשי הגיהנם גדולים עד מאד". עוד מספר על בן אחיו של הגר"א, שבאמצע ימי השבע בברכות שלו, נגנבו כלי הכסף שברשותו.

בהם ימי השמחה, נסע האבך לויילנא כדי לתור אחר הגנבה ונכנס אל הדוד הגר"א לספר לו על משרת נסיעתו. השתומם הגאון וקרא בפליאה: "לא הייתי מאמין שמשוהו ממשפחתנו, יבטל מזמנו היקר כדי לחפש כלי כסף..."

בשנת תר"ה, ערכו הרפורמים ועידה בעיר ברונושוויג, ל"תקון הדת". מטרתם הייתה לפרץ את גדר התורה, לקצץ בנטיעות הדת והאמונה ולנתק את שלשלת המסורת. מארגני העידה, שגרו הזמנה אל גאון ישראל המלבי"ם, שהתפרסם גם בחוגי המשפילים בבני בתנ"ך ובדקדוק לשון הקדש, כדי להתנכח עמו בעניני יהדות וקיום המצוות.

אך המלבי"ם סרב להזמנה, כפי שנמק במקתב תשובתו: "כשמלך בונה ארמון, הוא מזמין אדריכלים ובנאים מרחים. אך אם ברצונו להרס את הארמון, הוא מזמין פועלים פשוטים... מפיון שפונתכם להרס את היהדות, אינכם זקוקים ל..."

לאחר שנפטרה רבה של העיר סטרי, התקשו בני העיר למצוא לו מחליף. כדי שלא להותיר את העיר ללא סמכות רבנית, הכתירו ב"מקום רב" את הגאון רבי אריה ליב בעל "קצות החושן", שהיה עדין בצעירותו.

פעם, הזדמן הגאון רבי יעקב מליסא, בעל "חות דעת", לעיר סטרי. בקש לחלק פבד למרא דאתרא, ושאל את אחד מבני העיר: "היכן ביתו של הרב? השיב לו התושב: "באן אין רב, אלא במקום רב". נכנס ה"חות דעת" לבקר את הרב, לפל עמו בדברי תורה ונוכח לדעת כי גדול הוא מאד בתורה. כשנפרד ממנו, שאל האורח בחיידה: "מפני מה אין מר בעירו אלא במקום רב?" השיבו הרב בבת שחוק: "כי אף סטרי, אינה אלא במקום עיר..."

רבי ישראל יעקב פישר ראב"ד ירושלים, השתמש בביתו במאור כשר לשבת. בשחרית ימיו האיר את ביתו במנורת נפט שבנתה 'לומפ', לאחר מכן במנורה גדולה יותר שנקרא 'לוקס' ולבסוף במצברים שיצרו אנרגיה למאור. בתקופה בה העמידו בשכונת 'זכרון משה' שפירושלים גנרטור רב עצמה, הציעו לרב תושב השכונה להצטרף אף הוא אל המנויים עליו וליהנות ממאור עצמתי, אך הוא סרב והעדיף להמשיך להשתמש במצברים על אף חסר הנוחות שבדבר והצורך להסתיע בידי נכדיו, למרות שהשתדל שלא להטריח את הבריות.

התפלאו הגבאים על סרובו להשתמש בגנרטור ואחרי הפצרות רבות נאות לגלות להם את הסבה: "את הגנרטור החדש העמדתם סמוך לבתי מגורים, הסולך שבו מדיף ריח חריף והרעש שלו בלתי נסבל. יחכן והשכנים יביעו התנגדות למטרד שמפריע לחייהם התקינים". והרב המשיך: "סביר להניח, שהשכנים יבואו לדון תורה אצלי, ואיך אוכל לדון בדבר שאני עצמי נגוע בו ונהנה ממנו?" כדי לקבל את הצטרפותו של הרב, התנה תנאי פפול ומכפל: "אם תסדרו את הענין עם כל השכנים ללא יוצא מן הכלל וכלם יביעו את הסכמתם ללא התנגדות, אז אתחבר לגנרטור, פי איני רוצה להיות צדיק על חשבון הזולת".

"צדיק - אינו צריך לאהב את עצמו. בעל תשובה - אינו יכול לאהב את עצמו. אך את הזולת - כלם צריכים לאהב" (החחה מלובלין)